

Popiežius

„SERGĖKIME VIENI KITUS, SKATINDAMI MYLĖTI IR DARYTI GERUS DARBUS“ (ŽYD 10, 24) Žinia 2012 m. gavėnios proga	2
---	---

Popiežiaus katechezės

APIE JĖZAUS MALDĄ PER PASKUTINĘ VAKARIENĘ	4
JĖZAUS, VYRIAUSIOJO KUNIGO, MALDA PASKUTINĖS VAKARIENĖS MENĖJE	6
JĖZAUS MALDA ALYVŲ KALNE	7
JĖZAUS MALDA MIRTIES AKIVAIZDOJE	9

Homilijos

IŠGIRSTI AUTENTIŠKĄ ŽODĮ / II gavėnios sekmadienis (B)	11
DIEVO BUVIMO VIETA / III gavėnios sekmadienis (B)	12
NAKTIES POKALBIS / IV gavėnios sekmadienis (B)	13
ATSAKYMAS GRAIKAMS / V gavėnios sekmadienis (B)	14
VERBŲ PROCESIJA / Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienis	15

Katechezės šeimoms

ŠEIMA: DARBAS IR ŠVENTIMAS VI–VIII katechezės rengiantis VII Pasauliniam šeimų susitikimui	16
---	----

Straipsniai

Prof. dr. Jan-Heiner Tück ATEITI Į TIESĄ Jėzaus Kristaus teismas: eschatologinio motyvo link	23
Mons. dr. Algirdas Jurevičius AUTENTIŠKAS GAILESTINGUMO PRIĖMIMAS ATGAILOS SAKRAMENTU Refleksija pagal šv. ses. M. Faustinos Kowalskos <i>Dienoraštį – Dievo gailestingumas mano sieloje</i>	29

Teisininko komentaras

DĖL MALDOS NAMŲ REGISTRACIJOS SUREGULIAVIMO	35
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	36
Pristatytas <i>Kanonų teisės kodekso</i> leidimas	37
Ekumeninė konferencija Maskvoje	38
Šv. Valentino dienos KITAIP šventė „Meilė kuria šeimą“	39
Atsinaujinimo diena „Kodėl šiandien renkuosi krikščionybę?“	40
Palaimintojo Jurgio Matulaičio minėjimas	42

Bažnyčia pasaulyje

Simpoziumas apie lytinių nusikaltimų prevenciją ir padarinių gydymą	44
---	----

Benediktas XVI

„Sergėkime vieni kitus, skatindami mylėti ir daryti gerus darbus“ (Žyd 10, 24)

Žinia 2012 m. gavėnios proga

Brangūs broliai ir seserys!

Gavėnios metas mums vėl teikia progą apmąstyti pačią krikščioniškojo gyvenimo šerdį – artimo meilę. Iš tiesų tai palankus laikas, padedamiems Dievo žodžio ir sakramentų, atnaujinti savo asmeninę ir bendruomeninę tikėjimo kelionę. Šią kelionę, laukiant Velykų džiaugsmo, ženklina malda ir dalijimasis, tylą ir pasninkas.

Šiomet norėčiau pasiūlyti keletą minčių, išplaukiančių iš trumpo biblinio pasakymo, atrandamo Laiške žydams: „Sergėkime vieni kitus, skatindami mylėti ir daryti gerus darbus“ (10, 24). Šitas sakinytis paimtas iš teksto, kuriame autorius ragina pasitikėti Jėzumi Kristumi kaip Vyriausiuoju kunigu, išrūpinusiu mums atleidimą ir atvėrusiu kelią pas Dievą. Kristaus priėmimo vaisius yra gyvenimas, grindžiamas trimis dieviškosiomis dorybėmis: tai reiškia artintis prie Dievo „tyra širdimi ir giliu tikėjimu“ (22 eil.), išlaikant „nepajudinamą vilties išpažinimą“ (23 eil.), nuolatos stengiantis kartu su broliais ir seserimis „mylėti ir daryti gerus darbus“ (24 eil.). Mūsų dėmesys taip pat atkreipiamas į tai, jog, trokštant palaikyti šį gyvenimą pagal Evangeliją, svarbu dalyvauti bendruomenės liturginiuose susirinkimuose ir maldos susitikimuose žvilgsnį kreipiant į eschatologinį tikslą – visišką bendrystę Dieve (25 eil.). Norėčiau išsamiau apmąstyti 24-ąją eilutę, keliais žodžiais perteikiančią mums vertingą ir nuolat aktualų mokymą apie tris krikščioniškojo gyvenimo aspektus – vieni kitų sergėjimą, abipusiškumą ir asmeninį šventumą.

1. „Sergėkime vieni kitus“: atsakomybė už brolius ir seseris

Pirmasis aspektas yra raginimas „vieniems kitus sergėti“. Čia pavartotas graikiškas žodis *katanoein* reiškia atidžiai stebėti, būti dėmesingam, rūpestingai žiūrėti, atkreipti dėmesį į kokią nors aplinkybę. Tą žodį Evangelijoje aptinkame ten, kur Jėzus mokinius ragina „pasižiūrėti“ į varnus, kurie nesėja ir nepjauna, bet yra rūpestingos ir paslaugios dieviškosios Apvaizdos objektas (plg. Lk 12, 24), ir akina pirma „pastebėti“ ne krislį brolio akyje, bet rąstą savojoje (plg. Lk 6, 41). Ki-

toje Laiško žydams vietoje esame raginami „įsižiūrėti“ į Jėzų (3, 1), tikėjimo Apaštala ir Vyriausiąjį kunigą. Tad veiksmazodžiu, kuriuo prasideda mūsų paraginimas, esame akinami kreipti žvilgsnį į kitus, pirmiausia į Jėzų, ir rūpintis vieni kitais, nelikti abejingi savo brolių ir seserų likimui. Pernelyg dažnai viršų paima priešinga laikysena – abejingumas ir nesidomėjimas, kylantys iš savanaudiškumo, besidangstančio pagalba „privatumui“. Ir šiandien primygtinai aidi Viešpaties balsas, raginantis rūpintis vieni kitais. Ir šiandien Dievas prašo mūsų būti brolių ir seserų „sargais“ (plg. Pr 4, 9), kurti santykius, paženklintus abipusio rūpinimosi, dėmesingumo kitų *gerovei* ir *visapusiškai* *gerovei*. Didysis artimo meilės įsakymas reikalauja suvokti savo atsakomybę tam, kuris, kaip ir aš, yra Dievo kūrinys ir vaikas: tai, kad mes kaip žmonės dažnai ir tikėjimu esame broliai ir seserys, turi skatinti mus aplinkiniuose išvelgti tikrąjį *alter ego*, be galo mylimą Viešpaties. Jei puoselėsime tokį brolišką žvilgsnį, solidarumas ir teisingumas, gailestingumas ir atjauta savaime trykš iš mūsų širdžių. Dievo tarnas popiežius Paulius VI sakė, jog šiandienį pasaulį kamuoja pirmiausia broliškumo stoka: „Pasaulis pasiligojęs. To priežastis ne tiek mažėjantys gamtos išteklių ar jų susitelkimas kelių žmonių rankose, kiek broliškų ryšių tarp žmonių ir tarp tautų stygius“ (Enciklika *Populorum progressio* [1967 03 26], 66).

Sergėti kitą reiškia trokšti jai ar jam gera visais atžvilgiais – fiziniu, moraliniu ir dvasiniu. Dabartinė kultūra atrodo praradusi gėrio ir blogio jausmą. Todėl primygtinai būtina priminti, kad gėris egzistuoja ir paims viršų, nes Dievas yra geras ir daro gera (plg. Ps 119, 68). Gėris yra tai, kas teikia, saugo ir skatina gyvybę, brolystę ir bendrystę. Tad būti atsakingam už kitą reiškia trokšti ir siekti jo gerovės puoselėjant viltį, kad ir jis atsivers gėrio logikai; rūpintis savo broliais ir seserimis reiškia atverti akis jų poreikiams. Šventajame Rašte įspėjama saugotis, kad širdies neužkietintų savotiška „dvasinė anestezija“, neleidžianti matyti kitų kančių. Evangelistas Lukas kaip to pavyzdį pateikia du Jėzaus palyginimus. Palyginime apie gailestingąjį samarietį kunigas ir levitas abejingai praeina pro plėšikų apiplėštą ir sumuštą vyrą (plg. Lk 10, 30–32), o palyginime apie Lozorijų turtų pertekęs vyras nepastebi prie jo durų iš bado mirštančio Lozoriaus (plg. Lk 16, 19 ir t.). Abiem atvejais čia susiduriame su „sergėjimu“, meilės ir atjautos kupino žvilgsnio į kitą priešingybę. Bet kas trukdo žmoniškai ir meiliai žvelgti į brolius ir seseris? Dažnai materialus turtas ir persisotinimas, bet neretai ir polinkis teikti pirmenybę asmeniniams interesams bei rūpesčiams. Niekada nevalia negebėti „jausti atjautos“ kenčiantiesiems; niekada mūsų širdis negali būti taip palenkta saviems

reikalams ir savoms problemoms, kad nebegirdėtų vargšų šauksmo. Kaip tik širdies nuolankumas ir asmeninė kančios patirtis gali viduje pažadinti atjautą ir gebėjimą įsijausti: „Teisusis rūpinasi beturčių teisėmis, o nedorėlis negali tokio rūpinimosi suprasti“ (*Pat 29, 7*). Tada tampa suprantama, kodėl palaiminti „liūdintys“ (*Mt 5, 4*), t. y. tie, kurie geba išeiti iš savęs, kad pajustų kito skausmą. Susitikimas su kitais ir širdies atvėrimas jų poreikiams gali būti išganingi ir teikiantys palaiminimą.

Brolių ir seserų „sergėjimas“ taip pat reiškia rūpini- maši jų dvasine gerove. Čia norėčiau priminti vieną, mano akimis, primirštą krikščioniškojo gyvenimo aspektą – *brolišką pabarimą turint prieš akis amžinąjį išganymą*. Šiandien visi paprastai labai imlūs artimo meilės ir rūpinimosi kitų fizine bei materialine gerove temai, o apie dvasinę atsakomybę už brolius ir seseris menkai užsimenama. Kitaip buvo ankstyvojoje Bažnyčioje ir dabar yra tikrai brandaus tikėjimo bendruomenėse, kur rūpinamasi ne tik brolių ir seserų fizine sveikata, bet ir jų dvasine gerove bei galutine paskirtimi. Šventajame Rašte parašyta: „Šviesk išmintingą žmogų, kad taptų išmintingesnis, mokyk teisųjį, kad daugiau išmoktų“ (*Pat 9, 8 ir t.*). Pats Kristus liepia pabarti nusidedantį brolių (*plg. Mt 18, 15*). Veiksmažodis *elenchein*, čia reiškiantis pabarimą, pavartotas ir nusakant pranašišką krikščionių užduotį viešai smerkti į blogį įpuolusią kartą (*plg. Ef 5, 11*). Bažnyčios tradicijoje „nusidėjėlio pabarimas“ laikomas vienu iš dvasinių gailestingumo darbų. Svarbu vėl atrasti šį krikščioniškosios artimo meilės matmenį. Blogio akivaizdoje nevalia tylėti. Galvoje turiu laikyseną tų krikščionių, kurie iš pagarbos žmogui ar tiesiog iš patogumo mieliau prisitaiko prie vyraujančios mąstysenos, užuot savo brolius ir seseris įspėję, kad šie vengtų mąstymo ir elgesio, prieštaraujančių tiesai ir nesilaikančių gėrio kelio. Tačiau niekada krikščioniškojo pabarimo neturi motyvuoti noras smerkti ar kaltinti; tai visada daroma iš meilės bei gailestingumo ir kyla iš nuoširdaus rūpinimosi brolių ir seserų gerove. Apaštalas Paulius sako: „Broliai, jei kurį žmogų ištiktų nelaimė nusidėti, jūs, dvasios žmonės, pamokykite tokį romiai. Bet žiūrėk, kad ir pats neįpultum į pagundą!“ (*Gal 6, 1*). Individualizmo persunktame mūsų pasaulyje būtina iš naujo atrasti broliško pabarimo reikšmę, kad išvien žengtume šventumo keliu. Šventajame Rašte teigiama, kad net „teisusis septynis kartus puola“ (*Pat 24, 16*); visi esame silpni ir netobuli (*plg. 1 Jn 1, 8*). Vadinasi, padėti kitiems ir leisti jiems padėti mums nuoširdžiai save pažinti, pataisyti savo gyvenimą ir žengti teisingesniu Viešpaties keliu yra vertinga paslauga. Visada reikia meilės kupino ir įspėjančio žvilgsnio, kuris pažintų ir suprastų, įžvelg-

tų ir atleisčių (*plg. Lk 22, 61*), kaip kiekvieno mūsų atžvilgiu darė ir tebedaro Viešpats.

2. „Vieni kitus“: abipusiškumo dovana

Šis kitų „sergėjimas“ prieštarauja dvasinei laikysenai, kuri, gyvenimą apribodama vien žemišku matme- niu, neįstengia pažvelgti į tai eschatologiniu aspektu ir individualios laisvės vardu priima bet kurį mora- linį pasirinkimą. Tokia visuomenė kaip mūsų gali tapti kurčia ir fizinei kančiai, ir dvasiniams bei mor- aliniams gyvenimo poreikiams. Tarp krikščionių to neturėtų būti! Apaštalas Paulius ragina siekti to, kas „pasitarnauja santaikai ir tarpusavio ugdymui“ (*plg. Rom 14, 19*), daryti artimui gera ir rūpintis jo pažanga (*plg. Rom 15, 2*), ieškant ne savo naudos, bet to, „kas naudinga daugeliui, kad jie būtų išgelbėti“ (*1 Kor 10, 33*). Šio nuolankumo ir artimo meilės persmelkto pa- barimo ir įspėjimo krikščionių bendruomenėje netu- rėtų trūkti.

Viešpaties mokiniai, susivieniję su Kristumi per Eu- charistiją, gyvena bendrystėje, susaistančioje juos vie- ną su kitu kaip vienatinio kūno narius. Tai reiškia, kad kitas priklauso man – jo gyvenimas, išganymas susiję su mano gyvenimu ir išganymu. Čia užkabiname itin gilų bendrystės aspektą: mūsų egzistencija susijusi su kitų egzistencija, ir tai gali kreipti į gera ir į blogą; ir nuodėmei, ir meilės darbui būdingas visuomeninis matmuo. Bažnyčioje, mistiniame Kristaus Kūne, tas abipusiškumas įgyja regimą pavidalą: bendruomenė nuolatos atgailauja ir prašo atleidimo už savo narių nuodėmes, tačiau ji taip pat visada džiaugiasi joje vykstančiais dorybės ir meilės liudijimais. Šventasis Paulius ragina visus narius rūpintis vieniems kitais (*plg. 1 Kor 12, 25*), nes visi esame vienas kūnas. Šia bendra priklausomybe remiasi meilė savo broliams ir seserims, pasireiškianti ir išmaldos davimu – būdinga gavėnios praktika drauge su malda ir pasninku. Savo dalyvavimą viename Kūne, Bažnyčioje, kiekvienas krikščionis gali išreikšti ir konkrečiai rūpindamasis didžiausiais vargšais. Sergėti vieniems kitus taip pat reiškia atpažinti gėrį, Viešpaties daromą kituose, ir iš- vien su jais dėkoti už malonės stebuklus, kuriuos geras ir visagalis Dievas nenuilsdamas daro savo vaikams. Matydamas Šventosios Dvasios veikimą aplinkiniuo- se žmonėse krikščionis negali nejausti džiaugsmo ir nešlovinti už tai dangiškojo Tėvo (*plg. Mt 5, 16*).

3. „Skatindami mylėti ir daryti gerus darbus“: bendrai žengti šventumo keliu

Šie žodžiai iš Laiško žydams (10, 24) akina mus pamaš- tyti apie visų pašaukimą į šventumą, apie nuolatinę

pažangą dvasinio gyvenimo kelionėje siekiant aukštesniųjų malonės dovanų ir vis didesnės bei vaisingesnės meilės (plg. *1 Kor 12, 31–13, 13*). Vienas kito sergėjimas turėtų paskatinti mus vis labiau vienas kitą tikrai mylėti „tarsi aušros šviesa, vis labiau švintanti iki skaisčios dienos“ (*Pat 4, 18*), laukiant tos dienos Dieve, kai saulė nebebusileis. Mums dovanotas gyvenimo laikas teikia puikią progą mylint Dievą atrasti ir daryti gerus darbus. Taip pati Bažnyčia auga ir plėtojasi, kol pasiekia Kristaus pilnatvės amžiaus saiką (plg. *Ef 4, 13*). Turėdami prieš akis šią dinaminę augimo perspektyvą, ir mes raginame skatinti vieniems kitus siekti meilės ir gerų darbų pilnatvės.

Deja, visada tyko vangumo pagunda, pagunda nuslopinti Dvasią ir atsisakyti investuoti „talentus“, dovanotus mums mūsų ir kitų gerovės labui (plg. *Mt 25, 25 ir t.*). Visi gavome gausių dvasinių ar materialinių dovanų Dievo planui įgyvendinti, Bažnyčios gerovei ir asmeniniam išganymui siekti (plg. *Lk 12, 21b; 1 Tim 6, 18*). Dvasiniai mokytojai mums primena, jog tas, kas tikėjimo gyvenime nedaro pažangos, regresuoja. Brangūs broliai ir seserys, atsiliepkime į visuomet aktualų raginimą siekti „įprastinio krikščioniškojo gyvenimo aukšto standarto“ (plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte* [2001 01 06], 31). Bažnyčia, išmintingai pripažindama ir skelbdama kai kuriuos pavyzdžius krikščionis palaimintaisiais bei šventaisiais, nori per tai sužadinti ir troškimą sekti jų dorybėmis. Šventasis Paulius ragina mus: „Lenktyniaukite tarpusavio pagarba“ (*Rom 12, 10*).

Pasaulyje, reikalaujantiame iš krikščionių atnaujinto meilės ir ištikimybės Viešpačiui liudijimo, visi tepajunta primygtinį poreikį stengtis vieniems su kitais lenktyniauti meile, tarnavimu ir gerais darbais (plg. *Žyd 6, 10*). Toks paraginimas ypač svarbus šventuoju pasirengimo Velykų šventei laikui. Nuoširdžiai linkėdamas švento ir vaisingo gavėnios meto, patikiu jus Mergelės Marijos užtarimui ir visiems teikiu savo apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2011 m. lapkričio 3 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Benediktas XVI

Apie Jėzaus maldą per Paskutinę vakarienę

2012 m. sausio 11 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Tęsdamas katechezijų ciklą apie Jėzaus maldą evangelijose šiandien norėčiau apmąstyti itin iškilmingą momentą – jo maldą per Paskutinę vakarienę.

Pokylio, per kurį Kristus atsisveikina su savo draugais, chronologinis ir emocinis fonas yra čia pat jo laukianti mirtis. Jis jaučia, kad ji prisiartino. Jau ne sykį Jėzus užsiminė apie savo kančią, mėgindamas prie tokios perspektyvos pripratinti savo mokinius. Morkaus evangelijoje pasakojama, kad Jėzus dar kelionės į Jeruzalę pradžioje tolimuose Pilypo Cezarėjos kaimuose pradėjo „mokyti, jog reikia, kad Žmogaus Sūnus daug kentėtų, būtų seniūnų, aukštųjų kunigų bei Rašto aiškintojų atmetas, nužudytas ir po trijų dienų prisikeltų“ (*Mk 8, 3*). Be to, tomis dienomis, kai rengėsi atsisveikinti su savo mokiniais, tautos gyvenimą ženklino tuoj prasidėsianti Paschos šventė, primenanti apie Izraelio išėjimą iš Egipto. Šis praeityje išgyventas išlaisvinimas, laukiamas dabartyje ar ateityje, per Paschą būdavo gyvai švenčiamas šeimoje. Paskutinė vakarienė išsitenka šiame kontekste, tačiau išsiskiria pamatine naujybe. Jėzus žvelgia į savo kančią, mirtį ir prisikėlimą, visiškai tai suvokdamas. Jis trokšta išgyventi šią Vakarienę su savo mokiniais. Šios Vakarienės pobūdis ypatingas, iš pagrindų kitoks nei kitų pokylių; per tą Vakarienę jis padovanoja tai, kas yra visiškai nauja, – save. Būtent šitaip Jėzus švenčia savo Paschą, nuvokia savo kryžių ir prisikėlimą.

Ši naujybė Jono evangelijoje išryškinama Paskutinės vakarienės chronologija: ji neapibūdinama kaip Paschos vakarienė kaip tik todėl, kad Jėzus ketina pradėti kažką visiškai naujo – švęsti savąją Paschą, savaime suprantama, susijusią su Išėjimo įvykiais. Ir, pasak Jono, Jėzus ant kryžiaus mirė kaip tik tą akimirką, kai Jeruzalės šventykloje buvo aukojami Paschos avinėliai.

Kas yra šitos Vakarienės branduolys? Tai duonos laužymas ir padalijimas mokiniams, dalijimosi su jais vyno taure veiksmai. Šie veiksmai lydimi žodžių ir vyksta maldos aplinkoje: tai – Eucharistijos įsteigimas, didžioji Jėzaus ir Bažnyčios malda. Pažvelgime į šį momentą iš arčiau.

Pirmiausia atkreiptinas dėmesys, kad Naujojo Testamento tradicijose apie Eucharistijos įsteigimą (plg.

1 Kor 11, 23–25; Lk 22, 14–20; Mk 14, 22–25; Mt 26, 26–29) Jėzaus veiksmis ir žodžiais apie duoną ir vyną pradedamai maldai nusakyti vartojami du lygiagretūs ir vienas kitą papildantys veiksmožodžiai. Paulius ir Lukas kalba apie *eucaristia*, padėką: „Ir, paėmęs duonos, jis *sukalbėjo padėkos maldą* [padėkojo], laužė ją ir davė apaštalams“ (Lk 22, 19). Morkus ir Matas, priešingai, pabrėžia *eulogia*, palaiminimo, aspektą: „Jėzus, paėmęs duoną, *sukalbėjo palaiminimą*, ją laužė ir davė mokiniam“ (Mk 14, 22). Abi graikiškos sąvokos *eucaristein* ir *eulogein* susijusios su žydu *berakha*, t. y. su Izraelio tradicijos didžiosiomis padėkos ir palaiminimo maldomis, kalbamomis pradedant reikšmingus pokylius. Abiem skirtingais graikiškais žodžiais parodomas šios maldos dvi esminės viena kitą papildančios pakraipos. *Berakha* iš tiesų pirmiausia yra dėkojimas Dievui ir jo šlovinimas už gautas dovanas: per Jėzaus Paskutinę vakarienę tai duona, iškepta iš kviečių, kuriems Dievas leidžia sudygti ir išaugti žemėje, ir vynu, pagamintas iš sunokusių vynuogių. Ši Dievop keliami šlovinimo ir padėkos malda grįžta kaip palaiminimas, iš Dievo nusileidžiantis ant dovanų ir jas praturtinantis. Taip dėkojimas Dievui ir jo šlovinimas virsta palaiminimu, ir tai, kas mūsų atnašaujama Dievui, iš Visagalio grįžta žmonėms palaiminta. Žodžiai, kuriais steigama Eucharistija, tariami šiame maldos kontekste: *berakha* šlovinimas ir palaiminimas per maldą tampa duonos ir vyno palaiminimu ir perkeitimu į Jėzaus kūną ir kraują.

Pirma Eucharistijos įsteigimo žodžių eina veiksmai – duonos laužymas ir dalijimasis vyno taure. Duoną laužo ir taure kitiems duoda pirmiausia šeimos galva, primantis savo šeimos narius už stalo, tačiau tais gestais taip pat išreiškiamas svetingumas, namiškiams nepriklausančio ateivio priėmimas į pokylio bendrystę. Tie patys veiksmai per Jėzaus atsisveikinimo su mokiniais vakarienę įgyja visiškai naują gelmę: jie yra priėmimo prie Dievo stalo, už kurio Dievas save dovanoja, regimas ženklas. Duonos ir vyno pavidalu Jėzus siūlo ir dovanoja pats save.

Bet kaip tai gali įvykti? Kaip Jėzus tą akimirką gali dovanoti save? Jis žino, kad netrukus jo gyvybė bus atimta per kryžiaus kančią: tokia mirties bausmė, Cicerono pavadinta *mors turpissima crucis*, skiriama ne laisviems žmonėms. Per Paskutinę vakarienę dalydamasis duona ir vynu Jėzus aplenkia savo mirtį ir prisikėlimą ir įgyvendina tai, ką skelbė kalboje apie gerąjį ganytoją: „Aš guldaui savo gyvybę, kad ir vėl ją pasiimčiau. Niekas neatima jos iš manęs, bet aš pats laisvai ją atiduodu. Aš turiu galią ją atiduoti ir turiu galią vėl ją atsiimti; tokį priesaką aš esu gavęs iš savojo Tėvo“ (Jn 10, 17–18). Tad jis paaukvoja savo gyvybę anksčiau negu ji iš jo atimama, taip savo smurtinę mirtį paversdamas laisvu

dovanojimosi kitiems ir dėl kitų aktu. Patirtas smurtas virsta sąmoninga, laisva ir atperkančia auka.

Maldoje, pradėtoje laikantis biblinės tradicijos ritualinės formos, Jėzus dar kartą atskleidžia savo tapatybę ir pasiryžimą iki galo įvykdyti tobulos meilės, aukos paklūstant Tėvo valiai užduotį. Maldą, ženklinamą jo atsisveikinimo vakarienės su mokiniais, vainikuoja jo iš pagrindų originalus dovanojimas saviesiems per eucharistinį atminimą. Atidžiau pažvelgę į Jėzaus žodžius ir veiksmus tą naktį, aiškiai matome, kad artimas ir nuolatinis ryšys su Tėvu yra ta vieta, kur jis atlieka šiuos veiksmus ir saviesiems bei kiekvienam iš mūsų palieka Meilės sakramentą, *Sacramentum caritatis*. Dukart per Paskutinę vakarienę pasigirsta žodžiai: „Tai darykite mano atminimui“ (1 Kor 11, 24. 25). Savo Paschą jis švenčia dovanodamas save, taip Jėzus tampa tikroju Avinėliu, visiškai atbaigiančiu senąją kultą. Štai kodėl Paulius, kreipdamasis į Korinto krikščionis, pabrėžia: „Jau yra paaukotas mūsų velykinis Avinėlis, Kristus. Tad švęskime šventes <...> su nerauginta tyros širdies ir tiesos duona“ (1 Kor 5, 7–8).

Evangelistas Lukas išsaugojo dar vieną vertingą Paskutinės vakarienės įvykių elementą, leidžiantį mums įžvelgti jaudinančią Jėzaus maldos už savuosius tą naktį gelmę, dėmesį kiekvienam. Pradedamas nuo padėkos ir palaiminimo maldos, Jėzus žengia prie Eucharistinės dovanos, savęs dovanojimo, ir, atskleisdamas svarbiausią sakramentinę tikrovę, kreipiasi į Petrą: „Simonai, Simonai! Štai šėtonas pareikalavo persijoti jus kaip kviečius. Bet aš meldžiuosi už tave, kad tavasis tikėjimas nesusvyruotų. O tu sugrįžęs stiprink brolius!“ (Lk 22, 31–32). Artėjant ir mokinių išbandymo valandai, Jėzus skuba malda paremti silpnuosius, negėbančius suprasti, kad Dievo kelias eina per velykinį mirties ir prisikėlimo slėpinį, nuvoktą duonos ir vyno atnaša. Eucharistija yra keliauninkų valgis, suteikiantis jėgų ir pavargusiems, išsekusiems, ir pasiklydusiems. Malda pirmiausia skirta Petru, jog atsivertęs galėtų stiprinti brolių tikėjimą. Evangelistas Lukas primena, kad kaip tik tą akimirką, kai Petras jo trečią kartą išsigina, Jėzus akimis ieško jo veido, norėdamas suteikti jam jėgos toliau sekti paskui Jį: „Ir tuoj pat, dar jam kalbant, pragydo gaidys. Tuomet Viešpats atsigrėžė ir pažvelgė į Petrą. Petras atsiminė jam pasakytą Viešpaties žodį“ (Lk 22, 60–61).

Brangūs broliai ir seserys, dalyvaudami Eucharistijoje ypatingu būdu išgyvename Jėzaus už kiekvieną iš mūsų ištartą ir tebetariamą maldą, kad blogis, su kuriuo visi susiduriame gyvenime, nepaimtų viršaus ir kad mumyse veiktų perkeičianti Kristaus mirties ir prisikėlimo galia. Eucharistijoje Bažnyčia atsiliepią į

Jėzaus paraginimą: „Tai darykite mano atminimui“ (Lk 22, 19; plg. 1 Kor 11, 24–26), kartoja padėkos ir palaiminimo maldą ir kartu su ja duonos ir vyno transsubstanciacijos į Viešpaties Kūną ir Kraują žodžius. Švęsdami Eucharistiją esame įtraukiami į tą maldos akimirką, vis iš naujo suvienijami su Jėzaus malda. Bažnyčia nuo pat pradžių pašventinimo žodžius suprato kaip *maldos kartu su Jėzumi* dalį, kaip pagrindinę dalį padėkos kupino šlovinimo, per kurį žemės ir žmogaus darbo vaisiai Dievo mums vis iš naujo dovanojami kaip Jėzaus kūnas ir kraujas, kaip paties Dievo dovanojimasis sveitingoje Sūnaus meilėje (plg. *Jėzus iš Nazareto*, II). Dalyvaudami Eucharistijoje ir dalydamiesi Dievo Sūnaus kūnu ir krauju, savo maldą suvienijame su Velykų Avinėlio malda jo paskutinę naktį, kad mūsų gyvenimas, nepaisant mūsų silpnumo ir neištikimybės, nepražūtų, bet būtų perkeistas.

Brangūs bičiuliai, prašykime Viešpaties, kad dalyvavimas – atitinkamai pasirengus, taip pat priėmus Atgailos sakramentą – jo Eucharistijoje, kuri yra būtina krikščionio gyvenimo dalis, visada būtų iškiliausias visų mūsų maldų taškas. Prašykime, kad ir mes, artimai vienydamiesi su jo atnaša Tėvui, savo kryžius paverstume laisva ir sąmoninga meilės auka Dievui ir broliams. Dėkoju.

Jėzaus, Vyriausiojo kunigo, malda Paskutinės vakarienės menėje

2012 m. sausio 25 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandienėje katechezėje dėmesį skirsime maldai, kurią Jėzus kreipė į Tėvą jo išaukštinimo ir pašlovinimo „valanda“ (plg. Jn 17, 1–26). Katalikų Bažnyčios katekizme teigiama: „Krikščionių tradicija tą maldą pagrįstai vadina *kunigiškąja* Jėzaus malda. Tai mūsų Vyriausiojo kunigo malda, neatskiriama nuo jo aukos, nuo jo *perėjimo* (Pascha) pas Tėvą, kai jis visas tada buvo *pašventintas* Tėvui“ (2747).

Nepaprastas šios Jėzaus maldos turtingumas atsiskleidžia skaitant ją žydu Susitaikinimo dienos *Yom kippur* šventės fone. Tą dieną Vyriausiasis kunigas prašo atleidimo pirmiausia sau, tada kunigų luomui ir galiausiai visai tautos bendruomenei. Izraelio tautai, per metus pridariusiai nusižengimų, siekiama vėl priminti susitaikinimą su Dievu, priminti, kad ji yra išrinktoji tauta,

„šventoji tauta“ tarp kitų tautų. Jono evangelijos 17-ajame skyriuje pateiktoje Jėzaus maldoje šios šventės struktūra yra perimama. Jis, kunigas ir auka, meldžiasi už save, apaštalus ir visus, kurie jį įtikės, už visų laikų Bažnyčią (plg. Jn 17, 20).

Malda, Jėzaus kalbama už save patį, yra prašymas jo „valanda“ būti pašlovintam, „išaukštintam“. Iš tiesų ji yra daugiau negu prašymas ir paskelbimas apie visiška pasirengimą laisvai ir dosniai išitraukti į Dievo Tėvo planą, atbaigiamą savęs atidavimu, mirtimi ir prisikėlimu. Ši „valanda“ prasideda Judo išdavyste (plg. Jn 13, 31) ir baigiasi prisikėlusio Jėzaus įžengimu pas Tėvą (plg. Jn 20, 17). Judui pasišalinus iš Paskutinės vakarienės, Jėzus ištaria šiuos žodžius: „Dabar Žmogaus Sūnus pašlovintas ir Dievas pašlovintas per jį“ (Jn 13, 31). Nestebina, kad Vyriausiojo kunigo maldą jis pradeda žodžiais: „Tėve, atėjo valanda! Pašlovink savo Sūnų, kad ir Sūnus pašlovintų tave“ (Jn 17, 1). Pašlovinimas, kurio Jėzus sau prašo kaip Vyriausiasis kunigas, yra visiškas paklusnumas Tėvui, paklusnumas, nuvedantis į pilnatviškiausią sūnystės būklę: „Dabar tu, Tėve, pašlovink mane pas save ta šlove, kurią esu pas tave turėjęs dar prieš atsirandant pasauliui“ (Jn 17, 5). Toks pasirengimas ir prašymas yra pirmasis Jėzaus naujosios kunigystės aktas, reiškiantis visiška dovanojimąsi ant kryžiaus, ir kaip tik ant kryžiaus – kuris yra aukščiausias meilės aktas – jis pašlovinamas, nes tikroji šlovė, dieviškoji šlovė yra meilė.

Antrą šios maldos dalį sudaro paskui jį sekusių mokinių užtarimas. Būtent apie juos Jėzus kalba tardamas Tėvui: „Aš apreiškiau tavo vardą žmonėms, kuriuos man davei iš pasaulio. Jie buvo tavo, o tu juos atidavei man, ir jie laikėsi tavojo žodžio“ (Jn 17, 6). „Apreikšti Dievo vardą žmonėms“ reiškia įgyvendinti naują Tėvo buvimą tautoje ir žmonijoje. Šis „apreiškimas“ nėra vien žodis, bet Jėzuje tampa tikrove; Dievas yra su mumis, ir taip „įgyvendinamas“ jo vardas – jo buvimas su mumis, buvimas vienu iš mūsų. Taigi toks apreiškimas vyksta per Žodžio įsikūnijimą. Jėzuje Dievas priiima žmogaus pavidalą ir nepakartojamai bei naujaip prie mūsų prisitartina. Šio Dievo buvimo tarp mūsų viršūnė yra auka, Jėzaus įgyvendinama savo Pascha, savo mirtimi ir prisikėlimu.

Šios užtariamiosios ir išperkamosios maldos už mokinius šerdį sudaro prašymas pašventinti; Jėzus taria Tėvui: „Jie nėra iš pasaulio, kaip ir aš ne iš pasaulio. Pašventink juos tiesa! Tavo žodis yra tiesa. Kaip tu esi mane siuntęs į pasaulį, taip ir aš juos pasiunčiau į pasaulį. Dėl jų pašventinu save, kad ir jie būtų pašventinti tiesa“ (Jn 17, 16–19). Kyla klausimas: ką šiuo atveju reiškia „pašventinti“? Pirmiausia reikėtų pasakyti, kad

tikrai „pašventintas“ ir „šventas“ yra tik Dievas. Tad pašventinti reiškia kokią nors tikrovę – asmenį ar dalyką – perduoti Dievo nuosavybėn. Čia galima išvelgti du vienas kitą papildančius aspektus: viena vertus, ką nors atskirti, atitraukti nuo įprastinių daiktų, „išimti“ iš žmogaus asmeninio gyvenimo aplinkos, kad tai būtų dovanota vien Dievui; antra vertus, tokiam atskyrimui, perkėlimui į Dievo plotmę būdinga „pasiuntimo“, misijos reikšmė. Kaip tik Dievui dovanota tikrovė, pašventintas asmuo egzistuoja kitų „labui“, atiduodami kitiems. Dovanojama Dievui tikrovė egzistuoja nebe savo, bet kitų labui. „Pašventintas“ yra tas, kuris, kaip Jėzus, yra atskirtas nuo pasaulio ir atiduotas Dievui turint prieš akis užduotį ir kaip tik dėl to esantis visų dispozicijoje. Mokiniai, kurie tęs Jėzaus užduotį, turi būti dovanoti Dievui, kad galėtų ją vykdyti kitų labui. Paschos vakarą mokiniams pasirodęs Priskėlusysis taria: „Ramybė jums! Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu“ (Jn 20, 21).

Trečiasis šios Vyriausiojo kunigo maldos aktas žvilgsnį kreipia į laikų pabaigą. Jėzus kreipiasi į Tėvą užtardamas visus, kurie įtiki apaštalų pradėtos ir istorijoje tęsiamos misijos dėka: „Ne tik už juos aš meldžiu, bet ir už tuos, kurie per jų žodį mane įtikės“ (Jn 17, 20). Jėzus meldžiasi už visų laikų Bažnyčią, meldžiasi ir už mus. Katalikų Bažnyčios katekizme sakoma: „Jėzus įgyvendino visą Tėvo darbą, ir Jo malda, kaip ir Jo auka, tęsiasi iki laikų pabaigos. Jo Valandos malda pripildo paskutinius laikus ir kreipia juos į atbaigą“ (2749).

Visų laikų mokiniams skirtos Jėzaus, Vyriausiojo kunigo, maldos pagrindinis prašymas krypta į tai, kad visi, kurie į jį tiki, ateityje būtų viena. Ta vienybė nėra pasaulio vaisius. Ji kyla išskirtinai iš dieviškosios vienybės ir pasiekia mus iš Tėvo per Sūnų ir Šventąją Dvasią. Jėzus meldžia dovanos, gaunamos iš dangaus ir darančios poveikį – realų ir apčiuopiamą – žemėje. Jis meldžia: „Tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs“ (Jn 17, 21). Krikščionių vienybė, viena vertus, yra kiekvieno asmens širdyje slypinti tikrovė. Tačiau sykiu ji turi aiškiai pasirodyti istorijoje, kad pasaulis įtikėtų, jos labai praktiškas ir konkretus tikslas – ji turi pasirodyti, kad visi tikrai būtų viena. Būsimųjų mokinių vienybė, būdama vienybė su Jėzumi, pasiūstu į pasaulį Tėvo, yra ir pirminis krikščionių misijos pasaulyje veiksmingumo šaltinis.

Galima sakyti, kad Jėzaus kunigišką malda steigiamą Bažnyčia. Būtent čia, per Paskutinę vakarienę, Jėzus sukuria Bažnyčią. Juk kas gi kita yra Bažnyčia, jei ne mokinių bendruomenė, suvienijama tikėjimo į Jėzų Kristų kaip Tėvo siųstą ir įtraukiamą į Jėzaus užduotį vesti

pasaulį į Dievo pažinimą ir taip jį išgelbėti? Štai šitai ir yra tikrasis Bažnyčios apibrėžimas. Bažnyčia kyla iš Jėzaus maldos. Tačiau ši malda yra ne tik žodis, tai – aktas, kuriuo jis save „pašventina“, t. y. „paaukvoja“ save už pasaulio gyvenimą (plg. Jėzus iš Nazareto, II).

Jėzus meldžia, kad jo mokiniai būtų viena. Šios pasiektos ir išsaugomos vienybės galia Bažnyčia gali keliauti „pasaulyje“ būdama ne „iš pasaulio“ (plg. Jn 17, 16) ir atlikti jai patikėtą užduotį, kad pasaulis įtikėtų Sūnų ir jį siuntusį Tėvą. Tada Bažnyčia tampa vieta, kur tęsiama Kristaus užduotis: išvesti „pasaulį“ iš žmogaus sušvetimėjimo su Dievu bei savimi ir iš nuodėmės, kad jis vėl taptų Dievo pasauliu.

Brangūs broliai ir seserys, apžvelgėme kelis nepaprastai turtingos Jėzaus kunigiškosios maldos elementus. Kviečiu ją skaityti bei apmąstyti, nes ji yra kelrodis puoselėjant dialogą su Viešpačiu ir moko mus melstis. Mes irgi savo maldoje prašome Dievo padėti mums pilnatviškiau įsitraukti į jo kiekvienam iš mūsų parengtą planą; prašome, kad būtume jam „pašventinti“, vis labiau jam priklausytume ir galėtume vis labiau mylėti kitus – artimus ir tolimus; prašome, kad vis geriau gebėtume atverti savo maldą pasauliui, nesitenkindami prašymais padėti spręsti vien savas problemas, bet visada Viešpaties akivaizdoje prisimindami artimą ir suvokdami užtariamą maldos už kitus grožį; prašome regimos visų tikinčiųjų vienybės Kristuje dovanos, kurios čia Maldos už krikščionių vienybę savaitę meldėme dar karščiau. Melskime, kad visada būtume pasirengę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiajam apie mumyse gyvenančią viltį (plg. 1 Pt 3, 15). Dėkoju.

Jėzaus malda Alyvų kalne

2012 m. vasario 1 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien norėčiau aptarti Jėzaus maldą Getsemanėje, Alyvų sode. Evangelijos pasakojimas apie šią maldą yra itin reikšmingas. Po Paskutinės vakarienės Jėzus leidžiasi į Alyvų kalną melsdamasis kartu su savo mokiniais. Evangelistas Morkus pasakoja: „Pagiedoję himną, jie išėjo į Alyvų kalną“ (14, 26). Šia užuomina tikriausiai norima pasakyti, jog buvo sugiedotos kelios Halelio giesmės, kuriomis Dievui dėkojama už tautos išlaisvinimą iš vergijos ir prašoma jo pagalbos pasitinkant vis naujus dabarties sunkumus bei pavojus. Pakeliui į Getsemanę

Jėzus ištaria žodžius, leidžiančius mokiniams nujausti jo artimą mirtį ir gresiantį jų išsilakstymą.

Pasiekęs Alyvų kalno ūkį, Jėzus ir šią naktį ruošiasi asmeninei maldai. Bet šįkart nutinka šis tas nauja: atrodo, jog jis nenori likti vienas. Morkus pasakoja, kad Jėzus anksčiau dažnai pasitraukdavęs nuo žmonių ir mokinių, norėdamas nueiti „į negyvenamą vietą“ (plg. 1, 35) ar užkopti „į kalną“ (plg. 6, 46). Tačiau Getsemanėje jis pakviečia Petrą, Jokūbą ir Morkų pasilikti šalia. Tai tie patys mokiniai, kuriuos jis norėjo turėti greta savęs ant Atsimainymo kalno (plg. Mk 9, 2–13). Šios trijulės dalyvavimas Jėzui meldžiantis Getsemanėje labai iškaltas. Jėzus ir tą naktį vienas melsis Tėvui, nes jo santykis su Tėvu yra visiškai nepakartojamas – vienatnio Sūnaus santykis. Netgi būtų galima manyti, kad tą naktį niekas iš tikrųjų negalėtų prisirišti prie Sūnaus, kuris čia Tėvo akivaizdon stoji visa savo nepakartojama, išskirtine tapatybe. Bet nors ir „vienas“ pasiekia tašką, kuriame norėtų atsidėti maldai, Jėzus trokšta, kad trys mokiniai liktų bent netoliese, išlaikydami artimesnį santykį su juo. Prašoma erdvinio artumo, solidarumo tą akimirka, kai jis jaučia artimą mirtį, bet pirmiausia artumo maldoje, tam tikru būdu išreiškiančio buvimą kartu su juo tą valandą, kai jis ruošiasi iki galo įvykdyti Tėvo valią, taip visi mokiniai kviečiami sekti paskui jį kryžiaus keliu. Evangelistas Morkus pasakoja: „Pasiėmęs su savimi Petrą, Jokūbą ir Joną, jis pradėjo nuogaštauti ir sielotis. Jis jiems skundėsi: *Mano siela ligi mirties [mirtinai] nuliūdusi. Pasilikite čia ir budėkite!*“ (14, 33–34).

Į tris mokinius Jėzus kreipiasi vėlgi psalmių žodžiais. Pasakymas: „Mano siela nuliūdusi“ paimtas ir 43-iosios psalmės (plg. Ps 43, 6). Tvirtas pasiryžimas „iki mirties“ irgi primena situacijas, Senajame Testamente išgyvenamas ir malda išreiškiamas daugelio Dievo siųstųjų. Mat, vykdydami patikėtą užduotį, jie neretai susiduria su priešišku, atmetimu, persekiojimu. Mozė dramatiškai išgyvena išbandymą vesdamas tautą per dykumą ir taria Dievui: „Aš vienas nepajėgiu nešti visų šių žmonių, nes jie yra man per sunkūs. Jei tu taip su manimi elgiesi, verčiau užmušk mane, maldauju tave, – jei radau malonę tavo akyse“ (Sk 11, 14–15). Tęsti tarnybą Dievui ir tautai nelengva ir pranašui Elijui. Pirmojoje Karalių knygoje pasakytą: „Pats pakeliavo vieną dieną į dykumą. Priėjęs kadagi, jis po juo atsėdėjo ir šaukėsi mirties. *Gana! – jis šaukė, – nūn, Viešpatie, imk mano gyvastį, nes aš nesu geresnis už savo protėvius*“ (19, 4).

Jėzaus žodžiai trims mokiniams, kurių artumos jis nori melsdamasis Getsemanėje, parodo, kad tą „valandą“ jis jaučia baimę ir nerimą, išgyvena giliausią vienišumą kaip tik tada, kai Dievo planas virsta tikrove. Ši Jėzaus baimė ir šis nerimas atspindi visą žmogaus siaubą mir-

ties akivaizdoje, žinojimą, kad ji neišvengiama, blogio naštos, slegiančios mūsų gyvenimą, suvokimą.

Paraginęs tris mokinius pasilikti ir budėti meldžiantis, Jėzus vienas kreipiasi į Tėvą. Evangelistas Morkus pasakoja: „Paėjęs truputį toliau, sukniubo ant žemės ir ėmė melstis, kad, jei galima, jį aplenktų toji valanda“ (14, 35). Jėzus sukniumba ant žemės: tai maldos padėtis, kuria išreiškiamas klusnumas Tėvo valiai, pasitikėjimo kupinas savęs atidavimas į jo rankas. Tas gestas Bažnyčioje kartojamas pradedant Kančios šventimą Didįjį penktadienį, duodant vienuolinius įžadus bei teikiant diakono, kunigo, vyskupo šventimus, idant meldžiantis ir visu kūnu būtų išreikštas visiškasis savęs atidavimas, patikėjimas Dievui. Paskui Jėzus prašo Tėvo, kad ta valanda, jei įmanoma, jį aplenktų. Tai ne tik žmogaus baimė ir nerimas mirties akivaizdoje, bet ir Dievo Sūnaus sukrėtimas reginti pasibaisėtina blogio srautą, kurį jis turi prisiimti, kad jį nugalėtų ir atimtų iš jo galią.

Brangūs bičiuliai, ir mes turėtume gebėti maldoje Dievo akivaizdon iškelti ne tik savo vargus, kai kuriose situacijose, kai kuriomis dienomis išgyvenamas kančias, kasdienį pasiryžimą juo sekti, būti krikščionimis, bet ir savyje bei aplink save atrandamo blogio našta, kad jis mums suteiktų vilties, leistų pajusti jo artumą ir dovanotų šiek tiek šviesos mūsų gyvenimo kelyje.

Jėzus toliau tęsia savo maldą: „Aba, Tėve, tau viskas įmanoma. Atitolink nuo manęs šią taurę! Tačiau tebūnie ne kaip aš noriu, bet kaip tu“ (Mk 14, 36). Šiame šaukimesi svarbios trys vietos. Pirmiausia Dievui skirtas sudvigubintas kreipinys: „Aba, Tėve“ (Mk 14, 36a). Žinome, kad aramėjų k. „Aba“ atitinka mūsų šaukimą „Tėveli“, taip vaikai kreipiasi į savo tėvus. Todėl juo išreiškiamas Jėzaus santykis su Dievu Tėvu – švelnus, meilus, pasitikėjimo, atsidavimo kupinas santykis. Vidurinėje šaukimosi dalyje aptinkame antrą elementą – Tėvo visagalybės suvokimą – „tau viskas įmanoma“ (Mk 14, 36b), vedantį prie prašymo, dar kartą leidžiančio nuvokti Jėzaus žmogiškiosios valios dramą mirties ir blogio akivaizdoje: „Atitolink nuo manęs šią taurę!“ Ir tada trečias, svarbiausias šios Jėzaus maldos šūksnis, kuriuo žmogiškoji valia visiškai palenkiamas dieviškajai. Jėzus užbaigia maldą tvirtai ištarėdamas: „Tačiau tebūnie ne kaip aš noriu, bet kaip tu“ (Mk 14, 36c). Sūnaus dieviškojo asmens vienybėje žmogiškoji valia pilnatviškai save įgyvendina, „Aš“ visiškai patikėdama Tėvo, vadinamo „Aba“, „Tu“. Šventasis Maksimas Išpažinėjas sako, kad nuo Adomo ir Ievos sukūrimo žmogiškoji valia ilgisi dieviškosios ir kad kaip tik ištarėdama Dievui „taip“ žmogiškoji valia pasiekia tobuliausią laisvę ir tobuliausiai įgyvendinama. Deja, dėl nuodėmės šis Dievui „taip“ sakymas virto priešininusi: Adomas ir Ieva patikėjo, kad laisvės viršūnė, pilnatviškas buvimas

pačiu savimi yra „ne“ Dievui. Alyvų kalne Jėzus žmogiškąją valią sugražina prie visiško „taip“ Dievui; jame prigimtinė valia visa nukreipta ta kryptimi, kurią jai teikia dieviškasis Asmuo. Jėzus gyvena vadovaudamasis savo Asmens šerdimi – savo buvimu Dievo Sūnumi. Jo žmogiškoji valia įtraukta į Sūnaus „Aš“, visą save atiduodančio Tėvui. Šitaip Jėzus mums pasako, kad žmogus savo tikrąsias aukštumas pasiekia ir tampa „dieviškas“ tik tada, kai savo valią palenkia dieviškajai; tik išeinant iš savęs, tik sakant Dievui „taip“, išsipildo Adomo ir mūsų visų tobulos laisvės troškimas. Būtent tai Jėzus Getsemanėje ir atlieka: perkeliant žmogiškąją valią į dieviškąją, gimsta tikrasis žmogus, ir mes esame atpirkti.

Katalikų Bažnyčios katekizmo santraukoje apibendrintai mokoma: „Jėzaus malda jo agonijos Getsemanės sode metu ir paskutiniai žodžiai ant kryžiaus atskleidžia jo sūniškosios maldos gelmę: Jėzus iki galo įgyvendina Tėvo meilės planą ir prisiima visą žmonių nerimą, visus išganymo istorijos prašymus ir užtarimus. Jis pateikia juos Tėvui, o šis, pranokdamas bet kokią viltį, juos priima ir išklauso, prikeldamas jį iš numirusių“ (543). Niekur kitur Šventajame Rašte taip giliai nepažvelgiame į vidinį Jėzaus slėpinį, kaip jo maldos metu Alyvų kalne (plg. Jėzus iš Nazareto, II).

Brangūs broliai ir seserys, meldamiesi „Tėve mūsų“ kasdien Viešpaties prašome: „Teesie tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje“ (Mt 6, 10). Taip pripažįstame, kad yra viena Dievo valia su mumis ir mums, viena Dievo valia mūsų gyvenimui ir kad ta valia kasdien vis labiau turi remtis mūsų valia ir mūsų egzistencija; taip pat pripažįstame, kad „danguje“ vykdoma Dievo valia ir kad „žemė“ tik tada taps „dangumi“, Dievo meilės, gerumo, tiesos ir grožio vieta, kai joje bus vykdoma Dievo valia. Tą baisią ir įstabią naktį Getsemanėje, kai Jėzus meldėsi Tėvui, „žemė“ tapo „dangumi“; jo žmogiškosios, baimės ir nerimo kamuojamos valios „žemė“ buvo įimta į dieviškąją valią, tad Dievo valia įgyvendinta žemėje. Šitai svarbu ir mūsų maldai: turime išmokti labiau patikėti save dieviškajai Apvaizdai, prašyti iš Dievo jėgų išeiti iš savęs, kad atnaujintume savąjį „taip“, pakartotume: „Teesie tavo valia“, palenkume savo valią jo valiai. Tą maldą turime kalbėti kasdien, nes ne visada lengva patikėti save Dievo valiai ir pakartoti Jėzaus „taip“, Marijos „taip“. Evangelijų pasakojimai skausmingai rodo, kad trys mokiniai, Jėzaus pasirinkti būti netoliese, pasirodė nepajėgūs kartu su juo budėti, dalytis jo malda ir atsidavimu Dievui. Juos įveikė miegas. Brangūs bičiuliai, prašykime Viešpaties, kad turėtume jėgų kartu su juo budėti maldoje, laikytis Dievo valios kasdien, net tada, kai jis kalba nuo kryžiaus, gyventi vis arčiau Viešpaties, idant į šią „žemę“ galėtume atnešti šiek tiek Dievo „dangaus“. Dėkoju.

Jėzaus malda mirties akivaizdoje

2012 m. vasario 8 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien kartu su jumis norėčiau apmąstyti Jėzaus maldą artėjant mirčiai, stabtelėdamas prie to, ką apie tai mums praneša Morkus ir Matas. Abu evangelistai mirštančio Jėzaus maldą perteikė ne tik graikiškai, kalba, kuria parašė pasakojimą, bet ir dėl tų žodžių svarbos hebrajų ir aramėjų kalbų mišiniu. Vadinasi, čia girdime ne vien turinį, bet ir kaip ši malda skambėjo iš Jėzaus lūpų: girdime Jėzaus išstartus žodžius. Sykiu evangelistai perteikė nukryžiuojimo dalyvavusių žmonių reakcijas. Jie nesuprato arba nenorėjo suprasti tos maldos prasmės.

Kaip girdėjome, Morkus rašo: „Šeštai valandai atėjus, visą kraštą apgaubė tamsa iki devintos valandos. Devintą valandą Jėzus garsiai sušuko: *Eloj, Eloj, lemá sabachtáni?* Tai reiškia: Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?!“ (15, 33–34). Šiame pasakojime Jėzaus malda – šauksmas pasigirsta tris valandas – nuo vidurdienio iki trečios valandos po pietų – trukusios tamsos giliausiu momentu. Šios trys visiškos tamsos valandos savo ruožtu pratęsia ankstesnį, irgi trijų valandų tarpinį, prasidėjusį su Jėzaus nukryžiuojimu. Evangelistas Morkus išties nurodo: „Buvo trečia valanda, kai jį nukryžiuo“ (15, 25). Iš tokių šio pasakojimo chronologinių nuorodų išplaukia, kad šešios valandos, Jėzaus praleistos ant kryžiaus, pasidalija į du vienodos trukmės laiko tarpnius.

Per pirmas tris valandas, nuo devintos ryto iki vidurdienio, Jėzų pašėpia įvairios grupės asmenų, kurie viešai rodo savo skeptiškumą ir patvirtina netikėjimą. Morkus rašo: „Praeiviai užgauliojo Jėzų“ (15, 29); „Taip pat tyčiojosi aukštieji kunigai su Rašto aiškintojais“ (15, 31); „Jį plūdo ir kartu nukryžiuotieji“ (15, 32). Kalbėdamas apie kitas tris valandas, trukusias nuo vidurdienio iki trečios valandos po pietų, evangelistas mini visą kraštą apgaubusią tamsą. Vyrauja vien tamsa, nėra jokių užuominų apie žmones ir jų žodžius. Jėzui vis labiau artinantis prie mirties, tėja tamsa, gaubianti „visą kraštą“. Šiame įvykyje dalyvauja net kosmosas: tamsa apgaubia žmones ir daiktus, bet ir šią tamsos akimirką Dievas yra arti, neapleidžia. Biblinėje tradicijoje tamsai būdinga dviprasmiškė reikšmė: ji žymi ir blogio artumą bei veikimą, ir slėpiną Dievo, nugalinčio bet kurią tamsą, artumą bei veikimą. Pavyzdžiui, Išėjimo knygoje skaitome: „Tada Viešpats tarė Mozei: *Štai aš ateisiu pas tave tirštame debesyje*“ (19, 9); ir toliau: „Žmonės liko

stovėti iš tolo, o tuo tarpu Mozė prisiartinio prie tirštojo debesies, kuriame buvo Dievas“ (20, 21). Pakartoto Įstatymo knygoje Mozė sako: „Kalnas liepsnojo ugnimi iki pat dangaus; jį gaubė tirštas tamsus debesies“ (4, 11); „Girdėdami tą balsą iš tamsumos, kalnui skendint ugnyje...“ (5, 23). Jėzaus nukryžiuavimo scenoje kraštą apgaubusi tamsa yra mirties tamsa, į kurią Dievas panardina savo Sūnų, kad šiuo savo meilės aktu dovano-tų mums gyvenimą.

Grįžkime prie šventojo Morkaus pasakojimo. Įvairių asmenų užgauliojimų, visa gaubiančios tamsos akivaizdoje Jėzus maldos šūksniu mirties akimirką parodo, jog, nepaisydamas kančios, mirties ir menamo apleistumo naštos, yra visiškai tikras, kad Tėvas arti ir pritaria jo didžiai meilės aukai, visiškam savęs atidavimui, net jei, kitaip negu kitais momentais, iš viršaus nepasigirsta balsas. Skaitant evangelijas, į akis krinta, kad kitomis svarbiomis savo žemiškosios egzistencijos akimirkomis Jėzus kaip Tėvo artumo ir pritarimo jo meilės keliui ženklą išgirdavo aiškų Dievo balsą. Štai po krikšto Jordane prasivėrė dangus ir Tėvas ištarė: „Tu mano mylimasis Sūnus, tavimi aš gėriusi“ (Mk 1, 11). Per atsimainymą prie debesies ženklo pridedami žodžiai: „Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo!“ (Mk 9, 7). Tačiau artinantis mirčiai ant kryžiaus tyro tyla, negirdėti jokio balso, bet meilės kupinas Tėvo žvilgsnis vis dėlto nukreiptas į Sūnaus meilės auką.

Bet ką reiškia Jėzaus malda, šis Tėvui adresuojamas šūksnis: „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?“ Galbūt Jėzus suabejojo savo užduotimi ar Tėvo artumu? Gal šia malda išreiškiamas suvokimas, kad esi apleistas? Žodžiais, kuriais Jėzus kreipiasi į Tėvą, pradeda 22-oji psalmė. Joje psalmininkas parodo Dievui įtampą tarp jautimosi apleistam ir tikrumo, kad Dievas yra su savo tauta. Psalmininkas meldžiasi: „Mano Dieve, šaukiuosi dieną, bet tu neatsakai, ir naktį, bet ramybės nerandu. Betgi tu esi Šventasis, – tavo sostas – Izraelio šlovės giesmės!“ (3–4). Psalmininkas, trokšdamas malda išreikšti visą skausmą tariamai nesančio Dievo akivaizdoje, vartoja žodį „šauktis“: nevilties akimirka malda virsta šauksmu.

Tai būdinga ir mūsų santykiui su Viešpačiu: sunkiomis ir skausmingomis akimirkomis, kai atrodo, kad Dievas mūsų negirdi, nebijokime patikėti jam savo širdies naštos, nesibaiminkime skųsdamiesi išsakyti savo kančios, turime būti įsitikinę, kad Dievas yra arti mūsų net tada, kai jis, atrodo, tyli.

Ant kryžiaus sušunkamais psalmės pradžios žodžiais: „Elí, Elí, lemá sabachtáni?“ – „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?“ (Mt 27, 46) Jėzus meldžiasi

galutinai atstumtas žmonių, apleistumo akimirka, bet meldžiasi psalme suvokdamas, kad Dievas yra arti ir tą valandą, kai jis išgyvena žmogišką mirties dramą. Tačiau mums kyla klausimas: kodėl toks galingas Dievas neįsikiša, jog išgelbėtų savo Sūnų nuo tokio sunkaus išbandymo? Svarbu suvokti, kad Jėzaus malda nėra šauksmas to, kuris mirtį pasitinka kupinas nevilties ir jaučiasi apleistas. Jėzus šią akimirką meldamasis 22-osios, kenčiančio Izraelio psalmės žodžiais, prisiima ne tik savo tautos kančią, bet ir visų blogio engiamų žmonių skausmą ir kartu visa tai priartina prie Dievo širdies, būdamas tikras, kad į jo šauksmą bus atsiliepta prisikėlimu: „Šūksniu kenčiant kartu išreiškiamas tikrumas, kad Dievas atsilieps, kad išgelbės ne tik Jėzų, bet ir daugelį mūsų“ (plg. *Jėzus iš Nazareto*, II). Šia Jėzaus malda reiškiamas didžiausias pasitikėjimas Dievu ir atsidavimas į jo rankas net tada, kai jis atrodo toli, kai jis, regis, tyli, įgyvendindamas mums nesuprantamą planą. Katalikų Bažnyčios katekizme rašoma: „Dėl atperkamosios meilės – kuri nuolat Jį vienijo su Tėvu – jis taip prisiėmė mus, nuodėmėmis nuklydusius nuo Dievo, kad galėjo mūsų vardu ant kryžiaus sušukti: *Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?!*“ (603). Jėzus kenčia su mumis ir dėl mūsų, o ta kančia kyla iš meilės, kurioje jau glūdi atpirkimas, meilės pergalė.

Žmonės, stovintys kryžiaus papėdėje, Jėzaus žodžių nesupranta ir mano, kad jis šaukiasi Elijo. Sujudę jie mėgina numalšinti jo troškulį bei prailginti gyvenimą, kad patikrintų, ar Elijas tikrai ateis jam į pagalbą, bet garsus Jėzaus šūksnis užbaigia jo žemišką gyvenimą ir sugriauna jų norus. Šią paskutinę akimirka Jėzus ne tik leidžia savo širdžiai išreikšti kančią, jis taip pat leidžia nujausti Tėvo artumą ir savo pritarimą jo išganomiesiems planams. Mes visada irgi susiduriame su kančios ir Dievo tylos „šiandien“ – taip dažnai tai išreiškiamame malda, – bet kartu visada susiduriame ir su prisikėlimo „šiandien“, atsaku Dievo, prisiėmusio mūsų kančias nešti kartu su mumis ir mums teikiančio tvirtą pergalės viltį (plg. Enciklika *Spe salvi*, 35–40).

Brangūs bičiuliai, malda kreipkime savo kasdienį kryžių į Dievą, būdami tikri, kad jis arti ir mus išklauso. Jėzaus šūksnis primena mums, kad malda turime įveikti savojo „aš“ bei savo problemų ribas ir atsiverti kitų vargams ir kančioms. Jėzaus malda mirties valandą ant kryžiaus tepamoko mus kupinus meilės melstis už brolius ir seseris, jaučiančius kasdienybės našta, išgyvenančius sunkų metą, kenčiančius ir nerandančius paguodos žodžių. Patikėkime visa tai Dievo širdžiai, kad ir jie pajustų niekada mūsų nepaliekančio Dievo meilę. Dėkoju.

IŠGIRSTI AUTENTIŠKĄ ŽODĮ

II gavėnios sekmadienis (B)

Pr 22, 1–2. 9a– 13. 15–18; Rom 8, 31b–34; Mk 9, 2–10

Antrąjį gavėnios sekmadienį skaitome apie Jėzaus atsimainymą. Akimirka Dievo Sūnaus dieviškoji tikrovė, besislepanti po žmogiškąją prigimtį, buvo lyg išlaisvinta, ir Jėzus pasirodė išoriškai kaip tas, kas jis iš tikro yra, – pasaulio šviesa (plg. Jn 8, 12). Šis atsimainymas yra provaizdis to prisikėlimo ir perkeitimo, kuris įvyks po kryžiaus mirties. Čia taip pat pasikartoja Jėzaus krikšto scena, kai Tėvas iš debesies paskelbė Jėzų savo Sūnumi: „Šitas yra mano mylimasis Sūnus, kuriuo aš gėriuosi“ (Mt 3, 17). Tačiau dabar prie šio iškilmingo paskelbimo priduriamas imperatyvas: „Klausykite jo!“ Mozė ant Sinajaus kalno gavo Torą – kelią rodantį Dievo žodį. Dabar apie Jėzų sakoma: „Klausykite jo!“ Jėzus tapo pačiu dieviškuoju Apreiškimo žodžiu.

Kur šiandien galėtume išgirsti Jėzų kalbant mums? Visų pirmiausia jis kalba per Dvasią mūsų sąžinėse. Ten išgirstame jo perspėjimą arba padaršinimą. Tačiau vien sąžinės neužtenka. Mes gana lengvai galime ją priversti kalbėti tai, ką norime girdėti. Ji gali būti deformatuota, nutildyta mūsų egoizmo. Jai reikia Evangelijos ir Bažnyčios mokymo šviesos. Evangelija – ypatinga vieta, iš kur Jėzus prabyla į mus. Tai žodžiai, kurie ir šiandien mums gali kai ką prasmingo pasakyti dvi-prasmiškose gyvenimo situacijose. Tačiau iš patirties žinome, kad ir Evangelijos žodžiai gali būti skirtingai aiškinami, prisitaikant prie tam tikrų visuomenės ar asmenybių įgeidžių.

Tikėjimas yra kelias. Kaip išlikti šiame kelyje, deramai elgtis ir gyventi, aiškėja ne vien iš Evangelijos nurodymų. Tai, kas mums laiduoja autentišką Evangelijos supratimą, yra Katalikų (gr. *katholikos* – visuotinis, pasaulinis) Bažnyčia, įsteigta tam tikslui paties Kristaus, kuris savo apaštalams ir jų įpėdiniams vyskupams sako: „Kas jūsų klauso, manęs klauso“ (Lk 10, 16). Todėl yra svarbu susipažinti su katalikišku mokymu, žinoma, ne iš sutrauktos ir dažnai iškreiptos pasaulietinės žiniasklaidos interpretacijos, bet iš pirmųjų rankų, tai yra įsigilinant į Katalikų Bažnyčios katekizmą.

Labai svarbu suvokti, per ką Jėzus prabyla, bet ne ką mažiau svarbu žinoti ir kur jis nekalba. Be abejo, jis

nekalba per būrėjus, ekstrasensus, dvasių iššaukėjus, horoskopų žinovus, okultiniuose ar ezoteriniuose būreliuose. Biblijoje randame tokį perspėjimą: „Tenebūna rasta tarp jūsų nė vieno, kuris užsiima būrimu, ar yra žynys, ar burtininkas, ar raganius, ar kerėtojas, ar kuris tariasi su vaiduokliais bei dvasiomis, ar kuris teiraujasi mirusiųjų. Juk kas tik tokius dalykus daro, tas yra pasibjaurėtinas Viešpačiui“ (Ist 18, 10–12). Pagonys įvairiais būdais artinosi prie dievybės: stebėdami žvaigždes, gyvūnų vidurius, paukščių skrydį ir pan. Bet tie laikai baigėsi. Mums nebereikia daugiau eiti „lyg apgraibomis“, kad sužinotume dieviškąją valią. Jėzuje Kristuje turime Dievo atsakymą. Šiandien, deja, šios pagoniškos apeigos vėl tapo madingos. Kaip visada, kai nusilpsta tikėjimas, išauga prietarai.

Pavyzdžiui, imkime vieną iš nekalčiausių dalykų – horoskopą. Beveik nėra dienraščio, radijo ar televizijos laidos, kurie kasdien nepasiūlytų savo skaitytojams ar klausytojams horoskopo. Subrendusiam žmogui, turinčiam šiek tiek ironijos ir kritikos jausmo, tai atrodo tam tikras juokelis, nieko rimto. Bet, laikui bėgant, teks pažvelgti į padarinius. Kaip ugdomas, ypač jaunų žmonių, mąstymas? Mąstymas, pagal kurį gyvenimo sėkmė priklauso ne nuo pastangų, studijų, pastovaus darbo, bet nuo išorinių, neaiškių veiksnių, nuo gebėjimo kreipti sau naudinga linkme tam tikras, savo ar kitų, galias. Dar blogiau: visa tai ragina manyti, kad dėl gėrio ir blogio atsakingi ne mes, bet žvaigždės, kosminės energijos.

Reikėtų paminėti dar vieną vietą, kur Jėzus nekalba ir kur vis dėlto juo prisidengiama visais laikais. Tai asmeniniai apreiškimai, dangaus pranešimai, vizijos bei įvairiausios rūšies balsai. Suprantama, tai nereiškia, kad Kristus ar Mergelė Marija negali prabilti tokiu būdu. Taip buvo praeityje, taip gali būti ir šiandien. Tačiau norint neapsigauti (pavyzdžiui, kad ir Medžiugorjės atveju), reikėtų neskubant palaukti Bažnyčios sprendimo. Šventasis Kryžiaus Jonas († 1591), ispanų mistikas, sakė, kad nuskambėjus ant aukšto kalno žodžiams: „Klausykite jo!“ Dievas tam tikra prasme tapo nebylys. Jis pasakė viską. Jis nebeturi ką daugiau apreikšti. Kas prašo Viešpaties naujų vizijų ar atsakymų, kas nekantrauja ir nori aplenksti Bažnyčią, tas jį įžeidžia, lyg jis nebūtų dar aiškiai ir pakankamai pasakęs.

DIEVO BUVIMO VIETA

III gavėnios sekmadienis (B)

Iš 20, 1–17; 1 Kor 1, 22–25; Jn 2, 13–25

Evangelijoje pagal Joną gana dažnai diskutuojama dėl Jėzaus tapatybės. Šiuose kristologiniuose svarstymuose iš vienos pusės regime Jėzų, o iš kitos – „žydus“. Bet šie debatai išreiškia ne tiek Jėzaus laikų istorinę situaciją, kiek vėlesnę, apie I a. devintajame dešimtmetyje susiformavusią situaciją tarp Jėzaus sekėjų ir žydų, nepriėmusių jo kaip Dievo Sūnaus ir Mesijo. Be abejo, įtampa jau buvo prasidėjusi Jėzaus tarnystės metu. Tačiau nesutarimas tarp dviejų grupių, kurias abi etine prasme sudarė žydai, tapo lemiamas, kai tie, kurie neišpažino Jėzaus Mesiju, bet jį laikė piktžodžiautoju, išvijo Jėzaus sekėjus iš sinagogos, t. y. iš žydiško tikėjimo bendruomenės (plg. Jn 9, 22; 12, 42; 16, 2).

Tad „žydai“, kurie dažnai minimi ketvirtoje Evangelijoje, neatstovauja žydų tautai. Jie sudaro ne rasę ar giminę, bet tuos, kurie pasirinko visišką ir aiškią Jėzaus atmetimo poziciją. Suaktualinus Evangelijos skaitymą, galima tarti, jog „žydai“ – neatsižvelgiant į tai, kokiai tautai ir epochai priklauso, – yra visi tie, kurie atmeta Jėzų.

Dar vienas Jono evangelijos ypatumas: išgydymai ir kiti Jėzaus stebuklingi veiksmai, kuriuos sinoptinės Evangelijos – Morkaus, Mato ir Luko – vadina stebuklais, evangelisto Jono tekste yra vadinami ženklais, nurodančiais kažką, kas peržengia realiai matomą tikrovę. Jie apreiškia Jėzaus slėpinį. Taip, pavyzdžiui, aklojo nuo gimimo išgydymas nurodo Jėzų, kuris yra pasaulio šviesa (plg. Jn 8, 12; 9, 1–41), Lozoriaus prikėlimas apreiškia, kad Jėzus yra prisikėlimas ir gyvenimas (plg. Jn 11, 1–45).

Šiandienos Evangelijoje „žydai“ prašo ženklo, įrodančio Jėzaus žodžių ir veiksmy autentiškumą. Tačiau ketvirtoje Evangelijoje Jėzus nedaro ženklų kaip įrodymų, kurie garantuotų tikėjimą. Tikėjimas, paremtas ženklais, nėra pakankamas. Tai tik tikėjimo pradžia, galinti atvesti prie tikro tikėjimo (plg. Jn 20, 30–31), bet galinti ir subliūkšti (plg. Jn 6, 26). Evangelija pagal Joną mus kviečia eiti anapus ženklų, nesustoti prie to, kas stebuklinga, nepaprasta ar antgamtiška, bet užčiuopti apreiškimo, kurį ženklai nori nurodyti, gelmę. Tačiau

ką gali reikšti Jėzaus švaistymasis su virvučių rimbū po Jeruzalės šventyklą? Kur link veda šis ženklas?

Jeruzalės šventykla – Dievo buvimo su savo tauta vieta. Vis dėlto pranašai nuolatos ir primygtinai primindavo, jog nepakanka ateiti į šventyklą ir paaukoti aukų, kad būtum priimtinas Dievui (plg. Iz 1, 10–17; Jer 7, 1–28; Am 4, 4–5; 5, 21–27). Dievas prašo ištikimybės ir morališkai teisingo gyvenimo: „Argi tiek pat džiugina Viešpatį deginamosios atnašos ir kruvinos aukos, kiek klusnumas Viešpaties balsui? Tikrai, klusnumas yra geriau negu kruvina auka ir atsidavimas – negu avinų taukai“ (1 Sam 15, 22). Žinoma, Jėzus įsijungia į šią pranašų, apvalančių kultą, tradiciją (plg. Zch 14, 21; Mal 3, 1). Mokiniai juo gėrėsi ir čia pat mąsto, kad dėl tokio elgesio jis turės užmokėti savo mirtimi kaip Jeremijas (plg. Jer 26, 1–15) ir kiti pranašai: „Jo mokiniai prisiminė, kad yra parašyta: ‘Uolumas dėl tavo namų sugrauš mane’.“ Bet Jono evangelijoje Jėzaus veiksmas yra daugiau negu pranašiškas uolumo dėl Dievo namų gestas. Tai ženklas, vaizduojas ir skelbias didįjį Jėzaus mirties ir prisikėlimo slėpinį. Uolumas dėl Dievo namų jį veda į kančią ant kryžiaus. Uolumą, troškusį tarnauti Dievui smurtu, jis perkeitė į kryžiaus uolumą, taip galutinai įtvirtindamas tikrojo uolumo – save dovanojančios meilės uolumo – matą.

Jėzus atlieka ne tiek šventyklos apvalymą, kiek skelbia šventyklos ir ten švęstų apeigų panaikinimą, nes dabar Dievo buvimo vieta yra Jėzaus išaukštintas kūnas (plg. Jn 1, 51; 4, 23). Evangelistas Jonas pagrįstai sako, kad mokiniai tik po prisikėlimo – Šventosios Dvasios apšviestoje bendruomenėje, Bažnyčios atmintyje – suvokė visą tų žodžių gelmę: „Sugriaukite šitą šventovę, o aš per tris dienas ją atstatysiu!“

Jėzaus atmetimas, jo nukryžiuavimas sykiu reiškė Jeruzalės šventyklos pabaigą. Šventyklos laikas praėjo. Atėina naujas kultas ne žmonių rankų darbo šventyklos pavidalu. Ši šventykla yra jo kūnas – Prisikėlusysis, suburiantis ir suvienijantis tautas savo Kūno ir Kraujo sakramente. Jis pats yra naujoji žmonijos šventykla. Jėzaus nukryžiuavimas sykiu yra senosios šventyklos sugriovimas. Jo prisikėlimas duoda pradžią naujam Dievo garbinimo būdai – garbinti ne ant to ar ano kalno, bet „dvasia ir tiesa“ (Jn 4, 23).

NAKTIES POKALBIS

IV gavėnios sekmadienis (B)

1 Kr 36, 14–17. 19–23; Ef 2, 4–10; Jn 3, 14–21

Ketvirto gavėnios sekmadienio Evangelijos skaitinyje girdime ištrauką iš Jėzaus ir Nikodemo pokalbio nakties metu (plg. Jn 3, 2). Nikodemo, aukščiausios žydų tarybos nario, atėjimas pas Jėzų slapčia naktį rodo netikėjimo ir nežinios tamsą. Tačiau šioje aplinkoje blyksteli vienas gražiausių ir labiausiai paguodžiančių Biblijos sakinių: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo vienatinį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.“ Čia – visos Evangelijos santrauka. „Nėra svarbu, ar egzistuoja Dievas; svarbu žinoti, ar yra meilė“, – rašė danų filosofas Sorenas Kierkegaardas († 1855). Ir Šventasis Raštas tai patvirtina: Dievas yra meilė (plg. Jn 13, 1; Rom 5, 8; 1 Jn 4, 8. 16).

Kaip žinome, tas Tėvo „atidavė“ patyrė dramatišką raidą, atvedusią iki Sūnaus aukos ant kryžiaus. Visas Jėzaus gyvenimas yra Dievo meilės iškalbus ženklas, tačiau ypatingu būdu jis atsiskleidžia jo mirtyje. Kryžiuje Dievas atsigręžia prieš save patį, atiduodamas save, kad pakeltų ir išgelbėtų žmogų, – tai pati didžiausia meilė. Išminties knyga, komentuodama Mozės dykumoje iškeltą varinį žaltį (plg. Sk 21, 4–9), rašo: „Juk kas gręždavosi jo link, būdavo išgelbėtas ne per daiktą, į kurį žvelgė, bet per tave, visų Gelbėtoją“ (Išm 16, 7). Tik Dievas gali būti tikrojo išgelbėjimo autorius, nes, kas mato Jėzų, iškeltą ant kryžiaus, tas mato Tėvą (plg. Jn 14, 8–11). Tad kryžius yra galutinis ženklas, duotas mums, kad suprastume Dievo ir žmogaus tiesą: visi esame sukurti ir atpirkti Dievo, kuris iš begalinės meilės paaukojo savo vienatinį Sūnų. Kai Jėzus bus „iškeltas“ – tai nuoroda ne tik į besiartinančią kryžiaus kančią, bet ir į jo išaukštinimą. Mat graikų kalbos žodis „iškeltas“ turi dvi reikšmes: fizinį pakylėjimą nuo žemės – nukryžiovimo atveju ir dvasinį pakylėjimą, pagerbimą, išaukštinimą – prisikėlimo atveju.

Naktinio pokalbio kontekste aptinkame ir kitą įdomų sakinį: „Kiekvienas nedorėlis neapkenčia šviesos ir nei-na į šviesą.“ Nūnai susidaro išpūdis, kad šie žodžiai jau nebeatitinka tikrovės. Juk nemaža visuomenės dalis atlieka niekšiškus darbelius, meluoja į akis, skelbia ir praktikuoja neapykantą ar palaidumą visiškoje dienos

šviesoje – netgi stengiamasi kuo labiau atkreipti visuomenės dėmesį. Kaip niekada anksčiau, šiandien blogis yra viešai demonstruojamas, publikuojamas, reklamuojamas. Jis ne tik pateisinamas, bet netgi aukštinamas ir garbinamas. Kabodamas ant kryžiaus, Jėzus meldė: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro“ (Lk 23, 34). Šiandien greičiausiai jis melstųsi šiek tiek kitaip: „Tėve, atleisk jiems, nes jie žino, ką daro, ir vis tiek daro.“

Gretimi Evangelijos žodžiai – „O kas vykdo tiesą, tas eina į šviesą“ – šiandien irgi skamba prieštarai, nes drovumas ir gėda persikėlė į gėrio, garbingumo, ištikimybės, dosnumo pusę. Tiems, kurie rimtai žvelgia į Evangeliją arba nori likti ištikimi savo idealams, paprastai nebėra vietos šiuolaikinėje visuomenėje. Gėris paprasčiausiai ignoruojamas, nes yra neįdomus, nesensacingas, nepelningas. Atrodo, kad tamsa ir tyla, bet ne šviesa apgaubia tiesos, gėrio ir skaidrumo blykstelėjimus. Gyvename Jėzaus žodžių vulgaraus iškraipymo laikmečiu: iš vienos pusės – įtartinas, cenzūruotas, išjuoktas ir pasmerktas tamsai gėris, iš kitos pusės – pagerbtas ir išaukštintas blogis.

O ir mūsų krikščioniškoje bei bažnytinėje aplinkoje ne visada yra šviesu. Taip, šviesa kviečiama, bet tik tada, kai reikia iškelti priešų, kaimyno ar brolio blogus darbelius. Šviesos nebijoma, kai reikia raustis kito asmeniniame gyvenime. Aiškumas, skaidrumas yra dažniausiai skirtas kitiems. Sunkiai pripažįstame savo neteisybę. Dievo žodis visų pirma skirtas mano, o ne kito nuodėmei apšviesti. Jeigu noriu atskleisti Dievo atleidimo plotį, turiu leisti Dievo žodžiui pirmiausia pažvelgti į mane. Beje, nuodėmė šiandien irgi skirtingai suprantama. Todėl krikščionį turėtų dominti ne daugumos ar banalių masinės informacijos priemonių nuomonė apie nuodėmę, – kaip matome šiandien ten karaliauja liberalaus mąstymo apverstas vaizdas, – bet Dievo požiūris į nuodėmę.

Kai žmogus pripažįsta savo klaidas ir kvailybes ir jomis nesididžiuoja, Dievas įžengia į jo širdį, apreikšdamas savo begalinę meilę. Juk Dievo žodis, tapęs kūnu, neapsiriboja vien tik žmogaus nuodėmės atskleidimu, kad tą žmogų nuteistų ir pasmerktų, bet, greičiau priešingai, kad jį sutaikintų ir išlaisvintų: „Dievas gi ne-siuntė savo Sūnaus į pasaulį, kad jis pasaulį pasmerktų, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas.“

ATSAKYMAS GRAIKAMS

V gavėnios sekmadienis (B)
Jer 31, 31–34; Žyd 5, 7–9; Jn 12, 20–33

Penktąjį gavėnios sekmadienį Jono evangelijos tekstas pirmiausia pažymi, kad tarp maldininkų, kurie Paschos šventės metu atėjo į Jeruzalę „Dievo pagarbinti“, buvo taip pat ir graikų. Atkreipkime dėmesį, tikrasis šių piligrimų tikslas buvo Dievogarba. Tai visiškai siejasi su tuo, ką Jėzus pasakė šventyklos apvalymo proga: „Mano namai vadinsis maldos namai visoms tautoms!“ (*Mk 11, 17*). Tikrosios piligrimystės esmė – sutikti Dievą ir jį pagarbinti (plg. *Mt 2, 11*), t. y. tinkamai sutvarkyti mūsų gyvenimo santykio prioritetus. Graikai yra Dievo beieškantys žmonės, savo gyvenimu keliaujantys Dievo link. Dabar per du graikų apaštalus – Andriejų ir Pilypą – jie perduoda savo didingą prašymą Viešpačiui: „Mes norėtume pamatyti Jėzų!“

Ką į šį prašymą tąkart Jėzus atsakė ir padarė? Iš Evangelijos nėra visiškai aišku, ar įvyko tų graikų ir Jėzaus susitikimas. Jėzaus mintis nusidriekia tolyn, anapus šios akimirkos. Jo atsakymo į šį prašymą esmė: „Jei kviečių grūdas nekris į žemę ir neapmirs, jis pasiliks vienas, o jei apmirs, jis duos gausių vaisių.“ Vadinasi, šiuo metu nėra svarbu tiesiog kelias minutes pakalbėti su vienu ar kitu graiku. Kaip kviečio grūdas Jėzus, miręs ir prisikėlęs, grįš visiškai nauju būdu ir anapus šios akimirkos ribų pasitikti pasaulio ir graikų. Prisikėlimu Jėzus peržengia erdvės ir laiko ribas. Kaip Prisikėlusysis jis keliauja pasaulio ir istorijos platybių link; jis eina pas graikus ir kalbasi su jais, kad jie galėtų jį pamatyti bei palytėti per tikėjimą; jis pasirodo jiems taip, kad jie, tolimieji, tampa artimais ir būtent jų kalbos bei kultūros dėka jo žodis yra skleidžiamas nauju būdu ir naujai suprantamas. Kadangi Jėzus atiduoda save visiškai, jis gali kaip Prisikėlusysis priklausyti visiems ir būti atrandamas visų. Šventojoje Eucharistijoje gauname mirusio kviečio grūdo vaisių, duonos padauginimą, besitęsiantį iki pasaulio ir visų laikų pabaigos. Tad Kristaus mirties ir prisikėlimo slėpinyje išsipildo sena Izraelio viltis: Dovydo karalystės universalumas, aprėpiantis visą pasaulį ir besidriekiantis „nuo jūros iki jūros“ (*Zch 9, 10*).

Žodis apie kviečio grūdą yra pirmoji Jėzaus atsakymo graikams dalis. Tačiau po to jis dar kartą suformuoja

žmogiškosios egzistencijos pagrindinį įstatymą: „Kas myli savo gyvybę, ją pradžudys, o kas nekenčia savo gyvybės šiame pasaulyje, išsaugos ją amžinajam gyvenimui.“ Kas nori gyventi tik dėl savęs, žvelgdamas tik į save, būtent tas praranda gyvenimą. Gyvenimas tampa nuobodus ir tuščias. Tik atsisakant savęs, tik dovanojant save kitam, tik išstiant „taip“ didesniai – Dievo – gyvenimui, ir mūsų gyvenimas tampa platus ir didingas.

Kristi į žemę ir apmirti, vadinasi, ne tik atnešti vaisių, bet ir „išsaugoti gyvenimą“, t. y. toliau gyventi. Kas nutinka grūdai, kuris atsisako kristi į žemę? Arba atsikrięs paukštis jį sulesa, arba kokiame nors užkampyje likęs sudžiūva ar supelija, arba yra sumalamas į miltus ir suvalgomas. Bet kuriuo atveju grūdas, kaip toks, nebeturi tęsinio. Bet rudenį pasėtas grūdas išdygs, pažins pavasario šiltą dvelksmą ir vasaros saulę, pažins naują gyvenimą. Visiems gerai suprantamas simbolis, kalbantis ir apie žmogaus gyvenimą. Jei žmogus nepereina per pokyčius, kurie kyla iš tikėjimo ir krikšto, jei žmogus nepriima gyvenimo kryžiaus, bet lieka su savo egoizmu, tai viskas tuo ir baigiasi – jo gyvenimas išsenka: jaunystė, senatvė, mirtis. Bet jeigu tiki ir paima kartu su Jėzumi savo kryžių, priešais jį atsiveria amžinybės horizontas.

Būna situacijų jau šiame gyvenime, kai palyginimas apie kviečio grūdą mus padrašina. Kartais žmogus kažką planuoja, stengiasi, dirba, turi gyvenimo tikslą – ir štai netikėtai mato, kaip viskas prasmego lyg į kiaurą žemę ir mirė, t. y. nepasisekė arba buvo atimta iš jo ir patikėta kitam, kuris iš to gavo vaisių. Reikia neužmiršti kviečio grūdo ir neprarasti vilties. Mūsų geriausi projektai ir jausmai (kartais tai gali būti vyro ir moters santuoka arba kunigystės pašaukimas) neišvengiamai turi pereiti pro tam tikrą tamsą ir žiemos šaltį, kad atgimtų apvalyti ir vaisingi. Jei nepalūžtame išbandymuose, nebijome pasivesti Dievo valiai, tampame panašūs į žiemkenčius, kurie, peržiemoję dirvos tamsoje, pavasarį atgyja. Pagaliau, šie kviečio grūdai, kurie krinta į žemę ir miršta, esame mes patys: mūsų kūnai neišvengiamai vieną dieną sugrįš į žemę. Bet Jėzus garantuoja, kad mūsų taip pat laukia naujas pavasaris. Mes prisikelsime iš mirties, ir šį kartą tam, kad daugiau nebemirtume.

VERBŲ PROCESIJA

Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienis
Mk 11, 1–10; Iz 50, 4–7; Fil 2, 6–11; Mk 14, 1–72; 15, 1–47

Verbų sekmadienį prasideda Didžioji savaitė, kurios paskutinėmis dienomis – ketvirtadienį, penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį – Bažnyčia minės svarbiausius išganymo istorijos įvykius: Paskutinę vakarienę, Kristaus kančią, mirtį ir prisikėlimą. O šiandien, Verbų sekmadienį, kartu su maldininkų minia Jėzus įžengia į Jeruzalę, kur švęs Perėjimo šventės – Paschos vakarienę. Verta prisiminti, jog paskutiniame šios piligrimystės etape, šalia Jericho, jis pagydė neregį Bartimiejų, kuris kreipėsi į Jėzų kaip į Dovydo Sūnų, prašydamas pasigailėti. Praregėjęs ir išvydęs šviesą, jis su dėkingumu prisijungia prie keliaujančių maldininkų ir nuseka paskui Jėzų, kad dalyvautų su juo didžiajame išganymo slėpinyje (plg. *Mk 10, 46–52*).

Atstumas tarp Jericho ir Jeruzalės – 32 km. Kelias pamažu kyla aukštyn, nes Jerichas yra 244 m žemiau jūros lygio, o Jeruzalė – 762 m virš jūros lygio. Tačiau šis išorinis kelias visų pirma yra vidinės egzistencijos kelio sekant Kristų įvaizdis: pakilimas į tikrąją buvimo žmogumi aukštumą. Beje, šios dienos Verbų procesijos liturgijoje mes išgirstame tokį kvietimą: „Ženkime džiaugsmingai“, o visi procesijos dalyviai atsako: „Su Kristumi. Amen“ (Romos Mišiolas, *Viešpaties įžengimo į Jeruzalę paminėjimas*, 8 §). Žinia, žmogus gali pasirinkti patogų kelią ir išvengti bet kokio triūso. Jis gali taip pat leisti žemyn, nugrimzti į melo ir vulgarumo pelkyną. Jėzus eina pirma mūsų, kopia į kalną. Jis mus veda į tai, kas yra didinga ir gražu, veda į tyro ir gaivaus oro aukštumas: į gyvenimą pagal tiesą; į drąsą, neleidžiančią susigūžti vyraujančių nuomonių šurmulyje; į kantrumą, pakeliantį ir palaikantį kitą; į atsakomybę dėl kenčiančių ir apleistųjų; į ištikimybę kitam, net jei dėl to tenka pakovoti su savimi; į meilę, kuri yra Dievas.

Kai prie Jeruzalės vartų Jėzus užsėda ant asilaičio, kuris, priešingai karo žirgui, yra taikos ir ramybės simbolis, maldininkai spontaniškai išreiškia džiugų tikrumą, kad būtent jis ir yra Dovydo Sūnus, ateinąs Viešpaties vardu ir atnešąs Dievo buvimą tarp jų: „Osana! Garbė tam, kuris ateina Viešpaties vardu! Šlovė besiantinančiai mūsų tėvo Dovydo Karalystei! Osana aukštybėse!“ (*Mk 11, 9–10*). Maldavimo šauksmas „Osana“ (hebr. *Hoši'ana!* – „[Viešpatie] prašome, gelbėk!“; žr. *Ps 118, 25*) buvo tapęs iškilmės ir sveikinimo šūksniu, reiškiančiu „gyvuok, valio!“. Jau seniausiame mums žinomame liturginiame tekste – Didachėje (apie 100 m.) – prieš Komunijos dalijimą

pasirodo „Osana“: „Teateina malonė ir tepraeina šis pasaulis! Osana Dovydo Sūnui! Kas šventas, teateinie, o kas toks nėra, teatsiverčia. Maranata. Amen“ (*10, 6*). Iš tiesų Bažnyčia kiekvieną kartą Eucharistijos liturgijoje pasitinka ir sveikina šiuo žodžiu Tą, kuris kukliu duonos ir vyno pavidalu vėl iš naujo ateina pas mus ir drauge lieka tuo, kuris turi ateiti.

Kaip sakyta, kelionės tikslas – Jeruzalė. Be abejo, Jeruzalė yra paprasčiausia geografinė vietovė, miestas, kuriam ant Siono kalno stovėjo šventykla, savo unikalumu turėjusi priminti paties Dievo unikalumą. Tad ši vieta visų pirma skelbia, jog Dievas yra vienas visame pasaulyje, neapsakomai peržengiantis visas vietas ir visus laikus, ir jam priklauso visa kūrinija. Dievas, kurio visi žmonės ieško ir kurį tam tikru būdu visi pažįsta. Tačiau šis Dievas turi vardą. Jis leidosi mums būti pažinusiems, nes įžengė į žmonių istoriją, kurios pradžia ženklina žmogaus – Abraomo pasirinkimas (plg. *Pr 12, 1–4*). Dievas, kuris negali būti uždarytas į kokį nors pastatą, vis dėlto panorą gyventi tarp mūsų, būti su mumis.

Jėzus kartu su keliaujančia Izraelio tauta kopia į Jeruzalę, vadinasi, jis eina švęsti Paschos: Izraelio išlaisvinimo atminimo, sykiu visada primenančio galutinio išlaisvinimo, kurį Dievas suteiks, viltį. Jėzus keliauja į šią šventę suvokdamas, kad jis pats yra Avinėlis, kuriame išsipildys tai, ką Išėjimo knyga sako: avinėlis be trūkumo, patinėlis, kuris papjaunamas sambrėškio metu stebint visai Izraelio bendrijai, kaip amžinas įsakas (plg. *Iš 12, 5–6. 14*). Ir pagaliau Jėzus supranta, kad jo gyvenimas žengs toliau, nesibaigs su kryžiumi. Jis žino, kad jo gyvenimas pasieks Dievo sostą bei savo kūne jis sutaikins Dievą ir žmogų. Jis žino, kad jo prikeltas kūnas taps Naujosios Sandoros atnaša ir naująja Šventykla; kad aplink jį iš gausybės angelų ir šventųjų susiburs naujoji Jeruzalė, kuri yra danguje, tačiau taip pat jau ir žemėje, nes savo kančia jis atvėrė uždangą, skyrusią dangų ir žemę.

Vadinasi, jo kelias driekiasi anapus Jeruzalės šventyklos kalno, iki paties Dievo aukštumų. Tai ir yra didysis kopimas, tikrasis žmogaus tikslas, į kurį jis visus mus kviečia: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. Niekas nenuetina pas Tėvą kitaip, kaip tik per mane“ (*Jn 14, 6*). Iš tiesų pasiekti gyvenimo viršūnę – tapti panašiems į Dievo Sūnų ir įžengti į dangiškąją Jeruzalę – ne vieno žmogaus jėgoms. Kaip kalnuose alpinistas kabinasi į bendrą virvę ir išsaugo bendrystės atsakomybę su kitais alpinistais, taip ir tikintysis, laikydamasis Dievo žodžio ir vienybės su Bažnyčia, yra traukiamas ir palaikomas Kristaus.

Šeima: darbas ir šventimas

*Katechezės rengiantis VII Pasauliniam šeimų susitikimui
2012 m. gegužės 30–birželio 3 d. Milane*

*(I–V katechezės šių metų pirmajame „Bažnyčios žinių“
numeryje)*

Darbas – šeimos išteklius VI katechezė

„Koks retas radinys sumani žmona,
brangesnė už perlus yra jos vertė!
Savo širdį jai patiki jos vyras,
ir turi tikrą lobį.
Ji gerumu atsilygina, o ne piktumu,
per visas savo gyvenimo dienas.
Ji pasirūpina vilnų bei linų
ir pluša įgudusiomis rankomis.
Kaip pirklio laivai,
ji pargabena iš toli maisto atsargas.
Ji keliasi, kai dar tamsu,
paskiria maistą namams
ir dienos nurodymus tarnaitėms.
Ji apžiūri ūkį ir jį nuperka;
iš savo rankų uždarbio įveisia vynuogyną.
Ji yra apsijuosusi jėga;
stiprios yra jos rankos.
Ji mato, kad jos verslas klesti;
naktį jos lempa niekad neprigęsta.
Ji ima į rankas ratelį,
o jos pirštai stveriasi verpstės.
Ji dosniai duoda vargšui
ir ištiesia ranką elgetai.
Jai nereikia rūpintis savo šeima, kai sninga,
nes visi jos namiškiečiai yra šiltai aprenkti.
Ji pati išsiaudžia antklodžiu;
plona drobė ir purpuras yra jos drabužiai.
Jos vyras yra įžymus miesto vartuose,
kur jis sėdi tarp šalies seniūnų.
Ji siuva lininius drabužius ir juos parduoda;
pirkliams tiekia juostas.
Stiprybė ir orumas yra jos drabužis;
su šypsniu ji žiūri į ateitį.
Kai atveria burną, ji kalba išmintingai,
o ant jos liežuvio malonus pamokymas.
Ji atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį,
niekad nevalgo dykaduonio duonos.
Pakilę jos vaikai ją giria;
jos vyras – ir jis liaupsina ją:
„Daug yra sumanių moterų,
bet tu viršiji jas visas!“
Žavumas – apgaulingas,

o grožis – rūkas;
moteris turi būti giriama
už jos pagarbią VIEŠPATIES baimę.
Duokite jai atlygį už jos triūsą, –
teaidi miesto vartai jos darbų gyriumi!“
(Pat 31, 10–31)

1. *Koks retas radinys sumani žmona.* Paveiksle iš Patarlių knygos moters veikla yra labai svarbi namų ūkiui ir šeimai. Moteris, žmogiškosios ir dieviškosios išminties figūra, savo darbu išreiškia kūrybinį žmonijos genijų. Moteriai priskiriamos savybės gali būti taikomos visiems žmonėms, *pašauktiems būti atsakingiems šeimoje bei darbe.*

Vaizduojamas paveikslas idealios moters, puoselėjančios gerus santykius šeimoje. Izraelyje vyras, pasitikėdamas savo žmonos organizaciniais gebėjimais bei darbu, galėdavo atsiduoti teisėjo tarnybai, – šis vaidmuo tekdavo išmintingiems, paprastai vyresnio amžiaus vyrams, su metais įgijusiems išminties.

Pasidalijimas namų ūkio ir profesinėmis užduotimis nušviečia, kokia svarbi yra vyro ir žmonos tarpusavio darna planuojant darbą: jie raginami visaip stengtis, *kad kiekvienas galėtų kaip galima geriau išskleisti savo talentus.* Savo ruožtu visuomenė turėtų visokeriopai remti šeimą, idant sutuoktiniai galėtų laisvai ir atsakingai daryti savo profesinius pasirinkimus. Drauge su vyru vaikai taip pat giria motiną ir aukština jos talentus. Šis idealizuotas šeimos paveikslas siūlomas kaip pavyzdys, iš kurio galima semtis įkvėpimo ir padrašinimo. Pavyzdinga šeima gyvena pagarbiai bijodama Dievo ir pasitikėdama juo. Šeima džiaugiasi gerove, pripažindama tai Dievo dovana, saugojama ir vertinama kasdieniu darbu.

Moteris jaučia jai patikėtą atsakomybę ir netausodama savęs stengiasi atsiliepti į jai keliamas užduotis. Savo nuostata ji kviečia kiekvieną būti atsakingą už savo veiksmus, taip pat rūpintis kitais šeimos nariais ir domėtis visuomeniniu gyvenimu prisidedant prie bendrojo gėrio. Asmeniniai gebėjimai ir talentai sykiu reiškia *atsakomybę Dievo ir artimo atžvilgiu.* Mintyse iškyla palyginimas apie talentus, duodamus kiekvienam, idant būtų padauginti (plg. Mt 25, 14–30).

2. *Ji keliasi, kai dar tamsu.* Tai, kad moteris pakyla ir darbuojasi dar neišaušus, nusako uolumą, kuriam svetima bet kokia tinginystė. Toliau tekste pabrėžiamas moters darbštumas, kur nėra jokio aplaidumo: „Ji atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį, niekad nevalgo dykaduonio duonos.“ Kiekvienas žmogus turi būti nuolat *budrus ir nepasiduoti tingumo pagundai* apleisti atsakomybes ar nepaisyti įsipareigojimų.

Idealios moteriškės paveikslas yra bet kokios tinginystės priešybė – tai žmogus, nebijantis triūso ir aukos, jis žino, kad jėgas naudoja ne veltui, bet prasmingai. Dirbdama ji rūpinasi šeimos poreikiais, taip pat gali padėti vargšams ir elgetoms.

Šis nepraradęs aktualumo pavyzdys yra iššūkis šeimos gyvenimui. Viena iš šeimos atsakomybių yra atsiverti kitų, tiek artimųjų, tiek tolimesnių žmonių poreikiams. Dėmesys vargšams – viena gražiausių meilės artimui formų, kurią galima patirti šeimoje. Žinojimas, kad darbu galime padėti stokojantiems būtinų dalykų, sustiprina žmogaus išpareigojimą ir palaiko nuvargus. Kita vertus, duoti nieko neturintiems ir dalytis turto su vargšais reiškia pripažinti, jog *viskas, ką gavome, yra malonė* ir kad mūsų gerovės šaltinis – Dievo dovana, kurios negalime pasilaikyti tik sau, bet ją dera pasidalyti su kitais. Laikantis tokios nuostatos yra puoselėjamas socialinis teisingumas ir prisidedama prie bendrojo gėrio, priešinant egoistiškam turto savinimuisi ir abejingumui bendrajam gėriui.

3. *Kai atveria burną, ji kalba išmintingai.* Vienas iš būdingų idealios šeimos bruožų yra tai, kad joje susilaikoma nuo apkalbų. Apie ką kalbama šeimoje? Kaip vyksta pokalbiai? Patarlių knygoje vaizduojamos moters žavesys kyla taip pat iš to, kad atvėrusi burną „ji kalba išmintingai, o ant jos liežuvio malonus pamokymas“. Tėvų pareiga yra mokyti vaikus daryti gera ir vengti blogio, branginti meilės Dievui ir artimui įsakymą. *Tėvų gyvenimo nuoseklumas sustiprina jų mokymą ir įrodo jį esant teisingą*, o juo labiau tuomet, kai kalbama apie darytiną gėrį ir meilę, kuria dera gyventi. Nuolat veikia pavyzdys žmonių, gyvenančių tuo, ko moko, o šiandien jis išlieka neprilygstamai veiksmingas.

Šiandien bendravimas dažnai atrodo sužalotas. Žodžiai tariami nerūpestingai, žinios skleidžiamos lengvabūdiškai, neprisiimant atsakomybės už padarinius. Atsakingas asmuo patikrina faktų tikrumą ir kalba tai, kuo yra įsitikinęs. Biblinė išmintis kviečia mus nemeluoti ir vengti nenaudingų kalbų. Besiklausančiai Dievo žodžio krikščioniškajai šeimai tenka didžiulė atsakomybė jį ištikimai liudyti ir saugotis, kad jis nebūtų uždusintas daugybe nenaudingų žodžių. Visuomenėje, kur pažeistas ir melagingas bendravimas sukelia tiek daug kentėjimų ir nesusipratimų, šeima gali tapti *palankia aplinka ugdomam nuoširdumui ir tiesai*. Pripažinti klaidas, prašant atleidimo ir nuosekliai imantis atsakomybės, yra gyvenimo stilius, kuris neatsiranda savaime ir kuriam vaikai turėtų būti ugdomi nuo ankstyviausio amžiaus.

Ideali moteris kalba išmintingai, „ant jos liežuvio malonus pamokymas“. Kalboje glūdinti išmintis reiškiasi

tuo, kad *kalbama tai, kas gera*, ir vengiama grynos kritikos, griaunančios šeimos dialogą. To siekiant reikia leisti, kad Dievo žodžio klausymasis padarytų šeimos gyvenimą evangeliškesnį, nušviesdamas ir praturtindamas bendravimą.

4. *Su šypsniu ji žiūri į ateitį.* Šeimos gyvenimas ir moters gyvenimas šeimoje nėra toks paprastas ir lengvai prieinamas kaip atrodo Patarlių knygos idealiame paveiksle. Pavyzdžiui, ten, kur moteris verčiama dirbti dvigubai: ir namie, ir ne namie. Labai svarbu, tiek praktiniu, tiek meilės raiškos požiūriu, kad sutuoktiniai *dalytųsi auklėjimo užduotimis ir bendradarbiautų atlikdami namų pareigas*. Todėl šiandien daugelyje šeimų labiau vertinamas senelių buvimas, deja, per menkai pripažįstamas jų indėlis į šeimos gyvenimą ir linkstama juos pernelyg išnaudoti.

Labai aktualus žavesys moters, kuri su pasitikėjimu žvelgia į ateitį ir ragina viltis ateitimi. Nepaisant kasdienos sunkumų, *daugelis šeimų yra autentiškas vilties ženklas* mūsų visuomenei. Vilties dorybė kyla iš pasitikėjimo dieviškąja apvaizda.

Dėkingumo nusipelno kiekviena žmona ir motina. Patarlių knygoje sakoma, kad ji turi būti giriamą už triūną. Darbas rūpinantis namais, ugdamas vaikus ir padedant vyresniesiems bei ligoniams yra visuomeniškai kur kas reikšmingesnis už daugelį profesinių veiklų, kurios, be to, yra gerai apmokamos. *Nepamainomas moters indėlis* į šeimos ugdymą ir visuomenės vystymąsi dar turi būti deramai pripažintas ir įvertintas.

Šeima – tai įvairių dorybių ugdymosi aplinka, taip pat dėkingumo mokykla, kurioje dėkojama už didžiadvaiską ir meilingą tėvų atsidavimą. Mokymasis pasakyti „ačiū“ toli gražu nėra savaime suprantamas dalykas, vis dėlto tai labai svarbu.

„Dovana ir atsakomybė“ sudaro žodžių porą, kurioje telpa šeimos ir visų jos narių darbas. Visi yra kviečiami pripažinti iš Dievo gautąsias dovanas, savo dovanas atiduoti kitų labui ir išskelti kitų turimų dovanų vertinimą. Kiekvienas yra atsakingas už kitų gyvenimus. Per darbą kiekvienas rūpinasi visų šeimos narių gėriu, taip pat gali paremti stokojančiuosius. Taip gyvenant šeimyniniai meilės jausmai ir ryšiai tiek išsiplečia, kad kiekvienas vyras ar moteris priimamas kaip brolis ar sesuo, visi priimami kaip dangaus Tėvo vaikai.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Darbas yra šeimos išteklius dvejopa prasme: kaip šeimos išlaikymo ir vystymosi šaltinis ir tuo pat metu kaip

vieta, kur tarp šeimų ir kartų įgyvendinamas solidarumas. Bažnyčios mokyme pabrėžiamas darbo ir šeimos tarpusavio ryšys. Kokį kitą plėtros modelį galėtume įsivaizduoti, jei ne šeimą, kuri surenka savo vaisius ir kurios prokreaciniai apsisprendimai turi įtakos tolesnei plėtrai? Darbo ir šeimos tarpusavio ryšys išvelgiamas enciklikoje *Laborem exercens*, joje primenama, kad šeima yra tuo pat metu „darbu išlaikoma bendruomenė ir kartu naminė darbo mokykla kiekvienam žmogui.“

„Darbas sudaro pagrindą šeimos gyvenimui, kuris yra žmogaus įgimta teisė ir pašaukimas. Šios dvi vertybių sritys – viena, susijusi su darbu, kita, kylanti iš žmogaus gyvenimo šeimyninio pobūdžio, – turi būti deramai tarpusavyje sujungtos ir tinkamai viena kitą remti. Galima sakyti, darbas yra sąlyga šeimai kurti, nes jai išlaikyti reikalingas priemonės žmogus normaliai įsigyja dirbdamas. Darbas ir darbštumas lemia visą auklėjimo procesą šeimoje kaip tik dėl to, kad kiekvienas „tampa žmogumi“, tarp kitko, per darbą, tapimas žmogumi yra pagrindinis viso auklėjimo proceso tikslas. Čia aiškiai susitinka du darbo aspektai: vienas, įgalinantis išlaikyti šeimą, ir antras, padedantis įgyvendinti šeimos tikslus, ypač auklėjimą. Abu šie darbo aspektai susiję tarpusavy ir įvairiškai vienas kitą papildoma. Apskritai reikia priminti, kad šeima yra vienas iš svarbiausių orientacinių punktų, pagal kuriuos turi būti nustatoma žmogaus darbo socialinė etinė tvarka. Bažnyčios mokymas visuomet skyrė daug dėmesio šiam klausimui, ir šiame dokumente mes dar prie to grįšime. Mat šeima yra *darbu išlaikoma bendruomenė* ir kartu naminė *darbo mokykla* kiekvienam žmogui“ (*Laborem exercens*, 10).

Klausimai sutuoktinių porai

1. Ar dėkojame Viešpačiui už darbą, leidžiantį išlaikyti savo šeimą?
2. Koks santykis tarp mūsų profesinės veiklos ir pašaukimo būti sutuoktiniais bei tėvais?
3. Ar abu dalijamės namų ūkio darbais ir vaikų priežiūra?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei

1. Ar darbo pasaulyje egzistuoja diskriminacija tarp vyrų ir moterų, tarp netekėjusių ir ištekėjusių moterų?
2. Kokį ugdomąjį vaidmenį gali atlikti šeima, mokykla ir parapija ugdant jaunų žmonių darbštumo ir socialinės atsakomybės vertybes?
3. Kaip šiandienos darbo pasaulyje gali būti iš naujo siekiama solidarumo? Kaip prie to gali prisidėti Bažnyčia?

Darbas: iššūkis šeimai

VII katechezė

„Viešpats Dievas užveisė sodą Edene, rytuose, ir ten įkurdino žmogų, kurį buvo padaręs. Iš žemės Viešpats Dievas išaugino įvairių medžių, gražių akims ir gerų maistui, su gyvybės medžiu sodo viduryje ir gero bei pikto pažinimo medžiu. Upė išsilieja Edene sodui drėkinti. Už sodo ji skiriasi į keturias upes. <...> Viešpats Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi. (Pr 2, 8–10. 15) <...> O žmogui jis tarė: „Kadangi tu paklausei savo žmonos balso ir valgei nuo medžio, apie kurį buvau tau įsakęs: ‘Nuo jo nevalgysi!’ – tebūna už tai pasmerкта žemė, – triūsū maitinsies iš jos visas savo gyvenimo dienas. Erškėčius ir usnis tau ji želdins, maitinsies laukų augalais. Savo veido prakaitu valgysi duoną, kol sugrįši žemėn, nes iš jos buvai paimtas. Juk tu dulkę esi ir į dulkę sugrįši!“ (Pr 3, 17–19).

1. *Dievas užveisė sodą Edene.* Edeno sodas yra iš Dievo rankų kylanti dovana, puiki vieta, kur gausu visą pasaulį drėkinančio vandens. Po žmogaus sukūrimo pirmoji jam Dievo patikima užduotis *įdirbti ir prižiūrėti jo sodą*. Dievo įkvėptas žmonijai gyvybės kvapas suteikia jai kūrybingumą ir galią, genialumą ir stiprybę, idant ji galėtų bendradarbiauti kūrimo darbe.

Dievas nepavydi savo darbo, bet atiduoda jį žmogaus dispozicijon patikliai ir labai didžiadvasiškai. Jis ne tik patiki žmonėms rūpintis visais kitais kūrinių, bet ir duoda dvasios dovaną, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti jo kūrime ir formuoti kūrinių pagal jo planą. Dvasia yra tas išteklius, kurį Dievas įdiegia į sukurtąjį žmogų, kad šis rūpintųsi visa kūrinių dėl Dievo ir drauge su juo.

Žmonės buvo sukurti ne tam, kad, kaip tikėta kai kuriose Senųjų Rytų religijose, pakeistų dievų darbą ar būtų jų vergai, atliekantys pačius žemiausius patarnavimus. Žmonija pagal Dievo valią turėjo rūpintis sukurtąja gamta, *aktyviai bendradarbiaudama* Dievo kūrybos darbe.

Biblinėje tradicijoje rankų darbas labai vertintas, o rabinų mokyklose jis derintas su studijomis. Šiandien pastebimai plintant niekinamam požiūriui į kai kurias profesijas, ypač rankų darbo amatus, patartina iš naujo atrasti rankų darbo orumą. Žmonijai Dievo patikėtas žemiškojo sodo įdirbimas ir priežiūra reikalauja ne tik proto ir širdies, bet ir rankų. Žemės ūkio darbas ir amatų bei pramonės gamyba ir toliau išlieka dviem darbo, kuriuo žmonės prisideda prie kiekvieno asmens ir visos visuomenės vystymosi, kertiniais

orientyrais. Enciklikoje *Laborem exercens*, 9 sakoma: „Darbas yra žmogaus gėris – jo žmogiškumo gėris, nes darbu žmogus ne tik pertvarko gamtą ir pritaiko ją savo poreikiams, bet ir realizuoja pats save kaip žmogų, tam tikra prasme labiau „tampa“ žmogumi.“

2. *Viešpats Dievas įkurdino žmogų Edeno sode.* Dievas ne tik įveisė sodą, bet taip pat įkurdino jame žmogų, kad jis ten gyventų. Žemiškasis sodas atiduotas žmonėms, idant jie gyventų tarpusavio bendrystėje ir darbuodamiesi rūpintųsi vieni kitais. Darbas nėra dieviškoji bausmė, kaip buvo tikima senovės mituose, nei vergystės būklė, kaip manyta graikų ir romėnų kultūroje; veikiau tai yra pamatinė kiekvieno žmogaus veikla. Pasaulis tikisi žmonių darbo. Jie turi galimybę ir atsakomybę sukurtajame pasaulyje *įgyvendinti Dievo Kūrėjo planą.* Taip žvelgiant, darbas yra būdas, kuriuo žmogus išgyvena savo santykį su Dievu ir ištikimybę Jam.

Taigi darbas nėra gyvenimo tikslas. Teisingas darbo matas išlieka, jei jis suvokiamas kaip priemonė. Darbo tikslas yra žmonių bendrystė ir atsakomybės dalijimasis su Kūrėju. Jei darbas tampa pats sau tikslas, tuomet vietoj Dievo reikalavimo bendradarbiauti atsiranda darbo stabmeldystė. Žmonės kviečiami ne tiesiog dirbti, bet darbuotis rūpindamiesi dieviškąja kūrinija (plg. *Pr 2, 15*). *Žmogus dirba ne vienas, jis bendradarbiauja Dievo darbe.* Negana to, žmogaus bendradarbiavimas yra aktyvus ir atsakingas, idant vengdamas tingumo žmogus stropiai „dirbtų ir rūpintųsi“ žeme.

Edeno sode žmogui numatytas ūkininko darbas, kurį pirmiausia sudaro rūpinimasis žeme, kad pasėta sėkla išsiskleistų visu vaisingumu ir duotų gausių vaisių. Štai kai kurios žmogui skirtos užduotys, turinčios padėti paversti žmoniją didžiule šeima: puoselėti kūriniją jos nežalojant; naudotis gamtoje įrašytais dėsniais; tarnauti kiekvienam žmogui, sukurtam pagal Dievo paveikslą ir panašumą; darbuotis siekiant išvaduoti žmones nuo visų vergystės formų, taip pat ir susijusių su darbu.

3. *Kad dirbtų ir rūpintųsi.* Pirmajame kūrimo pasakojime (*Pr 1*) žmogui pavedama valdyti gyvūnus ir žemę, o antrajame (*Pr 2*) kalbama apie sėją ir kultivavimą. Pirmajame pasakojime turimas omenyje ne despotiškas dominavimas, bet suverenus vadovavimas, kuriuo išmintingai ir teisingai siekiama žmonių gėrio; antrajame pasakojime kalbama apie kantrybę ir viltį laukiant vaisių.

Laukimo metu žmogus kviečiamas parodyti ištikimybės dorybę, panašią į tą, kurios reikalauta Izraelyje iš

šventyklos tarnautojų. Reikia ne tik žmogaus stropumo, bet ir nuolankumo, būdingo ūkininkui, stebinčiam žemę ir siekiančiam suvokti, kaip geriausiai ją įdirbti; taip pat reikalingas santūrumas – kaip dailidės, kuris apdirbdamas medį atsižvelgia į jo tekstūrą.

Tinkamas žemės išteklių vartojimas apima kūrinijos apsaugą ir solidarumą su ateities kartomis. Indų patarlė sako: „Reikia manyti, kad žemę paveldėjome ne iš protėvių, bet pasiskolinome iš savo vaikų.“ Užduotis rūpintis žeme ragina gerbti gamtą ir pripažinti Kūrėjo norėtą tvarką. Taip žmogaus darbas išvengia pagundos eikvoti žemės turtus ir bjauroti planetos grožį, – idant pagal Dievo svajonę paverstų ją sodu, kuriame bendrai gyventų dangiškojo Tėvo laiminama žmonijos šeima.

4. *Savo veido prakaitu valgysi duoną.* Grėsmė paversti darbą stabu galioja taip pat šeimai. Taip atsitinka, kai darbui skiriamas absoliutus prioritetas šeimyninių santykių atžvilgiu, kai abu sutuoktiniai yra apakinti ekonominės naudos ir sieja savo laimę tik su medžiagine gerove. Kiekvienoje epochoje dirbantiesiems gresia pavojus pamiršti Dievą ir leisti visiškai užgožiamiems žemiškų užsiėmimų, tikint, kad jie patenkins visus troškimus. Siekiant teisingos darbo pusiausvyros ir vengiant šių nukrypimų, *reikia šeimoje iširti sprendimus dėl namų ūkio ir profesinio darbo.* Šiuo požiūriu principas, pagal kurį namų darbai ir rūpinimasis namų ūkiu užkraunama tik moterims, atrodo neteisingas: visa šeima turėtų įsitraukti į šią užduotį teisingai pasiskirstydama pareigomis. Kita vertus, žvelgiant į profesinę veiklą sutuoktiniams patartina sutartinai vengti ilgo atsitraukimo nuo šeimos. Deja, pernelyg dažnai būtinybė išlaikyti šeimą neleidžia sutuoktiniams pasirinkti sprendimo išmintingai ir harmoningai.

Religinio ir šeimyninio gyvenimo nepaisymas yra priešingas įsakymui mylėti Dievą bei artimą, kurį Jėzus nurodė kaip pirmutinį ir didžiausią įsakymą (plg. *Mk 12, 28–31*). Dievas nori, kad kiekviena žmonių šeima pripažintų jo tėvišką meilę su visomis dovanomis ir gyventų pagal šią perspektyvą. *Atpažinti dangiškojo Tėvo meilę ir gyventi ja žemėje yra kiekvienai šeimai būdingas pašaukimas.*

Vargas yra sudėtinė darbo dalis. Dabartiniu laiku, kai siekiama „iš karto visko“, auklėjimas dirbti su „veido prakaitu“ atrodo labai tinkamas. Vargų ir kentėjimų šeimai tenka taip pat dėl žemiškojo gyvenimo sąlygų, kurioms būdingas laikinumas ir netvarumas, ypač žvelgiant į darbą, atliktiną norint išgyventi. Tačiau nuovargis dėl darbo įgyja prasmingumo ir paguodos, kai vargstama ne dėl asmeninio praturtėjimo, bet siekiant

dalytis gyvenimo ištekliais tiek šeimoje, tiek už jos ribų, ypač su vargingiausiais, paisant gėrybių visuotinės pa-skirties logikos.

Kartais tėvai persistengia siekdami apsaugoti savo vaikus nuo bet kokių varginančių pastangų. Jie ne-turi pamiršti, jog šeima yra *pirmoji darbo mokykla*, kur mokomasi atsakomybės už save ir kitus, gyvenančius bendroje aplinkoje. Šeimos gyvenimas su namų parei-gomis moko vertinti varginančias pastangas ir stiprinti valią siekiant bendrojo labo ir tarpusavio gėrio.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Krikščionis pripažįsta darbo vertybę, bet taip pat jame gali išvelgti ir nuodėmės sukeltus iškraipymus. Todėl krikščioniškoji šeima sveikina darbą kaip palai-minimą savo ir artimųjų gyvenime. Tačiau ji vengia padaryti darbą absoliučia vertybe ir žvelgia į šią taip plačiai šiandien paplitusią tendenciją kaip į vieną iš mūsų laiko stabmeldiškų pagundų. Šeima ne tik pa-reiškia kitokį įsitikinimą, bet ir tvarko savo gyvenimą taip, kad išryškėtų kitas prioritetas. Šeimai savas en-ciklikoje *Laborem exercens* reiškiamas susirūpinimas, kad „žmogus, darbu sutaurindamas medžiagą, pats per darbą nepatirtų nuostolio savo orumui“.

Darbas: gėris žmogaus asmeniui ir jo orumui

„Ir vis dėlto darbas su visu šiuo vargingu triūsu – gal ir dėl šio triūso – yra didelis žmogaus gėris. Nors šis gėris, kalbant su šv. Tomu Akviniečiu, paženklintas „bonum arduum“ – „sunkaus gėrio“ žyme, vis dėl-to jis – žmogaus gėris. Jis yra ne tik „naudingas“ ar „malonus“ gėris, bet ir „garbingas“ gėris, žmogaus orumą atitinkantis, jį išreiškiantis ir padauginantis gėris. Norint tiksliau apibrėžti etinę darbo reikšmę, reikia pirmiausia turėti prieš akis šią tiesą. <...> Be šios sampratos neįmanoma suvokti darbštumo do-rybės reikšmės, negalima apskritai suprasti, kodėl darbštumas laikomas dorybe: dorybe (arba moraliniu įgudimu) vadiname juk tai, kuo žmogus kaip žmogus darosi geras. Tačiau šis faktas nepaneigia mūsų teisė-to susirūpinimo, kad žmogus, darbu sutaurindamas medžiagą, pats per darbą nepatirtų nuostolio savo orumui. Juk darbas gali būti įvairiškai panaudotas prieš žmogų: galima žmogų nubausti priverstiniu koncentracijos stovyklos darbu, galima darbą pavers-ti žmogaus priespaudos priemone, galima įvairiais būdais ir išnaudoti darbą, tai yra darbo žmogų. Iš to aiškėja moralinė pareiga darbštumą, kaip dorybę, sie-ti su *socialine darbo tvarka*, kuri leistų žmogui dirbant labiau „tapti žmogumi“, bet ne degraduoti darbu, prarandant ne tik tai fizines jėgas (kas tam tikru mas-

tu neišvengiama), bet, svarbiausia, ir savo orumą bei asmenybę“ (*Laborem exercens*, 9).

Klausimai sutuoktinių porai

1. Ar palaikome vienas kitą profesinio darbo varguose?
2. Ar dėmesingai ieškome progų drauge dirbti rankų darbą?
3. Ar mūsų vaikai suvokia darbo nuovargį ir pinigų, kuriuos uždirbti reikia pastangų ir vargo, vertę?
4. Ar savo darbo vaisiais dalijamės su vargšais?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei

1. Kaip ekonominė krizė veikia mūsų šeimų gyveni-mus?
2. Ar mūsų krikščionių bendruomenėse rūpinamasi neturinčiais darbo arba turinčiais nestabilių, prastai apmokamą ar nesveiką darbą?
3. Ką konkrečiau gali nuspręsti šeima ugdydama vai-kus „saugoti kūriniją“?
4. Ar šiandienos darbo pasaulyje tebeegzistuoja vergo-vės formos? Kaip joms galima atsispirti, pasipriešinti ir jas įveikti?

Šventimas: laikas šeimai VIII katechezė

„Taip buvo atbaigti dangus ir žemė bei visa jų galybė. Kadangi septintą dieną Dievas buvo užbaigęs darbus, kuriais buvo užsiėmęs, jis ilsėjosi septintą dieną nuo visų darbų, kuriuos buvo atlikęs. Dievas palaimino septintąją dieną ir padarė ją šventą, nes tą dieną jis ilsė-josi nuo visų kūrimo darbų. Toks yra pasakojimas apie dangų ir žemę, kai jie buvo sukurti“ (*Pr 2, 1–4*).

„Atsimink, kad švęstum šabo dieną. Šešias dienas triū-si ir dirbsi visus savo darbus, bet septintoji diena yra Viešpaties, tavo Dievo, šabas: nedirbsi jokio darbo – nei tu, nei tavo sūnus ar duktė, nei tavo vergas ar vergė, nei tavo galvijai, nei atėvis, gyvenąs tavo gyvenvie-tėse. Nes per šešias dienas Viešpats padarė dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas yra juose, bet septintąją dieną jis ilsėjosi. Todėl Viešpats septintąją dieną palaimino ir ją pašventino“ (*Iš 20, 8–11*).

1. *Septintoji kūrimo diena*. Modernus žmogus sukūrė laisvalaikį ir prarado šventimo prasmę. Reikia iš naujo atrasti šventės prasmę, ypač sekmadienio, kaip „lai-ko žmogui“ arba, geriau tariant, kaip „laiko šeimai“.

Naujas šventimo esmės suvokimas taip pat turi lemiamą reikšmę humanizuojant darbą, suteikiant jam prasmę, neredukuojant jo tik kaip atsako į poreikį, bet atveriant santykiams, dalijimuisi su bendruomene, artimu ir Dievu.

Krikščionims septintoji diena yra „Viešpaties diena“, nes joje švenčiamas gyvas Prisikėlusysis, esantis krikščionių bendruomenėje, šeimoje ir asmeniniame gyvenime. Tai savaitinė Velykų šventė. Sekmadienis nenutraukia žydų šabo tęstinumo, bet jį pilnutinai įgyvendina. Todėl siekiant suprasti krikščionių sekmadienio unikalumą būtina panagrinėti įsakymo švęsti šabą prasmę. Kad būtų pašventinta šventės diena pagal įstatymą, Dievo tauta turi *skirti laiko Dievui ir žmogui*. Senajame Testamente yra glaudus ryšys tarp septintosios kūrimo dienos ir šabo pašventinimo įstatymo. Šabo įsakymu išskiriamas laikas Dievui, taip pat išlaikoma intencija sukurti laiko žmogui.

Po šešių darbo dienų poilsis yra *Dievo kūrybos darbo atbaiga*. Pirmąją dieną per nakties ir dienos kaitą Dievas nustato laiko matą; ketvirtąją dieną sukuria žvaigždes, saulę ir mėnulį, kad ženklintų „šventes, dienas ir metus“ (*Pr 1, 14*); o septintąją dieną Dievas „užbaigė darbus, kuriais buvo užsiėmęs“. Kūrimo savaitės pradžia, vidurys ir pabaiga paženklinti laiku, kurio tikslas yra Dievo diena. Septintoji diena – poilsio momentas, atnešantis palaimą visai kūrinijai. Ji ne tik nutraukia žmogaus veiklą, bet ir dovanoja vaisingumą, susijusį su Dievo poilsiu. Garbinimas ir šventimas suteikia prasmę žmogaus laikui. Per garbinimą laikas atveda žmogų į bendrystę su Dievu, o Dievas įžengia į žmogaus istoriją. Septintoji diena išlaiko žmogaus laiką, dovanai ir santykiui skiriamą erdvę.

Šiandien *šventė kaip „laisvalaikis“* išgyvenama savaitgalio kontekste – jis linkęs vis labiau plėstis, išsiskaidyti ir išdilti. Savaitgalio laikas ypač veiklus, jis slopina sekmadienio erdvę. Pramogai teikiama pirmenybė poilsio atžvilgiu, stengiamasi išvykti iš miesto, ir tai daro įtaką šeimai, ypač jei joje yra paauglių ar jaunuolių. Šeimai tampa sunku išgyventi giedrumo ir jaukumo momentus būnant namie. Sekmadienis praranda šeimyninį matmenį: jis išgyvenamas labiau kaip „individualus“ laikas, o ne „bendra“ erdvė. Laisvalaikis dažnai tampa kalendoriškai „mobili“ diena, kykla grėsmė, kad taikantis prie darbo ir jo organizavimo reikalavimų ji neteks savo „pastovumo“.

Išsimasi ne vien tam, kad būtų galima vėl grįžti į darbą, bet ir siekiant švęsti. Labai patartina šeimoms *iš naujo atrasti šventimą kaip vietą susitikti su Dievu ir išgyventi tarpusavio artumą*, kuriant šeimyninę atmosferą, ypač

augant mažiems vaikams. Atmosfera, namie išgyventa ankstyvojoje vaikystėje, visam laikui įsirėžia į žmogaus atmintį. Tikėjimo aktai sekmadieniais ir metinės šventės turėtų paženklinti šeimos gyvenimą tiek namuose, tiek jai dalyvaujant bendruomenės gyvenime. Sakoma, kad ne tiek Izraelis išlaikė šabą, kiek veikiau šabas išlaikė Izraelį. Taip pat krikščioniškasis sekmadienis išlaiko šeimą ir jį švenčiančią krikščionių bendruomenę, nes jis atsiveria susitikimui su šventu Dievo slėpiniu ir atnaujina šeimos santykius.

2. *Įsakymas švęsti šabą*. Trečiasis dekalogo įsakymas primena *išlaisvinimą iš Egipto, laisvės dovaną*, kuri pagrindžia Izraelio tapimą tauta. Tai yra sandoros tarp Dievo ir žmogaus „amžinasis ženklas“, kuriame dalyvauja kiekviena gyva būtybė, net gyvūnai. Jame taip pat dalyvauja žemė (ji ilsisi septintaisiais metais) ir visa kūrinija (per jubiliejų, metų šabą) (*Kun 25, 1–7 ir 8–55*). Todėl dekalogo šabas turi socialinę ir išlaisvinančią prasmę. Šis įsakymas motyvuojamas ne tik kūrimo darbu, bet ir atpirkimo veiksmu: „Atsimink, kad tu esi buvęs vergas Egipto žemėje, kad išvedė tave iš ten Viešpats, tavo Dievas, galingai pakelta ranka. Todėl Viešpats, tavo Dievas, ir įsakė tau švęsti šabo dieną“ (*Ist 5, 15*). Kūrimo darbas ir išlaisvinimo atminimas eina ranka rankon. „Laikytis šabo“ reiškia įvykdyti „išėjimą“ (*exodus*) dėl žmogaus laisvės, pereinant iš „vergystės“ į „tarnystę“. Šešias dienas žmogus tarnaus vargdamas, bet septintąją dieną jis nustos tarnavęs darbu, idant tarnautų dėkodamas ir šlovindamas. Taigi šabas išvaduoja mus nuo tarnystės vergovės ir įveda į laisvės tarnystę.

Liturgijoje yra nuostabi malda (*20 sekmadienio Atnašų malda*), kuri gali mums padėti iš naujo atrasti *šventimą kaip žmogaus darbo atbaigimą*: „Viešpatie, aukodami tai, ką esi mums davęs, mes gauname tave patį, tad primk mūsų atnašas, kuriomis vyksta tie garbingi mainai.“ Šiame tekste kalbama apie mūsų vargingumo ir Dievo didingumo nuostabų susitikimą. Šis apsikeitimas vyksta susitikus darbu ir šventimui, gyvenimo „produktyviajam“ ir „dovanojamajam“ matmeniui. Namie ir krikščioniškoje bendruomenėje šeima patiria džiaugsmą perkeičiant kasdienį gyvenimą į dieviškąją liturgiją. Melsdamasi namie sutuoktinių pora pasiruošia ir skleidžia liturginį šventimą. Jei vaikai mato savo tėvus meldžiantis jų akivaizdoje ir su jais, jie išmoks taip pat melstis bažnytinėje bendruomenėje.

3. Minėtoje Atnašų maldoje sakome: „mes gauname tave patį“. Šiuo maldavimu prašoma ne tik sveikatos, giedros nuotaikos ir šeimos ramybės, bet ir paties Dievo – ne mažesnio dalyko už jį. Kasdinių savaitinių vargų prasmė yra perkeisti mūsų darbą į dėkingumo

auką, dėkojant už mums duotas dovanas: gyvenimą, sutuoktinį, vaikus, sveikata, darbą, gyvenimo nuopolių ir pakilimus. *Krikščioniškoji laisvė reiškia žmogaus išsilaisvinimą nuo darbo ir per darbą, kad jis būtų laisvas Dievui ir kitiems.* Vyras ir moteris, o labiausiai šeima turėtų į savo gyvenimo stilių įtraukti šventimo prasmę, kad gyventų ne tik kaip poreikius turintys subjektai, bet ir kaip susitikimo bendruomenė.

Susitikimas su Dievu ir kitais yra šventės šerdis. Šventadienį valgymas namuose arba su bendruomene skiriasi nuo kasdienio valgio. Kasdien valgome, kad išgyventume, o sekmadienio valgymas išreiškia susitikimo džiaugsmą. Šventinis stalas yra skirtas Dievui, tai klausymosi ir bendrystės erdvė, išreiškianti pasirengimą garbinti ir mylėti. Šventimas ir tarnystė yra dvi pamatinės formos įstatymo, kuriuo garbinamas Dievas ir priimama jo meilės dovana: garbinant Dievas dovanoja mums savo meilę; tarnaujant priimtoji dovana tampa meile, kuria dalijamasi ir kuri patiriama su kitais. *Dies Domini* turi taip pat tapti *dies hominis*. Jei šeima taip žvelgs į šventę, ji galės išgyventi ją kaip „Viešpaties dieną“.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Šeima, kuri moka sustoti nuolatinėje laiko tėkmėje, kad dėkingai atmintų iš Viešpaties gautas gėrybes, pratinasi įžengti į Viešpaties poilsį. Pašaukta ilsėtis Viešpatyje, šeima dienų pakrikimą gali iš naujo nukreipti į dėkingumo dieną. Šeima moka dienų laukimą paversti vieninteliu Viešpaties dienos lūkesčiu. Ji kaip išgydytas raupsuotasis grįžta padėkoti Viešpačiui už visų išgydymą. Jos primygtiniu užtarimu sutrumpinamas laikas laukiant aštuntosios dienos, apie kurią Sužadėtinis sako Sužadėtinei: „Taip, aš veikiai ateinu!“ Amen. Ateik, Viešpatie Jėzau!“ (*Apr 22, 20*).

Šabo atminimas

„Dekalogo įsakymas, kuriuo Dievas įpareigoja laikytis šabo, būdinga formuluote pateiktas Išėjimo knygoje: „Atsimink šabo dieną, kad ją švęstum“ (20, 8). Už kelių eilučių įkvėptajame tekste tai pagrindžiama primenant Dievo darbus: „Nes per šešias dienas Viešpats padarė dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas yra juose, bet septintąją dieną jis ilsėjosi. Todėl Viešpats septintąją dieną palaimino ir ją pašventino“ (20, 11). Prieš nurodydamas, ką reikėtų daryti, įsakymas pažymi, ką reikėtų atsiminti. Jis kviečia vėl atgaivinti tų dindingų bei pamatinių Dievo kūrimo darbų atminimą. Šis atminimas turėtų įkvėpti gyvybę visam religiniam žmogaus gyvenimui ir tada pripildyti dieną, kurią žmogus pašauktas ilsėtis. Taip poilsis įgyja būdingą

religinę vertę: tikintysis kviečiamas ne tik ilsėtis, kaip ilsėjosi Dievas, bet ir ilsėtis Viešpatyje, šlovinimu bei dėkojimu, vaiko artumu bei sutuoktinio draugiškumu gražinant jam visą kūriniją. Dievo įstabių darbų „atminimo“ tema, siejama su šabo poilsiu, randama ir Pakartoto Įstatymo knygoje (5, 12–15), kur priesakas grindžiamas ne tiek kūrimo darbu, kiek išsilaisvinimu, kurį Dievas atliko išvesdamas Izraelį iš Egipto: „Atsimink, kad tu esi buvęs vergas Egipto žemėje, kad išvedė tave iš ten Viešpats, tavo Dievas, galingai pakelta ranka. Todėl Viešpats, tavo Dievas, ir įsakė tau švęsti šabo dieną“ (*Ist 5, 15*). Ši formuluotė tartum papildė pirmąją: abi kartu jos atskleidžia „Viešpaties dienos“ prasmę vieningoje teologinėje kūrinijos ir išganymo perspektyvoje. Todėl priesako turinys pirmiausia yra ne tiesiog koks nors darbo nutraukimas, bet iškilmingas Dievo atliktų įstabių darbų šventimas. Jei šis „atminimas“ yra gyvas, kupinas dėkojimo Dievui ir jo šlovinimo, žmogaus poilsis Viešpaties dieną įgyja visą savo prasmę. Tada žmogus įžengia į Dievo „poilsio“ matmenį ir intensyviai jame dalyvauja; taip jis tampa pajėgus patirti virpulį to džiaugsmo, kurį po kūrimo darbų juto pats Kūrėjas, pamatęs, kad visa, ką jis padarė, „buvo labai gera“ (*Pr 1, 31*) (*Dies Domini, 16–17*).

Klausimai sutuoktinių porai

1. Kaip išgyvename sekmadienį savo šeimoje?
2. Ar mūsų sekmadienis yra poilsio Viešpatyje diena?
3. Biblijoje šventimas yra vidinės laisvės, tarpusavio klausymosi ir šeimos artumo laikas. Kokia atmosfera vyrauja mūsų namuose sekmadienį?
4. Susitikimas su Dievu ir kitais sudaro šventimo šerdį. Ar mūsų sekmadienio centre iš tikrųjų yra Dievo šventimas ir laikas kitiems?

Klausimai šeimų grupei ar bendruomenei

1. Kokios šventimo ir laisvalaikio formos būdingos šiandienos visuomenei?
2. Kokias patirtis siūlo krikščionių bendruomenės, kad sekmadienis būtų išgyvenamas kaip laikas Dievui ir kitiems?
3. Kaip parapijos ir bažnytinės grupės padeda „laikytis sekmadienio“ – kokias iniciatyvas jos siūlo?
4. Koku būdu sekmadienio šventimas gali tapti „degančiu krūmu“, padedančiu iš naujo suvokti Dievą?

(IX–X katechezės kitame numeryje)

Prof. dr. Jan-Heiner Tück*

Ateiti į tiesą

Jėzaus Kristaus teismas: eschatologinio motyvo link

Pirmoji prietis: teologinio kalbėjimo apie teismą laikinumas ir būtinumas

Prie teismo temos teologiškai galima artintis tik labai atsargiai. Nevalia elgtis taip, tarsi būtų įmanu katapultuoti iš istorijos ir tartum Dievo akimi apžvelgti bei įvertinti neaprepiamą žmogaus laisvės, kančios ir kaltės istorijos sampyną. Tikėjimu laukiamo teismo neįmanoma pamatyti iš anksto, todėl siūlosi klausimas, ar apskritai dera kalbėti apie teismą, jei pats jo nesi perėjęs. Kaip istorijoje ir istorijos sąlygomis aptarti istorijos *pabaigą* ir *atbaigą* neužsitraukiant įtarinėjimo neleistina Paskutinio teismo anticipacija?

Eschatologinių klausimų apmąstymai neabejotinai pavaldūs laikinumo ir nepakankamumo išlygai. Tačiau būtų klaidinga iš teologijos vargo daryti dorybę ir paskutinį žodį palikti *eschatologia negativa*, nuo atsakomybės išsisukančiai Wittgensteino ištara: „Apie ką negalima kalbėti, apie tai reikia tylėti“ (1). Jei teologija eschatologinių klausimų atžvilgiu iš tiesų duotų tylėjimo įžadą, tai ten, kur kalbama apie galutinę žmogaus egzistencijos prasmę, negana to, apie tokius didžius dalykus kaip pasaulio ir istorijos atbaiga, atsirastų spragų. O spragas, žinia, greitai užpildo surogatiniai vaizdiniai. Kur tikėjimas į Dievą kaip pasaulio Teisėją ir Atbaigėją išblėsta, ten į pirmą planą iškyla kitos instancijos, perimančios šį vaidmenį. Eschatologijos sekuliarizacija, teoriškai įpavidalinta XIX a. utopinio mąstymo, politiškai buvo įgyvendinta XX a. diktatūru. Kur politinės ideologijos pasiglemžia istorijos aiškini- mo monopolį ir įsteigia tribunolus spręsti, kas laikyti- na pažanga ir kas reakciniu dalyku, ten siaučia teroras ir nežmoniškumas (2). Žmogaus pagunda „po Dievo mirties“ savavališkai užgrobti paskutinės instancijos vietą yra didelė. Juo svarbesnė teologinė priešara, kuri pabaigos ir atbaigos atžvilgiu kritinės jėgos semiasi iš žmogaus mąstymo bei veiklos laikinumo ir klystamu- mo suvokimo.

* Straipsnis verstas iš tarptautinio katalikiškojo žurnalo *Communio* vokiškojo leidimo 2009 m. IV numerio. Straipsnio autorius – Vienos universiteto Katalikų teologijos fakulteto profesorius ir vokiškojo *Communio* vyr. redaktorius. „Bažnyčios žiniose“ straipsnis paskelbtas maloniai leidus *Communio* redakcijai.

Bet teologiniai galutinių klausimų apmąstymai būtini dar ir todėl, jog neaprepiamo naujųjų religijų grumdy- mosi akivaizdoje privalu išryškinti krikščioniškojo tikė- jimo vilties bei prasmės potencialą. Didelis skirtumas, ar žmonės mano, kad jų dalią iš anksto nulemia žvaigž- dėš, savo išganymo ieško miglotose kosminėse energi- jose, padedami meditacinių technikų susižadina viską sureliatyvinančio niekio potyrį, ar tiki, kad jų ribotas gyvenimas nepakartojamai kilnus ir teka susitikimo su vienatiniu Dievu link – Dievu, kuris jų laukia kaip gai- lestingas tėvas kad laukia pražuvusio ir vėl sugrįžusio sūnaus. Bet šiomis užuominomis apie vilties ir prasmės potencialą, glūdinį krikščioniškajame kalbėjime apie teismą, jau užkabinama teminė plotmė. Todėl:

Antroji prietis: išstumtojo motyvo sugrįžimas

Kalbant apie Jėzaus Kristaus teismą, neišvengiamai siū- losi *vaizdiniai*. „Krikščiųnių bažnytinių pastatų, kuriuo- se norėta regimai išreikšti istorinę bei kosminę tikėjimo į Kristų platybę, rytinėje pusėje paprastai būdavo vaiz- duojamas kaip karalius grįžtantis – vilties įvaizdis – Kris- tus, o vakarinėje, kaip atsakomybės už savo gyvenimą įvaizdis, – Paskutinis teismas. Šis įvaizdis tarsi įkandin palydėdavo krikščionis, einančius pro jį į kasdienybę. Teismo ikonografijos raidoje viršų vis labiau ėmė imti grėsmingasis ir bauginantis teismo aspektas, akivaiz- dziai labiau traukęs menininkus negu vilties, dažnai temdomos grėsmės ženklų, spindesys“ (3). Vaizduojant teismą, šimtmečiais vyravo dvejopa baigtis: išaukštin- tas Jėzus Kristus sėdi soste teisėjo poza; jam po kojų dešinėje pašauktieji amžinajam gyvenimui – jų kūnai dažnai vaizduoti su žydinčios jaunystės atributais; kai- rėje – amžinajam pragarui pasmerktieji skausmingais veidais ir kančių kamuojamais kūnais. Kaip tik tokiu kontrastingu kūnų vaizdavimu turėjo būti prikišamai parodyta, koks atlygis laukia už dorybingą gyvenimą ir kokia bausmių paletė – už nuodėmingą (4).

Tai, kad tokia vaizdine programa anksčiau naudotasi katechetinio ir moralinio ugdymo srityje, daugiausia lėmė, jog po Susirinkimo teismo tema teologijoje ir skelbiant vis labiau traukėsi į antrą planą. Jau senyvo amžiaus Karlas Barthas apgailestavo, kad Vatikano II Susirinkimo dokumentuose teismo tema gan primirš- ta (5). Galbūt toks aiškios teismo teologijos nutylėji- mas paaiškintinas susiaurėjusia, grasinimus teismu akcentuojančia pastoracija, kuri tikintiesiems įbauginti pasitelkdavo dualistinę atlygio ir bausmės logiką, re- gis, nenutrūkstamai vaizduotą teismo ikonografijo- je (6). Skelbimas, kad nesuvestus moralinius balansus galiausiai teisingai susumuos viską įsimenantis Die- vas, pro kurio akis niekas neprasprūsta, kėlė nerimą ir baimę. Daugelio pagyvenusių amžininkų religinės

biografijos dar ir šiandien skausmingai paženklintos tokios grasinimo pastoracijos padarinių, kuriuos psichologai nusakė „ekleziogeninės neurozės“ sąvoka (7). Padariniai buvę gynybinė reakcija ir kandi kritika – užtenka prisiminti Tilmano Moserio *Gottesvergiftung* (8).

Ir iš tiesų: ar galutinai dalijant į gerus ir blogus Paskutiniame teisme tikrai deramai atsižvelgiama į sudėtingą pragyventą laisvės istoriją? Argi kiekvienoje biografijoje neatrastume pavykusio ir klaidingo elgesio momentų? Argi kiekviena pragyventa laisvės istorija nepersunkta buvimo ir piktadariu, ir auka? Ar Naujojo Testamento daugiasluoksni žinia apie teismą nesusiaurinama, akcentuojant vien eschatologinį perskyrimą į gerus ir blogus? Kaip tada aiškinti priešingas ištaras apie Dievo troškimą visus išganyti (plg. *Rom* 11, 32; *Ef* 1, 10; *Kol* 1, 20; *Tit* 2, 11; *1 Tim* 2, 4–5; *Jn* 12, 31 ir kt.)? Ir ką tada sakyti apie Peterio Sloterdijko (9) neseniai dar kartą pakartotą religijos kritikos įtarimą, jog krikščioniškasis teismo lūkestis persmelktas žmogiško, pernelyg žmogiško pykčio ir susikaupę keršto jausmai sutramdomi tik todėl, kad juos anapus patenkins pats Dievas. Tik prisiminkim, kad Tertulijonas pagonių pragaro kančias vaizdavo kaip triumfo spektaklį, didinantį palaimintųjų palaimą, o Dantė „Dieviškojoje komedijoje“ daugelį savo priešininkų patalpino „Pragare“.

Perlenkta, dažnai susargdinanti grasinimu paremta pastoracija kritikuotina. Tačiau jau ne vienus metus praktikuojama perdėm paprasta priešinga strategija, iš dalies gąsdinamai subanalini Dievo paveikslą. Nepatogus teismo motyvas nustumtas į šalį, pragaro vaizdinys atmetas kaip neatitinkantis laiko, kalbėjimas apie Dievo pyktį demaskuotas kaip antropomorfinis. Pastoraciniame skelbime įsivyravo ir tikriausiai ligi šiandien vyrauja mylinčio ir visiems vienodai gero, visiems viską atleidžiančio ir miesčioniškai savimi patenkintos krikščionijos nebeklibinančio, bet pirmiausia ją patvirtinančio Dievo paveikslas. Užmiršta, kad kaip tik žinia apie meilės Dievą negali likti abejinga žmogų paniekinančiai neteis्यbei. Kas tariasi galįs garantuoti malonę visiems ir jau čia ir šiandien dalyti bilietus į dangų, tas remia etinį laksizmą ir pateisina ne tik nusidėjėlių, bet galbūt net ir nuodėmę. Tokia pigios malonės teologija ne tik nepakankamai rimtai traktuoja žmogaus laisvės situaciją, bet ir neatsakingai nuvertina Biblijos liudijimą apie Dievą. Ir šiandien aktualūs šie Bonhoefferio žodžiai: „Pigi malonė yra mirtinas mūsų Bažnyčios priešas <...>. Pigi malonė reiškia malonę už dyką, atleidimą už dyką, malonę be kainos, be kaštų <...>. Pigi malonė reiškia nuodėmės, o ne nusidėjėlio nuteisinimą“ (10).

Tad nestebina, kad pastaruoju metu daugėja balsų, reiškiančių nepasitenkinimą tokiu „geruoju Dievu“.

Būtina vėl atrasti Dievo kitoniškumą, apsaugoti jo transcendencijos slėpinį nuo nuvertinimo, teologiškai akcentuoti jo nedisponuojamumą (11), iš naujo apmąstyti teismo išlaisvinamąjį matmenį ir kliūvantį Dievo pykčio motyvą (12). Kaip tik pasipiktinimą keliančių neteis्यbių akivaizdoje privalu priminti visuotinio teisingumo pažadą (13), nesistengti per greitai dvasiškai nureikšminti ar net tabuizuoti tokių maldos formų kaip skundas, kaltinimas ir šauksmas (14).

Šiame čia tik bendrais bruožais apmestame fone, apsibodamas pirmąją apmąstymo pakopą, toliau norėčiau pagvildinti Tikėjimo išpažinimo ištarą „...ateis gyvuųjų ir mirusiųjų teisti“. Orientuodamasis į paskirus šios ištaros momentus, pirma aptarsiu Kristaus sugrįžimo, arba paruzijos, klausimą, paskui išsamiau panagrinsiu patį teismo vyksmą ir galiausiai pasigilinsiu į teismo visuotinumą matmenį, aprėpiantį visus gyvuosius bei mirusiuosius. Tikslas – išryškinti krikščioniškosios žinios apie teismą išlaisvinamąjį matmenį ir paaiškinti teismą kaip procesą, per kurį žmogus Dievo akivaizdoje ateina į tiesą apie save patį ir kitus. Ateiti į viską atveriančią tiesą su savo pragyventa laisvės istorija, turint prieš akis nuopuolius ir šešėlius, daugiau ar mažiau būdingus kiekvienai biografijai, gali būti skausminga. Sykiu nuo krikščioniškojo tikėjimo neatsiejama viltis, kad teismas bus ne pasmerkimo, bet tiesos ir teisingumo pergalės aktas. Juk teis ne kas kitas, kaip Jėzus Kristus, prikeltas Nukryžiuotasis, savo gyvenimu ir mirtimi iš paskutiniųjų stengęsis išgelbėti pražuvėlių.

1. „...ateis“ – Kristaus sugrįžimo motyvas (15)

Ankstyvieji krikščionys šūksniu: „Maranata“ reiškė savo lūkestį, kad Viešpats ateis, šiandieniai krikščionys katalikai Eucharistijos liturgijoje per perkeitimą meldžiasi *Mysterium fidei* malda: „Mes skelbiame, Viešpatie, tavo mirtį ir išpažįstame tavo prisikėlimą, laukdami tavęs ateinant.“ Bet ar jie žino, ar mes žinome, ką darome, taip melddamiesi? Literatūrologas George'as Steineris kartą iškėlė klausimą: „Kas, išskyrus fundamentalistus, šiandien laukia Mesijo faktinio atėjimo?“ (16). Šis klausimas pirmiausia susijęs su judaizmo visada istorinio-visuomeninio pobūdžio mesijiniais lūkesčiais, bet taip pat užkabina ir krikščionių viltį, su antruoju Jėzaus Kristaus atėjimu siejančią istorijos perkeitimo ir atbaigimo vaizdinį. Argi nepakankamai ilgai laukta tuščiai? Argi ankstyvųjų krikščionių Kristaus greito atėjimo laukimas jau seniai neišblėso ir, turint prieš akis tebesitęsiančią istoriją, nebuvo perkaldintas į nuolatinį laukimą? Argi paruzijos vaizdinys nėra mitologija, nesuderinama su šiuolaikiniu supratimo horizontu? Ar šiandien, išgalėjus kosmologiniam pasaulėvaizdžiui, Kristaus paruzija tikrai įsivaizduotina taip, kaip nusakyta Naujojo Testamento

Apraiškimo Jonui knygoje, – kad Žmogaus Sūnus ateis dangaus debesyse gyvųjų ir mirusiųjų teisti?

Karlas Rahneris pabrėžė, kad šios ištaros nelaikytinos į priekį užbėgančiais reportažais apie būsimuosius įvykius. Būtina skirti laiką ir amžinybę, istoriją ir atbaigą, net jei jų ir neįmanoma griežtai perskirti, nes amžinasis Dievas jau sukūrimo aktu ir galutinai savo Sūnaus įsikūnijimo įvykiu suėjo į santykį su laiku. Sulig Nukryžiuotojo prikėlimu Jėzaus istorija visam laikui išsaugota amžinajame Dievo gyvenime. Sykiu būtų keblu Kristaus paruziją, jau ženkliskai pasireiškiančią sakramentiniame Bažnyčios gyvenime, kai Kristus ateina ir slėpiningai čia ir dabar esti, aiškinti kaip įvykį laiko ašyje, tartum išaukštintas Kristus vėl įžengtų į laiko bei erdvės koordinates ir žmonės jį galėtų sutikti istorijoje. Veikiau reiktų sakyti, kad kūrinių atbaigimas, Dievo atliksimas paruzijoje, įvyks ne laike, bet su laiko pabaiga. Walteris Kasperis, turėdamas prieš akis istorijos laiko ir atbaigimo nebendramatiškumą, pastebėjo: „Kaip pasaulis buvo sukurtas ne laike, bet kartu su laiku, taip ir per naują sukūrimą jis bus atbaigtas ne laike, taip sakant, kokią nors kalendorinę dieną, bet kartu su laiku. Kaip pradžia nėra tiesiog pirmas laiko linijos taškas, lygiai taip ir pabaiga nėra paskutinis. Šiuo požiūriu nėra jokios paskutinės kartos, kuri, taip sakant, galėtų stebėti Kristaus atėjimą. Priešingai, viskas nutiks tartum žaibiškai. Paruzija reiškia ne naują Kristaus įžengimą į laiką, bet valdovišką viso laiko aprėpimą ir persmelkimą. Tai slėpiningai jau padaryta kryžiaus ir išaukštinimo įvykiais, bet tada atsiskleis šlovingai“ (17). Šventajame Rašte nekart primygtinai pabrėžiama Kristaus paruzijos datos nustatymo negalimybė, bet kartu kalbama, kad bus *išankstinių* Kristaus atėjimo ženklų (plg. Mk 13). Minimi netikri mesijai, karai visoje žemėje, žemės drebėjimo katastrofos, badas, krikščionių persekiojimai ir šventovės suniokojimas. Kaip sąlyga nurodoma tai, kad Evangelija bus paskelbta visoms tautoms. Apžvelgus šių apokaliptinių ištarų poveikio istoriją, nepaisant visų slinkčių, galima konstatuoti, jog tikintieji visada atsiliepdavo į kvietimą budėti ir savo laiką siedavo su laiko pabaiga. Kai kurių akimis, kaip tik šiandien šie apokaliptinės krikščionybės reikalavimai yra beveik patenkinti.

Nesileisdamas į šių ištarų šiandienės hermeneutikos klausimą (18), čia norėčiau pabrėžti tik vieną formalų aspektą – būtent tai, kad tikėjimas Kristaus paruzija, kad ir kaip ją konkrečiai įsivaizduotume, visada apima *tam tikrą laiką ir istorijos vaizdinį*. Istorija nėra savyje uždara ar galima uždaryti, ji taip pat negali savęs atbaigti. Paruzijos motyvas rodo, kad istorija kreipia už savęs, kad ji artinasi prie būsimos atbaigos, kurios negali nei priversti įvykti, nei paskubinti. Paruziją, Viešpaties atėjimą, švenčiame jau Eucharistijos liturgijoje, tačiau Eu-

charistijoje Viešpaties artumas tebėra slėpiningas. Ne be pagrindo *Credo* vartojamas *būsimasis laikas* – „ateis“ (*venturus*); taip pasakoma, kad *ateityje* įvyks lemiamos svarbos dalykas. Taip prieštaraujama laiko sampratai, mirusiųosius paliekančiai mirusiais, ir akcentuojamas *adventus*, kai dar kartą bus apimta bei įvertinta praeitis ir kaip tik dėl to suteikta viltis jos netekusiesiems. *Praeitis vis dar turi priešais save ateitį*, ir būtent dėl to, kad Jis „ateis“. Net ir palikus atvirą klausimą, *kada* ir *kokiomis aplinkybėmis* šis *adventus* įvyks – o atsisakant spekuliuoti datomis ir kurti apokaliptinius scenarijus, paruzija kaip tik ir aiškinama kaip eschatologinis, laiką perkeičiantis įvykis, – *Credo* išlaikomas iššūkis, kad laikas ligi jos ribotas. Piktadariai ne visada triumfuos prieš savo aukas (plg. Ps 13), juos pavys jų dar laukiantis atpildas.

Žinią apie artėjančią *laiko atbaigą* dabar reikia konkrečiau nusakyti kristologiškai. Mat istorijos *omega* nėra nei anonimiška, nei beveidė, bet, pasak *Credo* liudijimo (19), turi vardą ir veidą. „Mirusiųjų ir gyvųjų teisti“ „ateis“ Jėzus Kristus, prikeltas Nukryžiuotasis. Šią kristologinę eschatologijos pakraipą Hansas Ursas von Balthasaras sutraukė į šiuos dažnai cituojamus sakinius: „Dievas yra galutinis kūrinių dalykas. Kaip Laimėtasis jis yra dangus, kaip Prarastasis – pragaras, kaip Tiriantysis – teismas, kaip Skaistinantis – skaistykla. <...> Bet Jis toks yra tokiu būdu, kokiu yra atsigręžęs į pasaulį, būtent savo Sūnuje *Jėzuje Kristuje*, kuris yra Dievo apraiškimas ir todėl *galutinių dalykų* įsikūnijimas“ (20).

Bet kaip Jėzus nebuvo Mesijas, kokio laukta – jis neužbaigė Izraelio priespaudos smurtu, bet pats tapo smurto auka, – lygiai taip ir laukiamas Teisėjas atpažįstamas kaip mirties bausmės auka. Jo žaizdų žymės rodo, kad gėdinga jo mirties praeitis neliko tiesiog užmiršta, bet visam laikui regimai įsirėžė į išaukštintą kūniškumą. Tačiau Prisikėlusysis savo kančios pėdsakus rodo ne tam, kad reikalautų keršto ar atpildo už nekaltai praliėtą kraują. Jis netrypia priešų, nekaltina mokinių už neištikimybę ir išdavystę. Jo perkeisto kūno žymės – tai didžiausio pasirengimo atleisti ženklai, kai net priešas matomas kaip artimas, kuriam reikia atleidimo. Net ir mirdamas Nukryžiuotasis meldėsi už savo kankintojus (Lk 23, 34), o Steponas, pirmasis krikščionių bendruomenės kankinys, mirtinų akmenų krušoje tą maldą perėmė ir sušuko: „Viešpatie, neįskaityk jiems šios nuodėmės!“ (Apd 7, 60).

Vadinasi, Ateinantis yra tas, kurį tikėjimu jau pažįstame arba tiksliau: pažįstame tiek, kiek meldamiesi, mąstydami ir veikdami vadovaujamės jo žinia. Jo tiesa mums neliks nežinoma, jei jau čia ir dabar mėginame gyventi pagal jo tiesą. Todėl pabaiga nėra tiesiog katastrofinė griūtis ar anonimiška žiauri lemtis – vaizdinys, kurį jau galima puoselėti ir nepriklausomai nuo

teologinių apmąstymų, nurodant į ekologinės krizės ženklus ar branduolinę grėsmę žemei. Ne, istorijos pabaigoje – jei rimtai trakuojame *Credo – visų laukia viską lemiantis susitikimas su prikeltu Nukryžiuotuoju*: „Juk mums visiems reikės stoti prieš Kristaus teismo krasę, kad kiekvienas atsiimtų, ką jis, gyvendamas kūne, yra daręs – gera ar bloga“ (2 Kor 5, 10).

2. „teisti“ – arba: teismas kaip atėjimo į tiesą procesas

Šiuo asmeninės akistatos su Jėzumi Kristumi ir jo teismu vaizdiniu tikėjimas priešinasi galiausiai ciniškam šūkiui, kad „pasaulio teismas yra pasaulio istorija“ (21). Jei pasaulio istorija tikrai būtų pasaulio teismas, teisūs taptų tie, kurie jau įsitvirtino istorijoje, juk nugalėtojai lieka nugalėtojai, pralaimėtojai – pralaimėtojai, o prisiplakėliai ir abejingi žiūrovai, tikinantys nieko nežinoję ir nematę, išvengtų atsakomybės. Mintis apie praities neužbaigtumą, kurią Walteris Benjaminas norėtų išlaikyti aukų ir mušamųjų vardan, būtų gryna iliuzija. Beteisių skundai ir šauksmai tada aidėtų be atsako, jų likimas nugrimztų istorijos sukuryje.

Tačiau tokiam požiūriui prieštarauja tikėjimas būsimuoju teismu, paradigmškai išreikštu didžiojoje Mato kalboje apie teismą (Mt 25, 31–46) – kalboje, kuri daugiausia įkvėpė pradžioje minėtą vaizdinę programą. Čia vaizdingai pateikiama, ką darys ateisiantis Žmogaus Sūnus. Atsisės į šlovės sostą – rodantį pretenziją į dieviškumą – ir teis *visas tautas*. Teismo niekas neišvengs, visi turės tai pereiti. Žmogaus Sūnus perskiria žmones kaip piemuos, avis statydamas dešinėje, o ožius kairėje; vieni pavaldės Karalystę, kitiems numatytas amžinas pragaras (22). Vis dėlto didžiosios žmonių nugyventa laisvės istorija tokia sudėtinga, kad perskyra tarp blogio ir gėrio nusidriekia per visą asmens biografiją. „Daugelis iš mūsų vienažart stovės vienoje, kitažart – kitoje pusėje, vieną kartą bus auka, kitą kartą – piktadarys, vienąsyk – geras, kitąsyk – blogas. Bet bus ir žmonių, kurie beveik visada stovės arba aukų, arba piktadarių pusėje“ (23). Nurodomas ir teismo *matas*: kaip kiekvienas elgėsi (arba nesielgė) savo artimo, kuriam reikėjo pagalbos, atžvilgiu, taip jis elgėsi (arba nesielgė) ir Kristaus atžvilgiu. Toks nuosprendžio pagrindimas teisiamesiems visiškai netikėtas, todėl jie klausia: „Viešpatie, kada gi mes matėme tave alkaną ir pavalgydinome...“ (Mt 25, 37–39). Tačiau Kristus, Teisėjas, dar kartą patvirtina, kad *teismo kriterijus* yra *išiklausymas į vargo engiamuosius*: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). Vadinasi, Mato palyginime apie teismą svarbūs gailėstingumo darbai. Kam savi interesai rūpi mažiau už kitų vargą, kas tapatinasi su kenčiančiais ir pagalbos prašančiais, tas tapatinasi – žino jis tai ar

ne – su Jėzumi Kristumi, kuris pats be atodairos solidarizavosi su visais kenčiančiais (24).

Išpėjimas neignoruoti kenčiančio artimo prašymo, bet daryti gailėstingumo darbus, t. y. pavalgydinti išalkusį, suteikti prieglobstį ateiviui ir benamiui, aprengti nuoga, aplankyti ligonį ir kalinį, turi virsti praktinio sekimo kristologija, nenuslystančia į gryną moralizmą (25). Tikėjimas teismu susijęs ne tik su ateitimi, jis turi atgalinį poveikį dabarčiai, kurioje gyvename. Kas turi viltį, gyvena kitaip, kas laukia Teisėjo, vedančio jo gyvenimą į tiesą, tam nėra tas pats, kaip gyventi. Tad tikėjimas teismu yra reikšmingas praktiniam gyvenimui, nes nėra nesvarbu, kaip čia ir šiandien gyvename: *pabaigoje mūsų laukia ne žiojintis niekis, ne abejingumas ar užmarštis, bet asmuo, klausiantis, kaip nugalėtojai gyvenimą*. Taip kiekvieno asmens gyvenimo laikas be galo aukštai įvertinamas kaip nulemiantis amžinybę: kiekviena akimirka išlieka svarbi, nes laike bręsta tai, kas yra daugiau negu laikas. Jau šiandien atsiliepiant ar neatsiliepiant į kito pagalbos prašymą sprendžiasi, kur teismo arenoje žmogus stovės priešais Teisėją. O Kristus, apie kurį pasakyta, kad jis yra kelias, tiesa ir gyvenimas, pabaigoje kiekvieną suves į akistatą su jo gyvenimo tiesa. Mat neatskleidžiant tiesos apie kiekvieną gyvenimo istoriją neįmanomas joks teismas, o neperėjus per teismą negalima jokia atbaiga. Bet ką čia reiškia tiesa?

Tiesos sąvoką nusakantis graikų kalbos žodis *aletheia* pateikia dvi užuominas, kuriomis galima vaisingai pasinaudoti teologiškai aiškinant teismo vyksmą. Pirma, jis žymi tai, į ką dėmesį atkreipė Martinas Heideggeris, – „ne-paslėptumą“: tai, kas paslėpta, išstumta, neaišku, išeina į šviesą (*alpha privativum* žodyje *a-letheia* rodo *lathano/leth* – „slėpti“ neigimą). Jau Paulius apie ateisiantį Viešpatį sakė, kad jis „nušvies, kas tamsoje paslėpta, ir atskleis širdžių sumanymus“ (1 Kor 4, 5). Antra, žodyje *aletheia* įrašytas užmaršties neigimas. Pabaigoje laukia ne *Lethe*, mitinė užmaršties upė, kurioje nugrimzta žmonių dramatiškos kančios ir kaltės istorijos atminimas, bet viską išlaikanti Dievo atmintis, *memoria Dei*.

O pats teismas yra procesas, kurį būtina pereiti, kad Dievo akivaizdoje ateitum į tiesą apie save, kitus. Sykiu patikslinant pridurtina, jog kalbant apie *atėjimą-į-tiesą* galvoje neturima istorija po istorijos ta prasme, tartum gyventas gyvenimas po mirties kitoje plotmėje tiesiog tęstųsi toliau. Kas įvyko, įvyko, to nebesugrąžinsi. Sulig mirtimi laisvės istorija neatšaukiamai baigiasi – štai toksai yra tradicinio kalbėjimo apie mirtį kaip apie bet kurios galimybės laimėti nuopelnų pabaigą išliekamas turinys. Tačiau po mirties ir Teisėjo akivaizdoje tos pragyventos istorijos atžvilgiu – istorijos, paženklintos savosios tapatybės dužumo bei šešėliškumo, atsiskleisiantį teisme, – būtina nusistatyti teisingą santykį. Šio

vyksmo laiko kategorijomis nusakyti jau nebeįmanoma, jis yra anapus mirties ribos, nors ir implikuoja savotišką „procesą“, su sąlyga, jei atbaigtina laisvės istorija į atbaigimo būklę neįkeliami kitaip, tiesiog per *nova creatio*. Mokymas apie skaistykla nenyksta kaip tik ir prasmingas todėl, kad žymi šį susitikimo su Kristumi į darbą paleidžiamą atėjimo-į-tiesą procesą. Tai „iš pagrindų būtinas žmogaus perkeitimo procesas, kurio metu jis tampa gebantis būti su Kristumi, gebantis būti su Dievu ir gebantis vienytis su *communio sanctorum*“ (26).

Tiesa aikštėn iškeliama dramatiškoje akistatoje, vadinausi, akis į akį su Kristumi, Teisėju ir Gelbėtoju. „Susitikimas su juo yra lemiamas teismo aktas. Jo akivaizdoje ištirpsta visa netiesa“ (27), jo tiesa sudaužo visas kaukes ir gyvenimo melus. Todėl būtų klaidinga teismą suvokti pagal žmogaus teisingumo analogiją, tartum čia būtų kalbama apie išorišką nuosprendį, skiriamą nusikaltusiam ir lemiantį atlygį ar bausmę. Pasaulietinio teisejo nešališkumą simbolizuoja *Iustitia* užrištomis akimis; toks teisėjas turi ištarti nuosprendį neatsižvelgdamas į asmenį. Kitaip Jėzaus Kristaus teisme: čia žmogų savo žvilgsniu kiaurai perskverbia Teisėjas, pats iš vidaus pažįstantis visas *conditio humana* bedugnes gelmes (28).

Todėl kalbėjimas apie teismą būtų iškreiptas, jei su juo nebūtų siejama viltis sulaukti išganingo gailėstinumo. „Tiesa, teisianti žmogų, pati išsiruošė jo gelbėti“ (29). Teisėjas stovi kaltojo pusėje, kad šį įgalintų suvokti savo kaltę, gailėtis dėl to, kas padaryta negera, ir taip ateiti į Tiesą. Sykiu jis padeda pažemintiesiems įveikti savo gėdą, vėl atrasti savo kilnumą ir per tai surasti naują gyvenimą. Kristaus tapatinimasis su visais teikia viltį, kad teisiant vadovaujamosi *amor iustitiae*, teisingai atsižvelgiančia į kiekvieną.

3. „...gyvųjų ir mirusiųjų“ – arba: apie visuotinio susitaikymo viltį

Teismas yra visuotinis įvykis, apimantis *visus* – gyvuosius ir mirusiuosius. Tačiau kiek daug istorijoje iššvaistyto gyvenimo, kiek daug smurto, pašaipos ir neapykantos, kiek daug bergždumo, sielvarto ir mirties. Pažvelgus į XX a. istoriją, į ligi šiandien nenutrūkstancią karų, krizių ir konfliktų grandinę, kone nenugalimai peršasi įspūdis, jog Dievas pasitraukė iš istorijos. Atrodo, kad Dievas savo iškiliausią kūrinį – žmogų paliko likimo valiai, tarsi pasišalino į neprieinamą tylą. Meno, literatūros ir muzikos kūriniai laikant mūsų laikų seismogramomis, iš tiesų susidaro įspūdis, jog svarbiausi balsai linksta į neigiamumo estetika. Prisiminkim deformuotas Giacometti ikonas, komunikacijos subyrėjimą iš kalbos nuotrupų sumontuotose Becketo pjesėse, kalbos stygių vėlyvuosiuose Celano eilėraščiuose, ant

girdimumo ribos nukeltas Mortono Feldmanno kompozicijas. Šiuolaikinis menas tam tikra prasme artimas Didžiajam šeštadieniui, jausmui, kad Dievo nėra, kad jis virto gramatikos šmėkla ir kad nebėra prasmės dėti į jį vilčių. Didžiojo penktadienio „katastrofa“ – ją išryškino Nietzsches paskelbimas, jog Dievas miręs, – jau yra už mūsų, bet visiškai nežinia, ar mūsų laukia naujos Velykos. Atrodo, tarsi Dievas būtų mus užmiršęs (30).

Krikščionių tikėjimas teismu prieštarauja šiam epochiniam jausmui, kad Dievas mus užmiršęs. Jis, priešingai, mano, kad Dievo atmintis aprėpia visą vyksmą ir abejingai nesitaiksto su istorijos įvykiais. Visi, gyvieji ir mirusieji, bus pašaukti šios Dievo atminties akivaizdon. Teismas, kurį galima suprasti kaip visų su visais atėjimo-į-tiesą procesą Dievo akivaizdoje, reiškia: Dievas atmena žmones, net tada, kai jie jį užmiršta, ir jo atminimas yra teisingumo neužmirštantis, žmones išgelbėti trokštantis atminimas.

Bet viltis būti išgelbėtam per teismą verčia klausti, ar pabaigoje visi vienas su kitu susitaikys. Kad aukos susitaikys su skriaudėjais, o skriaudėjai – su aukomis, sunkiai įtikima, tiesiog pasibaisėtina mintis turint prieš akis istorijos siaubus. Ir vis dėlto Jėzus Kristus, prikeltas Nukryžiuotasis, yra ne tik Teisėjas ir teismo Matas, bet kartu ir Gelbėtojas, jis piktadarių nesusiaurina ligi jo piktadarybių sumos, bet paskui jį nuseka į giliausią apleistumą, kad išlaisvintų iš jo kaltės. Ar jo beatodairiškos pastangos gali paskatinti savivalėje skendintį piktadarių *nuoširdžiai* atsiversti ir gailėtis, negana to, šauktis atleidimo, nežinia. Galutinio atsisakymo galimybė visada išlieka, nors Dievas – kaip liudija Nukryžiuotojo bejėgystė – išbandys viską, kad pasiektų žmonių laisvą pritarimą sutaikančios meilės dovanai. Bet ar eschatologinis susitikimas su prikeltu Nukryžiuotoju atneša išlaisvinimą ir *aukoms*? Ar pažemintieji atgauna savo kilnumą, ar bevardžiai istorijos mirusieji, degraduoti iki beveidžių skaičių, vėl pašaukiami vardu? Ar pabaigoje jie gali, kaip Nukryžiuotasis, mylėti atleisti pasirengusia meile ir savo skriaudėjuose išvelgti artimą, kuriam reikia atleidimo?

Po XX a. nusikaltimų neapsakomai sunki tapusi susitaikymo viltis tik tada nenusmukdoma iki pigaus harmonizavimo lygmens, jei istorija nėra tiesiog ištrinama, bet skirtumas tarp skriaudėjų ir aukų išlaikomas ir eschatologiniu matmeniu. „Amžinajame pokylyje piktadariai galiausiai nesėdės greta aukų be jokio skirtumo, tarsi nieko nebuvo įvykę“ (31). Galbūt galima sakyti, kad piktadariams jų piktadarybės įsirežusios kaip Kaino žymė. Išlieka randai, primenantys pragyventą laisvės istoriją, bet nekeliantys skausmo ir gėdos (32). Tačiau tai, kad užmiršti vardai nėra užmirštami Dievo atmintyje ir kad Dievas net savo neištikimiams kūriniais trokšta būti

kuo ištikimiausias, šitai – kaip kartą pastebėjo Erikas Petersonas – nepaprastai guodžia: „Tik kai virš mūsų tariamas Dievo vardas, galime tikėtis būti neužmiršti. Iš *Lethe* srauto mus ištraukti gali tik amžinoji *Aletheia*, kuri yra Dievas. Kai virš mūsų tariamas Dievo vardas, tai šitai reiškia, kad mūsų kūnas bus amžinas kaip šventovė, virš kurios tariamas Dievo vardas. *Sugriaukite šitą šventovę, o aš per tris dienas ją atstatysiu! Bet jis kalbėjo apie savo kūno šventovę. Kaip Dievas negali užmiršti savęs, lygiai taip tas Dievo negalėjimas-užmiršti-savęs turi virsti tikrove per prisikėlimą“ (33).*

Nuorodos

- (1) L. Wittgenstein. *Tractatus logico-philosophicus*, in: L. Wittgenstein. *Schriften*. Bd. 1, Frankfurt am Main 1963, 83. Plg. taip pat O. Fuchso ištara: „Totaliai negatyvi teologija, apskritai atmetanti galimybę žmogiškos simbolikos būdu išreikšti Dievą, Dievo neišgelbėja, bet jį nužudo.“ (*Das Jüngste Gericht. Hoffnung auf Gerechtigkeit*. Regensburg 2007, 48).
- (2) Plg. H. Maier. *Reich Gottes ohne Gott. Der neue Mensch in den totalitären Regimen*, in: *IkaZ* 37 (2008), 280–286.
- (3) Benediktas XVI. Enciklika *Spe salvi*, 43.
- (4) Plg. A. Stock. *Poetische Dogmatik*. Bd. 4: *Figuren*, Paderborn 2001, ypač 165–212.
- (5) Plg. K. Barth. *Ad limina Apostolorum*. Zürich 1967, 27.
- (6) Stockas pagrįstai įspėja: „Smerkti pasaulio teismo įvaizdžius kaip gryną klerikalines bauginimo mašinerijos priemonę reiškia iškraipyti dvasios istoriją“ (*Poetische Dogmatik*. Bd. 4, 186). Tik prisiminkim, kad bizantinis *Deesis* motyvas, kai Teisėjas Kristus vaizduojamas tarp *užtariančių* Marijos ir Juozapo, dažnai būdavo perimamas ir vakarietiškoje teismo ikonografijoje.
- (7) Plg. E. Schätzing. *Die ekklesiogene Neurose*, in: *WzM* 7 (1955), 97–108.
- (8) Plg. T. Moser. *Gottesvergiftung*. Frankfurt/M. 1976. Taip pat: S. Pfeifer. *Glaubensvergiftung – ein Mythos?* Moers 1993.
- (9) P. Sloterdijk. *Zorn und Zeit*. Frankfurt/M. 2006.
- (10) D. Bonhoeffer. *Nachfolge*. München 1971, 13 ir t. Toliau rašoma: „Tačiau kadangi malonė daro viską viena, viskas gali likti po senovei. <...> Pigi malonė yra skelbimas be atgailos, <...> išrišimas be asmeninės išpažinties. Pigi malonė yra malonė be sekimo.“
- (11) Plg. galiausiai G. M. Hoff, A. Halbmayr (Hg.). *Negative Theologie heute? Zum aktuellen Stand einer umstrittenen Tradition* (QD 224). Freiburg-Basel-Wien 2008.
- (12) Plg. R. Miggelbrink. *Der zornige Gott. Die Bedeutung einer antössigen biblischen Tradition*. Darmstadt 2002. Taip pat: J.-H. Tück. *Der Zorn – die andere Seite der Liebe Gottes. Dogmatische Anmerkungen zur Wiederkehr eines verdrängten Motivs*, in: *Theologie und Philosophie* 83 (2008, 385–409).
- (13) Plg. J. B. Metz (unter Mitarbeit von J. Reikerstrofer). *Memoria passionis*. Freiburg 2006.
- (14) Plg. O. Fuchs. *Fluch und Klage als biblische Herausforderung. Zur spirituellen und sozialen Praxis der Christen*, in: *BiKi* 50 (1995), 64–75; E. Zenger. *Ein Gott der Rache. Feindpslamen verstehen*. Freiburg 1998.
- (15) Plg. M. Kehl. „*Bis du kommst in Herrlichkeit...*“ *Neuere theologische Deutungen der „Parusie Christi“*, in: E. Christen/J. Pfammater (Hg.). *Hoffnung über den Tod hinaus (Theologische Berichte XIX)*. Zürich 1990, 95–138; M. Kehl. *Parusie*, in: *LThK* 7 (1998), 1404–1405.
- (16) G. Steiner. *Grammatik der Schöpfung*. München-Wien 2001, 15.
- (17) G. Steiner. *Die Hoffnung auf die endgültige Ankunft Jesu Christi in Herrlichkeit*, in: P. Henrici/J. Ratzinger (Hg.). *Credo. Ein theologisches Lesebuch*. Köln 1991, 209–224.
- (18) Čia taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į nelengvą motyvą, Pauliaus (plg. 2 *Tes* 2, 3–10) pateikiama „nedorėlio“ pavidalu remiantis dviem Senojo Testamento tekstais (*Dan* 11, 36 ir *Ez* 28, 2). Antikristas kartu su Antiochu Epifanu, žydų persekiotoju hellenistiniu laikotarpiu, ir įžūliuoju Tyro kunigaikščiu įrikuojamas į pirmtakų gretą ir todėl netenka griežtai apibrėžto nepakartojamumo. Panašiai akivaizdžias ištaras apie Antikristą 1 *Jn* 2, 18–22 ir 2 *Jn* 7 istoriškai galima susieti su kristologinėmiserezijomis, o Antikristo įsivaizdavimą *Apr* 13 – su Romos imperatoriaus sudievinimu ir jo pseudokultu. Plg. čia: J. Ratzinger. *Eschatologie. Tod und ewiges Leben*. Regensburg 2007, 156–161.
- (19) Taigi Tikėjimo išpažinimo formavimasis Bažnyčioje remiasi kristologine Naujojo Testamento ištara apie Teismą linija (plg. *Mt* 25, 31–46; 7, 22 ir t.; 13, 35–43; *Lk* 13, 25–27; 1 *Tes* 4, 6; 1 *Kor* 4, 4 ir t.; 11, 32; 2 *Kor* 5, 10). Vis dėlto bibliniai duomenys apie teismo subjektą nėra tokie vienareikšmiški. Šalia Kristaus teismo Viešpačiu įvardijamas ir Dievas (plg. 2 *Tes* 1, 5; 1 *Kor* 5, 13; *Rom* 2, 3 ir t. t.; 3, 6; 14, 10; *Mt* 10, 28 par.; *Mt* 6, 4. 6. 15. 18); *Dvylikai* kaip Izraelio dvylikos genčių atstovui (plg. *Mt* 19, 28) ir *šventiesiems* (plg. 1 *Kor* 6, 2), be to, priskiriama palydos per teismą funkcija. Plg. W. Panenberg. *Systematische Theologie*. Bd. 3, Göttingen 1993, 659 ir t.
- (20) H. U. von Balthasar. *Umriss der Eschatologie*, in: H. U. von Balthasar. *Verbum Caro. Skizzen zur Theologie I*. Einsiedeln 1960, 282 ir 292. Slinktis nuo anapusinės topografijos prie dėmesio sutelkimo į Kristų ryški jau išpūdinguose metmenyse: *Eschatologie in unserer Zeit* (1955, aus dem Nachlass ediert, Freiburg 2005, 9–85).
- (21) Plg. F. Schillerio eilėraščio eilutė: „Pasaulio teismas yra pasaulio istorija“ (F. Schiller. *Sämtliche Werke*. Bd. 1, hg. von G. Fricke u. H. G. Göpfert, München 1987, 133). Ši eilutė yra pagrindinis Hegelio istorijos filosofijos principas. Tokia istorijos filosofija laiko save teodicėja ir žmogaus interesus, aistras, net karus, apeliuodama į „proto klastą“, kaip laikinus momentus integruoja į pažangos link judančią laisvės ir proto istoriją. „Susitaikyti [su tai, kas istorijoje neigiama] įmanoma tik pažįstant tai, kas teigiama, kai bet kuri neigiamybė pranyksta kaip tai, kas mažiau svarbu ir įveikta“ (Hegel. *Vorlesungen über Philosophie der Geschichte* [Werke, Bd. 12]. Frankfurt/M. 1986, 28).
- (22) Toks perskyrimas aptinkamas jau ikirikriščioniškojoje antikoje. Plg. Platonas. *Phaidon*, 114a-b; Vergilijus. *Aen.* 6, 540–544: „Čia ta vieta, kur kelias persiskiria: tas, kuris dešinèn, nusidriekia į

galingojo Plutono pilį, veda į rojų. O sukantis kairėn blogiesiems žada bausmę ir siunčia juos žemyn, į bedievių požemį.“

(23) O. Fuchs. *Das Jüngste Gericht*. Regensburg 2007, 114.

(24) Judaizme ši mintis turi tam tikrą paralelę. Midr Tann apie *Ist* 15, 9 rašo: „Mano vaikai, jei pamaitinote vargšus, iškaitysiu jums tai taip, tarsi būtumėte pamaitinę mane.“ – Plg. taip pat: L. Tolstoj. *Wo die Liebe ist, da is auch Gott*, in: L. Tolstoj. *Sämtliche Erzählungen in fünf Bänden*. Bd. III, hg. von G. Drohla, Frankfurt 1990, 327–341.

(25) Plg. praktinio sekimo kristologijos įvertinimą, pateiktą naujosios politinės teologijos kontekste: J.-H. Tück. *Christologie und Theodizee bei Johann Baptist Metz. Ambivalenz der Neuzeit im Licht der Gottesfrage*. Paderborn 2001, 139–148.

(26) J. Ratzinger. *Eschatologie* (žr. past. 18), 183.

(27) Benediktas XVI. *Spe salvi*, 47.

(28) Plg. taip pat E. Jüngel. *Das jüngste als Akt der Gnade*, in: E. Jüngel. *Anfänger. Herkunft und Zukunft christlicher Existenz*. Stuttgart 2003, 37–73, čia 55–59.

(29) J. Ratzinger. *Eschatologie* (žr. past. 18), 165.

(30) Dėl šio pamatinio jausmo išreiškimo plg. pabaigos tekstą iš: G. Steiner. *Von realer Gegenwart*. München 1990, 300 ir t.

(31) Benediktas XVI. *Spe salvi*, 44.

(32) O. Fuchsas dėl to kalba apie „nuskaistintus priminimo ženklus“ ir „nuskaistintus randus“ (*Das Jüngste Gericht*, 133.136).

(33) E. Peterson. *Marginalien zur Theologie und andere Schriften*. Mit einer Einführung von Barbara Nichtweiss. Würzburg 1995, 141.

Mons. dr. Algirdas Jurevičius

Autentiškas gailestingumo priėmimas Atgailos sakramentu

Refleksija pagal šv. ses. M. Faustinos Kowalskos
Dienoraštį – Dievo gailestingumas mano sieloje

Pastaruju metu apie gailestingumą daug kalbama Bažnyčioje, visuomenėje, šeimoje ir t. t., tačiau kalbėjimas nedaug ką tegali pakeisti. Kalbos filosofai pastebi paradoksalų dėsni: kuo dažniau žodis vartojamas, tuo mažiau jis tampa paveikus. Kadangi gailestingumas mums yra paties Dievo apreikštas, jis negali būti bergždžias, turi įvykdyti tai, ko yra siūstas (plg. *Iz* 55, 11).

Dievo gailestingumas, apreikštas per Jėzų Kristų ir dar kartą neįprastu būdu primintas per šv. Faustina, tampa primygtiniu kvietimu keltis ir eiti pas Tėvą (plg. *Lk* 15, 18). Evangelijose randame atgailautojų ir atsivertėlių, kurių atgailos bei atsivertimo autentiškumą patvirtina konkretūs darbai, pavyzdžiui, muitininkas Zachie-

jus dalija varguoliams ir nuskriaustiesiems savo turtą (plg. *Lk* 19, 8), o iš tobulumo siekiančio jaunuolio Jėzus pareikalauja perduoti savo turtą ir įgyti lobį danguje, tačiau šis tam nesiryžta (plg. *Mt* 19, 21–22).

Autentiškas dieviškojo gailestingumo priėmimas ir Dievo malonės patirtis skatina imtis konkrečių veiksmų: per Atgailą apsivalyti ir keisti gyvenimo būdą, atsidavusiai tarnauti, ištraukti į krikščionių bendruomenę. Laiške romiečiams išpėjama apie pavojų, kad Dievo dovanos gali tapti tik trumpalaikiu jausmu ar momentiniu džiaugsmu, neturinčiu gilesnio poveikio žmogaus gyvenimui: „Kaipgi drįsti niekinti jo [Dievo] gerumo, pakantumo ir kantrumo lobius?! Ar nesupranti, kad Dievo gerumas skatina tave atsiversti?“ (*Rom* 2, 4).

Pastaruju metu Dievo gailestingumo skelbimas dažnai siejamas ir su šv. Faustinos mistine patirtimi, pasklaidykime jos *Dienoraštį* kreipdami dėmesį į autentišką Dievo gailestingumo priėmimą ir įgyvendinimą Atgailos sakramentu.

I. Viltis slegiančio Dievo teisingumo akivaizdoje

Kiekvienas iš mūsų siekia teisingumo, kurio kaskart vis pasigendama net ir valstybės teisinėje sistemoje. Teisingumą Bažnyčios mokymas pristato kaip dorybę, kurią pažeidus kyla pareiga atitaisyti padarytą skriaudą, nes to reikalauja teisingumas ir tai tampa sąžinės pareiga. O kaip atitaisyti skriaudą, padarytą Dievui? Ar Dievas leisis į derybas su nusikaltėliais? Šių klausimų akivaizdoje ses. Faustina pirmiausia pasiūlykšti nuodėme ir išsigąsta Dievo teisingumo:

– „Viduje, savo sielos gelmėje, pažinau, kokia baisi yra nuodėmė, net ir pati mažiausia, kaip vargino Jėzaus sielą. Verčiau kentėčiau tūkstantį pragarų, negu nusidėčiau menkiausia kasdiene nuodėme“ (1016);

– Dievo teisingumas slėgė sielą, todėl teisingumo diena pavadinama *baisia diena*, o Viešpaties teisingumo akcentavimas Jo gerumo sąskaita tampa netgi šėtono įrankiu įstumti nusidėjėlių į nevilgtį.

Vienintelė išeitis iš šios beviltiškos situacijos – kreiptis į Dievo gailestingumą, kuris pristatomas kaip Dievo vartai į išsigelbėjimą. Kadangi „gailestingumas didžiuojasi prieš teisumą“ (*Jok* 2, 13), „laiminga siela, kuri gyvenime pasinėrė į gailestingumo versmę, nes jos nepasieks teisingumas“ (1075).

Pasaulio nuklydimų akivaizdoje kalba apie Dievo gailestingumą tampa eschatologiniu šaukiniu: „Tai yra ženklas paskutiniams laikams, po jų ateis teisingumo

diena“ (848), „Kas nenori įeiti pro gailestingumo duris, tas turi įeiti pro mano teisingumo duris“ (1146).

II. Žvilgsnis į dvi bedugnes

Dauguma mistikų tarp Dievo šventumo ir žmogaus menkumo mato didžiulę prarają. Šis žvilgsnis nuolat lydėjo ir ses. Faustina. Dievo ir žmogaus susitikimą ji mato kaip dviejų bedugnių susitikimą, kuriame „Bedugnė šaukia bedugnei“ (Ps 42, 8).

Žmogiškosios prigimties skurdo pažinimo bedugnė sukelia baimę, tačiau ses. Faustina gręžia akis ir į dieviškojo gailestingumo neišmatuojamą gelmę, kuri yra didesnė už žmogaus skurdą ir todėl suteikia nusiramimą bei pasitikėjimą Dievo gailestingumu.

Ses. Faustina pripažįsta, kad jei „sieloje yra kas nors gera, tai tik šventoji Jo malonė“ (56), be kurios žmogus akimirksniu virstų niekuo, tačiau savųjų silpnųjų pažinimas taip pat pristatomas kaip malonė, kurios ji ne kartą meldė ir už ją dėkojo. Anot ses. Faustinos, „Iš kai kurių sielų Dievas trokšta didžiulio tyrumo, todėl leidžia giliau pažinti skurdą“ (112).

Įpultume į didžiulį pesimizmą ir neveiklumą, jei sustotume tik prie žmogiškosios egzistencijos skurdo ir prigimties silpnumo, nes ir ses. Faustina bandė tokiu būdu išsiskirti nuo pasiuntinybės – būti dieviškojo gailestingumo skelbėja: „...ir pradėjau Viešpačiui vardyti savo negalias, ir dangščiausi jomis, kad pripažintų mano atsikalbinėjimą, jog esu nepajėgi įgyvendinti Jo sumanymą. Tada išgirdau šiuos žodžius: *Nebijok, aš pats papildysiu viską, ko tau stinga*“ (435). Tampa akivaizdu, kad silpnus žmones Viešpats apgaubia ypatingu savo gailestingumu.

Faustinos laikais žmonės matė savo skurdą, bet per mažai žvelgė į Dievo gailestingumą. Ryšį su Dievu labiau atspindėjo ne asmeninis santykis, bet baimingumas ir bendravimas su Viešpačiu „iš tolo“. Tai atsispindi ir ses. Faustinos pokalbyje su viena iš vyresniųjų motinėlių: „Sese, išmušk sau iš galvos, kad Viešpats Jėzus su tavimi taip artimai bendravo – su tokia vargeta, tokia netobula. Viešpats Jėzus bendrauja tik su šventomis sielomis, įsidėmėk tai. – Pripažinau, kad ji buvo visiškai teisi, nes esu vargeta, bet pasitikiu Dievo gailestingumu. Susitikusi su Viešpačiu nusizėminau ir kalbėjau: Jėzau, tikriausiai Tu su tokiomis elgetomis taip nebendrauji? – Būk rami, dukra mano, būtent per tokį skurdą noriu atskleisti savo gailestingumo didybę“ (133).

Didžiausią savąjį skurdą pažinus, žvilgsnis krypsta į Tą, kuris stiprina ir kurio gailestingumo, meilės ir malonės bedugnė yra didesnė, todėl meldžiama *šviesos spindulio*

pažinti Viešpatį ir šlovinti jo nesibaigiantį gailestingumą. Patyrusi gailestingumo gelmę ses. Faustina skundžiasi: „Nesuprantu, kaip galima nepasitikėti Tuo, kuris gali viską; su Juo viskas, be Jo – nieko“ (358). Pasirodo, jog net skurdžiausia siela iš Dievo malonės gali tapti didžia šventąja, jei nespriešins Dievo veikimui.

Mūsų laikais išbujojusi gyvenimo puikybė tampa kliūtimi pamatyti žmogiškojo skurdo visumą, o malonumų apkartintas gyvenimas labai apsunkina žvilgsnį į savo vidinį pasaulį. „Puikybė laiko sielą tamsoje. Ji nežino ir nenori gilintis į savo skurdo gelmes, slepiasi ir vengia visko, kas ją išgydytų“ (113). Žmogaus vadavimasis iš tamsos ir Dievo pažinimas visuomet duoda du svarbiausius rezultatus: kuo geriau pažįstu Dievą ir jo savybes, tuo geriau pažįstu save bei savo skurdą.

Mūsų skurdas yra „masalas“, atkreipiantis į mus mylinčio ir gailestingo Dievo žvilgsnį, todėl peršasi išvada: „kuo didesnis mūsų skurdas, tuo didesnę teisę turime į Tavo, Viešpatie, gailestingumą“ (793). Supratusi šią tiesą ses. Faustina sieloje išgirdo jai skirtus Jėzaus žodžius: „Jei nebūtų šio nedidelio netobulumo, neateitum pas mane“ (1293).

Mūsų netobulumai, kurių niekad nestokojame, kreipia mus į absoliutų tobulumą – į Dievą. Gyvenimo išmintis byloja, jog *toks traukia tokį*, todėl kaip *bedugnė šaukia bedugnei* (plg. Ps 42, 8), taip bedugnė *traukia* bedugnę. Netobulas žmogus ir tobulas Dievas – dvi bedugnės – susitinka Atgailos sakramente tarpininkaujant Gailestingumo tarnui – kunigui.

III. Nuolatinio nuodėmklausio paieškos

Šv. Faustinos *Dienoraštyje* Atgailos sakramentas – išpažintis turi didžiulę reikšmę. Visų pirma patariama susirasti nuolatinį nuodėmklausį. Nors nuodėmklausiu gali būti kiekvienas kunigas, tačiau ses. Faustina patyrė, jog ne kiekvienas kunigas turi dvasinio vadovavimo dovaną konkrečiau žmogaus dvasiniam gyvenimui. Ji ilgai meldė ir ieškojo kunigo, kuris suprastų jos sielos polėkius: „Siela privalo ilgesnį laiką karštai melsti vadovo ir prašyti Dievo, kad pats teiktųsi jai išrinkti sielos vadovą“ (938).

Nors ses. Faustina turėjo ypatingą vidinių pokalbių su Kristumi dovaną, bet tai jokiū būdu nepakeičia dvasinio vadovavimo, o dėl menkiausių abejonių būtina ieškoti tik nuodėmklausio patarimo: „Siela negali eiti pirmyn pati, privalo sekti šviesaus nuodėmklausio patarimu, nes kitaip gali paklysti arba negauti jokios naudos“ (773).

Ilgai neradusi tinkamo nuodėmklausio ji nusiskundžia, jog dvasiniame gyvenime kyla netikrumas: „pati

siela netoli tenuais, o šėtonas tik ir nori, kad šventumo siekianti siela pati sau vadovautų, o tada nėra nė kalbos, kad ji pasiektų“ (938). Nuodėmklausio poreikį patyrusi ir pagaliau atradusi dvasios vadovą, ses. Faustina pajuto dvasiniame gyvenime didžiulę pažangą: „Jei nuo pat pradžių būčiau turėjusi dvasios vadovą, nebūčiau be naudos išėikvojusi tiek Dievo malonių“ (35); „O, kokia didžiulė malonė yra turėti sielos vadovą. Greičiau daroma pažanga dorybėse, aiškiau pažįstama Dievo valia, ištikimiau ji vykdoma, einama tikru ir saugiu keliu. Vadovas moka aplenksti uolas, į kurias galima atsitrenkti. Dievas davė man šią malonę pakankamai vėlai, bet labai ja džiaugiuosi matydama, kaip Dievas pasilenkia prie vadovo norų“ (331).

Su nerimu ses. Faustina žvelgia į tuos, kurie neieško dvasinio vadovavimo: „Mane dabar apima baimė, kai ne kartą tenka išgirsti kurią nors sielą sakant, kad neturi nuodėmklausio, tai yra vadovo. Kadangi žinau, kiek daug žalos patyriau, neturėdama tokios pagalbos. Neturint vadovo nesunkiai galima nueiti klystkeliais“ (61).

IV. Nuodėmklausio parengimas

Bažnyčia rūpinasi kunigų parengimu vykdyti sutaikiniamo tarnystę švenčiant Atgailos sakramentą. Žvelgdama iš savo taško ir turėdama nemenką bendravimo per išpažintį su nuodėmklausiais patirtį, ses. Faustina atkreipė dėmesį į tai, kad į nuodėmklausio parengimą ypatingu būdu turi būti įtraukti ir penitentai. Jų dalis – tai malda už kunigą, kuris klausys išpažinties: „...ypatingo palaiminimo ir šviesos prašau Tave, Jėzau, kunigams, kuriems savo gyvenime atliksiu išpažintį“ (240).

Dienoraštyje nuoširdžiai patariama kiekvienam penitentui prieš išpažintį ne tik atlikti išsamią sąžinės sąskaitą, bet ir pasimelsti už nuodėmklausį. Ses. Faustina taip pristato savo pasiruošimą išpažinčiai: „Kai ruošiausi išpažinčiai, tariau Švenčiausiąjame Sakramente pasislėpusiam Jėzui: Jėzau, prašau, prabilk į mane šio kunigo lūpomis ... įsiklausiau į tuos žodžius, kuriuos man Viešpats kalbėjo to kunigo lūpomis“ (637).

Kartą, kai nuodėmklausys nesupratęs ses. Faustinos dvasinių patirčių iš jos pasišaipė, ji daugiau nėjo pas tą kunigą išpažinties, bet už jį daug meldėsi: „...paaukojau už jį visos valandos adoraciją ir kai kuriuos apsimariniimus, kad išmelsčiau jam dieviškosios šviesos sieloms pažinti“ (272). Nors pripažįstama, kad ne kiekvienam nuodėmklausiu Viešpats duoda malonę suprasti tokią sielą, tačiau Viešpats davė ses. Faustinai patirti maldos už nuodėmklausį veiksmingumą: „Vieną dalyką supratau, kad turiu kiekvienam nuodėmklausiu melsti daug Šventosios Dvasios šviesos, nes kai ateinu prie klausy-

klos, o prieš tai karštai nepasimeldžiu, nedaug nuodėmklausys mane tesupranta“ (647).

Malda už nuodėmklausį padeda penitentui nieko nenuslepiančiam atsiverti išpažintyje, nes kitaip kyla grėsmė nuklysti, nepaisant didelių Dievo malonių. Dievas per nuodėmklausį teikia pagalbą ir dvasinį vadovavimą, kurio dėka tampame ištikimesni malonei: „Nuoširdi atgaila iš karto perkeičia sielą“ (388), nes „siela ištikimiau atsiliepia į Dievo malonę, jei turi šventą nuodėmklausį ir kuriam viską išsipasakoja“ (95).

V. Išpažintis – atvira erdvė Dievo ir žmogaus susitikimui

Gyvenimas pilnas dviprasmybių, kurios braunasi ir į maldos gyvenimą tuomet, kai pradėdame jame ieškoti ne Dievo, bet savęs. Ne kartą esame atsidūrę situacijoje, kai norime save pateisinti, pasislėpti už aplinkybių ir susiviliojame situacijos etika. Juk natūralu, kad patys sprendžiame savo tiek materialinio, tiek dvasinio gyvenimo sunkumus, bet ar tam turime patikimas gaires?

Nuodėmklausio ir penitento pokalbis išpažinties metu visuomet suteikia daugiau šviesos ir aiškumo, kuriuo keliu eiti ir ką pasirinkti. Pasitaiko, jog penitentui kažkokia dvasinės lavybos praktika labai priimtina, bet nuodėmklausys pataria visai ką kitą. Kaip tuomet pasielgti? – Juk ir *Dienoraštyje* atrandame panašių situacijų. Būta akimirčių, kuomet ses. Faustinai atrodė, jog malda Dievui nemielia, o sakramentų priėmimu ji dar labiau įžeidžia Dievą. Jeigu ji vadovautųsi savo nuovoka, nežinia į kokius klystkelius patektų, tačiau ses. Faustina pasikloviė nuodėmklausiu, kuris kartu su penitente išpažintyje ieškojo kelio ir neleido apleisti nė vienos šv. Komunijos. Pasitikėjimas nuodėmklausiu buvo toks didelis, kad su juo nepasitarusi ji nesiėmė jokių savavališkų žingsnių. „Sakramentus priimdavau tik iš klusnumo nuodėmklausiu, ir šis aklas klusnumas man buvo vienintelis kelias, kuriuo turėjau eiti, ir gelbėjimosi ratas“ (77). Visiškai atsiverti nuodėmklausiu apsireiškimų metu skatino ir Viešpats: „Nekovok su pagunda pati, bet iškart atskleisk ją nuodėmklausiu, o tada pagunda praras savo jėgą“ (1560).

Paklusnumo nuodėmklausiu pagrindu tampa tiesa, jog į kunigo veikimą (*in persona Christi*) įžengia pats Kristus, o kunigo asmuo tampa tarsi uždanga per kunigą veikiančiam Kristaus asmeniui. Kartą ses. Faustina ėjo išpažinties pas kunigą, kurio nepažinojo: „Šiandien per šv. Išpažintį Viešpats Jėzus į mane prabilo vieno kunigo lūpomis. Tad kunigas nepažinojo mano sielos, o aš išpažinau tik nuodėmes ... [jis pasakė pamokymą]. – Iš pradžių šis pamokymas mane nustebino; supratau, kad per jį kalba Viešpats, o jis pats nelabai tai suvokia“ (763).

Sesuo Faustina daug kartų patyrė, kaip Viešpats pasinaudoja kunigo lūpomis, o kunigas pats to nesuvokdamas pasakydavo tai, ko visai neketino sakyti. Kristus ypatingu būdu apreiškė jai šią tiesą: „...tavo nuraminiui statau šį kunigą tarp savęs ir tavo sielos, o žodžiai, kuriuos tau atsakys, – yra mano“ (232), „kalbėsiu tau šio kunigo lūpomis, kad tave užtikrinčiau ir pagriščiau savo žodžių, kuriais prabytu tavo sielos gelmėse, teisingumą“ (456). Išpažintis pavadinama *gailestingumo tribunolu*, kuriame vyksta didžiausi stebuklai. Norint juos patirti, nereikia leistis į ilgą piligrimystę ar kokių nors išorinių apeigų, pakanka su tikėjimu ateiti prie Kristaus vietininko – kunigo ir išsakyti jam savo skurdą. Tuomet Dievo gailestingumo stebuklas pasirodys visa pilnatve.

Privačių Kristaus apsišaukimų autentiškumas taip pat buvo patvirtintas per nuodėmklausį: „Dukra mano, žinok, kad prabilsiu į tave per šį kunigą ypatingu būdu, kad neabejotum mano norais“ (1101). Kartais Kristus duodavo ses. Faustinai prieš tai pažinti, kas vyks išpažinties metu: „Kai priėjau išpažinties ir išpažinau nuodėmes, kunigas pakartojo tuos pačius žodžius, kuriuos iš pradžių man pasakė Viešpats“ (443). Išpažintis tampa vyksmu, kurio metu išaiškinamos visos abejonės. Kai vienuolyno vyresnioji nesuprato ses. Faustinos dvasinių patirčių ir išsigandusi išsiuntė ją pas nuodėmklausį atpažinti jų kilmės, nuodėmklausys patvirtino ses. Faustinai jos bendravimo su Jėzumi autentiškumą, nors vyresnioji tuo abejojo: „...kai priėjau išpažinties, tas kunigas iškart suprato, kad visa tai neplaukia iš mano sielos ir aš apie tokius dalykus neturiu žalio supratimo“ (196).

VI. Kas tikriau: privatus ar viešas apreiškimas?

Dėl Jėzaus kalbėjimo sielos gelmėje ses. Faustina nestokojo abejonių, tačiau kritiniais momentais savo privačius apreiškimus nuolankiai pateikė Bažnyčios autoritetui atstovaujančio nuodėmklausio „teismui“. Nebuvo tame jokios puikybės dėl savo išskirtinumo, bet didžiulis nusizeminimas ir noras tarnauti Bažnyčiai. Taip iš *Dienoraščio* mus pasiekia stulbinanti žinia, jog privatus paties Kristaus apsišaukimas nėra aukštesnis už Bažnyčios skelbiamą Apreiškimą ar sakramentinę Bažnyčios praktiką: „Viešpats Jėzus labai gina savo pagalbininkus žemėje. Labai yra su jais susijęs, o jų nuomonę man liepia vertinti labiau nei Jo paties. Pažinau artimą jų bičiulybę – Jėzaus ir kunigo. Ką kunigas pasako, tą Jėzus gina ir dažnai prie jo žodžių prisitaiko, o kartais savo santykį su siela padaro priklausomą nuo jo nuomonės“ (1240).

Gailestingumo žinia ses. Faustinai perduota per vizijas, vidinius įkvėpimus bei pokalbius, todėl jai teko daug mąstyti apie tai, kam teikti prioritetą – savo įkvėpimams ar Bažnyčios mokymui. Vis pasitaiko savo mi-

sijos išskirtinumu įtikėjusių žmonių, kurie klausydami savo vidinių (tikrų ar tariamų) įkvėpimų nekreipia dėmesio į Bažnyčios balsą, bet imasi Bažnyčią skaldančios veiklos. Ses. Faustina išvelgė šį pavojų ir dėlto įspėjo: „Tačiau Dievui ištikima siela pati negali spręsti apie įkvėpimus, privalo patikėti juos labai išsilavinusio ir išmintingo kunigo kontrolei, o kol nebus tikra, tegul nepasitiki. Te nepasitiki pati įvairiais įkvėpimais ir aukštesnėmis malonėmis, nes rizikuoja daug prarasti“ (139). Ji aiškiai apsisprendė: „Daugiau reikšmės teiksiu nuodėmklausio žodžiui negu visiems nušvitimams, kuriuos gaunu vidujai, kartu“ (680). Kartais dėl privačių apreiškimų ir viešo Apreiškimo konflikto ji atsidurdavo labai painiose situacijose, jas taip išreiškė maldoje: „O mano Jėzau, sunku, bet *Bažnyčios balsas man svarbesnis už balsą, kuriuo kreipiesi į mane*“ (497).

Ses. Faustinos privačių apreiškimų tikrumas buvo nuodėmklausio patikrintas Atgailos sakramento metu. Nors būta ir abejonių bei nesusipratimų, tačiau per išpažintį pasiekiamas bendravimo su Dievu autentiškumas: „Dar man nėra nutikę, kad iš vadovo gaučiau nurodymą, kuris prieštarautų tam, ko Viešpats iš manęs trokšta“ (145).

VII. Nesupratimo apkartinta išpažinties patirtis

Negalime nutylėti, jog pasitaiko, kai išpažinties metu susitikus penitentui ir nuodėmklausiu žmogiškosios emocijos ar nesupratimas apkartina Atgailos sakramento malonę. *Dienoraštyje* sakoma: „Nuodėmklausys gali labai padėti sielai, bet gali ir daug sugadinti. O kokie atidūs nuodėmklausiai turi būti Dievo malonės veikimui atgailaujančiųjų sielose“ (35). Ilgai ieškojusi nuolatinio nuodėmklausio ses. Faustina įsitikino, jog „mažai yra tokių kunigų, kurie supranta visą Dievo veikimo sieloje gelmę“ (234).

Keletą kartų ses. Faustina susidūrė su kunigų nepajėgumu atpažinti, kokia jėga ją veikia – galbūt Dievas, o gal piktoji dvasia. Eidama išpažinties ji tikėjosi pasisemti šviesos ir ramybės, tačiau po tokios dviprasmiškos ir neaiškios nuodėmklausio išvados dar labiau pasinerdavo į tamsą. Vienas nuodėmklausys netgi pripažino ses. Faustinai savo nepajėgumą vadovauti jos dvasiniam gyvenimui ir paprašė pasirinkti kitą nuodėmklausį: „Kai vėl nuėjau išpažinties – gavau atsakymą: Aš sesers nesuprantu, būtų geriau, jei sesuo man išpažinčių neatlikinėtų. – Mano Dieve, man reikia taip prisiversti, kol ką nors pasakau apie savo vidinį gyvenimą, ir štai gaunu atsakymą – aš tavęs nesuprantu“ (212).

Išpažinties metu ses. Faustina turėjo ir labai neigiamų patirčių, pavyzdžiui, vienas nuodėmklausys iš jos pasišaipė, o kitas ją apibarė: „Sese, tai yra iliuzija, to Viešpats Jėzus

negali norėti ... – ir rėkia ant manęs beveik visu balsu. Pa-
klausiau, ar viskas yra iliuzija, – atsakė man, kad viskas.
.<...> Nežinau, iš kur tėvas turėjo tiek griežtumo“ (643).
Po tokių liūdnu patirčių, kai nueidavo nuo klausyklos, ją
apimdavo kartus sielvartas, o į sielą nusileisdavo didžiulė
tamsa. Nepaisydama šio nemielo bendravimo su nuodėm-
klausiu, ses. Faustina, Kristaus paskatinta, po kurio
laiko vėl nuėjo pas tą patį nuodėmklausį ir išgyveno
stebuklingą jo pasikeitimą: „Kažkokia keista jėga mane
pastūmėjo, kad nueičiau išpažinties ir papasakočiau apie
viską, kas man nutiko ir ką man Jėzus pasakė. Kai tai pa-
sakiau tėvui – tėvas buvo visiškai kitoks ir pasakė man:
Tegul sesuo nebijo nieko, nieko bloga seseriai neatsitiks,
nes Viešpats Jėzus neleis. <...> Dievas ras būdų atlikti šį
darbą“ (646).

Nors ir susidūrusi su kai kurių nuodėmklausių nekom-
petentingumu, ses. Faustina nesiliaujaėjusi išpažinties,
nes jokie iš žmogiškosios silpnybės kylantys trukdžiai
negali užtemdyti Atgailos sakramento kilnumo ir dvasi-
nio grožio. Anot ses. Faustinos, būtų kur kas daugiau
šventų sielų, jei būtų daugiau patyrusių ir šventų vado-
vų. Nepatyrę dvasios vadovai veda sielą į netikrumą.
Matydama realią situaciją ses. Faustina stebisi, „kad yra
taip mažai tokių kunigų, kurie moka į sielą įlieti stipry-
bės ir drąsos, ir jėgos, kad siela nevardgama visada eina
pirmyn. <...> Man atrodo, kad visa kaltė turi atitekti neiš-
mintingam vadovui; o sielai priskirtina tik tokia klai-
da, kad pati pasirinko vadovą“ (937).

Išpažintyje patirti sunkumai paskatino ses. Faustina
Dienoraštyje išsakyti pageidavimus visiems nuodėm-
klausiams, nes jai „labai gaila tų sielų, kurios sutinka
nepatyrusių kunigų“ (595). Nuodėmklausys „ne kartą
privalo išbandyti, privalo ištirti, privalo lavinti, priva-
lo pažinti, ar turi reikalą su šiaudais, ar su geležimi, ar
su grynų auksu. <...> Nuodėmklausys būtinai privalo
apie kiekvieną susidaryti aiškia nuomonę, kad žinotų,
ką tam tikromis akimirkomis, aplinkybėmis ir atvejais ji
[siela] gali iškęsti“ (112).

VIII. Dvasinės nakties kova su išpažinties malone

Daugelis aktyvų dvasinį gyvenimą puoselėjančių tiki-
čiųjų patiria aukščiausių sielos polėkių, bet taip pat išgy-
vena ir tikėjimo išbandymų, kurie dvasinėje literatūroje
vadinami sielos naktimi, dvasine sausra ar nepaguoda.
Ši vidinė būseną neaplenkė ir ses. Faustinos. *Dienorašty-
je* ji mini apie tamsą, kuri užstojo Dievą. Tuomet ji ieš-
kodavo paguodos išpažintyje ir tikėdavosi pagalbos iš
nuodėmklausio, tačiau negaudavo, ko trokšdavo: „Kai
atskleidžiau savo sielą, tas kunigas bijojo toliau klausyti
mano išpažinties, o tai mane pastūmėjo į dar didesnę
kančią“ (653); „Ieškodavau pagalbos klausykloje, bet ir

čia nerasdavau. Šventas kunigas norėjo man padėti, bet
aš buvau tokia vargeta, kad net nemokėjau nupasakoti
savo kančių, ir tai mane dar labiau kankino. <...> stebė-
jaisi, kai už atgailą man būdavo liepiama sukalbėti *Te
Deum* arba *Magnificat*, o kartais turėdavau vakarais greit
bėgioti po sodą arba dešimt kartų per dieną garsiai nu-
sijuokti. Tokios atgailos mane labai stebino, bet vis dėlto
šis kunigas man ne ką padėjo“ (68).

Dvasinės sausras metu nuodėmklausys nesuprato
ses. Faustinos, todėl patarė atvirai apie tai pasikalbėti
su vienuolyno vyresniosiomis. *Dienoraštyje* skaitome:
„Ir taip vaikščiojau nuo vyresniųjų pas nuodėmklau-
sį, nuo nuodėmklausio pas vyresniąsias, bet neradau
nusiramavimo“ (122). Tokia vidinė būseną skatino už-
sidaryti savyje, nes atviras kalbėjimasis su kitais apie
vidinius įkvėpimus vedė tarsi į akligatvį, kuriame pa-
sigirsta pagalbos šauksmas: „Viešpatie, dar prarandu
viltį dėl to, kad mano vidinių kentėjimų nesupranta
nei vyresnieji, nei mano nuodėmklausys“ (1487).

Ses. Faustina stengėsi apie viską kalbėti su vienuolyno
vyresniosiomis, tačiau ilgai suprato, kad apie sie-
los poreikius galima kalbėti tik klausykloje, nes išpa-
žinties paslaptis suteikia tam pokalbiui ypatingo kon-
fidencialumo, kurio visiškos garantijos nėra kalbant
su vienuolyno vyresnybe.

Atsidūrusi gilioje sielos naktyje ses. Faustina buvo gun-
doma nebūti atvira nuodėmklausiu, netikėti apreikš-
tomis tiesomis. „Šėtonas jai sako – žiūrėk, niekas tavęs
nesupranta, taigi kam apie visa tai pasakoti?“ (97). Kai
vienuolyno vyresnioji pranešė apie galimybę atlikti iš-
pažintį pas tėvą Józefą Andraszą SJ, ses. Faustina atsi-
sakė: „Man atrodė, kad nei tėvas mane supras, nei aš
pajėgsiu atlikti išpažintį“ (1558). Tiesa už išpažinties
vengimą ji buvo Viešpaties pabarta: „Man nepatinka,
kad nesinaudoji proga, kai gali su juo [nuodėmklau-
siu] pasimatyti ir pasikalbėti“ (1561).

Piktojo gundymai nesiliaudavo netgi rengiantis iš-
pažinti: „Keistai mane apėmė baimė, kad kunigas
manęs nesupras arba kad neturės laiko, jog galėčiau
apie viską išsipasakoti“ (173). Piktoji dvasia dažniau-
siai siekia sutelkti visą penitento dėmesį ne į gailėstį
už nuodėmes ar atsivertimo džiaugsmą, bet akcen-
tuoja tas išpažinties vyksmo detales ir nuodėmklausio
savybes, kurios trukdo nuoširdžiai atlikti išpažintį,
pavyzdžiui, nuodėmklausio nuotaikų kaitą, nesupra-
timą, pyktį, nekompetentingumą. Paskendus nerei-
kalinguose svarstymuose ses. Faustina viduje išgirdo
Viešpaties pamokymą: „Dukra mano, kaip pasiruoši
mano artumui, taip ir atlieki man išpažintį; kunigu tik
užsidengiu. Niekada nesvarstyk, koks yra tas kunigas,

kuriuo prisidengiau, ir per išpažintį atsiverk taip, kaip man pačiam, o tavo sielą pripildysiu šviesos“ (1725).

Nepaisant vidinių dieviškų įkvėpimų, į ses. Faustinos dvasinį gyvenimą įžengė didžiausios pagundos – atimesti Dievo gailėstingumą ir net piktžodžiauti tikėjimui: „Visą dieną mane vargino baisios pagundos, piktžodžiavimas veržėsi į mano lūpas, nenoras visko, kas yra šventa ir dieviška; bet visą dieną kovojau; vakare pradėjo slėgti mano protą; kam apie visa tai sakyti nuodėmklausiu, jis iš to pasijuoks. Kažkoks nenoras ir apatija apėmė mano sielą“ (673).

Dienoraštyje atskleista klasikinė gundymo taktika: „kai pradėjau ruošti šv. Išpažinčiai, mane užpuolė baisios pagundos nuodėmklausių atžvilgiu. Nemačiau šėtono, bet jaučiau jį, jo baisų pyktį. – Taip, tai paprastas žmogus. – Bet nepaprastas, nes turi Dievo galią. – Taip, išpažinti nuodėmės nėra sunku, bet atskleisti slapčiausias širdies kerteles, atsiskaityti apie Dievo malonės veikimą, kalbėti apie kiekvieną Dievo norą, visa tai, kas vyksta tarp manęs ir Dievo, – kalbėti apie tai žmogui, tai pranoksta mano jėgas. Ir jutau, kad kovuju su galybėmis, ir sušukau: O Kristau, Tu ir kunigas – esate viena, eisiu išpažinties kaip pas Tave, o ne pas žmogų. Kai atėjau prie grotelių, pirmiausiai atskleidžiau savo sunkumus. Kunigas pasakė, kad geriau padaryti negalėjau, kaip iš pat pradžių papasakoti apie šias baises pagundas. Tačiau po išpažinties visos kažkur išgaravo, mano siela džiaugiasi ramybe“ (1715).

Tamsiausioje sielos naktį prasideda kova su išpažinties malone, kuri kviečia nepasiduoti pagundoms ir pasitikėti gailėstingumu. Tokios būsenos sunku atlikti nuoširdžią išpažintį ir išreikšti tai, kas žodžiais sunkiai išreiškiamas: „Kai vakare prisiartinau išpažinties, nors ir iki tol buvau pasirošusi, vis dėlto visiškai negalėjau atlikti išpažinties; gavau išrišimą, nuėjau nežinodama, kas su manimi vyksta“ (469). Gelbėdamas ses. Faustina iš tamsos Viešpats iš anksto regėjime leidžia pažinti kunigą Mykolą Sopočko. Pamačiusi jį Vilniuje ses. Faustina ėjo pas jį išpažinties, bet išsigando ir nusprendė daugiau neiti: „Per kiekvieną išpažintį mane keistai persmelkdamo Dievo malonė, tačiau neatskleidžiau jam sielos ir ketinau pas šį kunigą išpažinties neiti. Po šio apsisprendimo į mano sielą įžengė baises nerimas. Stipriai mane Dievas barė. Kai šiam kunigui atskleidžiau visą savo sielą, Jėzus ant mano sielos išliejo visą malonių jūrą“ (263).

Dvasinio gyvenimo vyksmas neretai pasireiškia kaip švytuoklė, siūbuojanti nuo vieno kraštutinumo link kito tol, kol atrandamas aukso vidurys – tikrasis kelias. Ses. Faustina buvo gundoma įpulti į skrupulingumą ir nuolat jaustis kalta bei neverta priimti šv. Komuniją. Tokių

minčių varginama ji troško kaskart prieš priimdama Eucharistiją atlikti išpažintį, tačiau nuodėmklausys paaikškinio, jog „nėra reikalo atlikti išpažinties prieš kiekvieną šv. Komuniją. Šias smulkmenas naikina šv. Komunija ir tai yra pagunda, kad šv. Komunijos priėmimo metu galvotum apie išpažintį“ (1611). Iš skrupulingumo kyla noras per išpažintį išsakyti kuo daugiau tariamų „nuodėmių“, kurios veikia yra tik pagundos, bet ne nuodėmės. Anot ses. Faustinos, „...kai atėjo išpažinties diena, paruošiau gausybę šių nuodėmių, kad jas išpažinčiau. Tačiau kai prisiartinau prie grotelių, Viešpats leido man išpažinti du netobulumus, nors labai stengiausi atlikti išpažintį taip, kaip buvau pasirošusi. Kai nuėjau nuo klausyklos, Viešpats man pasakė: Dukra mano, visos šios nuodėmės, kurias norėjai išpažinti, mano akyse nėra nuodėmės, todėl atėmiau iš tavęs galimybę jas išsakyti. Supratau, kad šėtonas, norėdamas sudrumsti mano ramybę, duoda man perdėtas mintis“ (1802).

Apsireiškimo ses. Faustinai metu Jėzus ją padarino: „Nesiderėk su jokia pagunda, iškart užsidaryk mano širdyje, o pirmai progai pasitaikius atskleisk ją nuodėmklausiu“ (1760). Ištikus dvasinei sausrui, sielos nakčiai ar šiaip vidiniam sunkumui ses. Faustina pataria neapleisti išpažinties, nes tai palengvina vidinę kančią. „Baisu tokiomis akimirkomis neturėti patyrusio nuodėmklausio“ (97).

IX. Kodėl siela negauna naudos iš išpažinties?

Dvasiniame gyvenime susiduriame su vis pasikartojančiomis nuodėmėmis, kurios gali atimti viltį toliau intensyviai tęsti dvasinę kelionę. Nors ses. Faustina nebuvo teologijos mokslo žinovė, tačiau pateikė labai įdomią sistemingą apžvalgą, kurioje iš dalies atsako į klausimą, kodėl negaunama naudos iš išpažinties.

Viena pirmųjų priežasčių tai nekompetentingas nuodėmklausys, kuris guodžia penitentą, bet pats tuo netiki, arba, negalėdamas perprasti kai kurių dvasinio gyvenimo paslapčių, bijo klausyti išpažinties. Kartais tokie nuodėmklausiai slepiasi už skubėjimo kaukės, neleidami penitentui išsipasakoti, parodo savo nekantrumą. Juk nuodėmklausys – „tai sielos gydytojas, taigi kaip gydytojas, nežinodamas ligos, gali skirti tinkamus vaistus? – Niekada. Jis arba neduos trokštamo rezultato, arba skirs per stiprių, tuo dar sustiprindamas ligą“ (112). Tik per kantrybę išpažintyje nuodėmklausys nustatys sielos ligą ir galės pagelbėti. Išpažinties metu svarbios ir smulkmenos, nes „niekada neiškils nuostabūs rūmai, jei atmesime mažytes plytas“ (112), todėl neišmintingai elgiasi nuodėmklausys, nepaisydamas smulkmenų: „Dvasiniame gyvenime nėra smulkmenų. Kartais tariamai nereikšmingas dalykas – atskleis labai

svarbų, o nuodėmklausiu jis yra šviesos pluoštas pažinti sielą. Daug dvasinių atspalvių slepiasi smulkiuose dalykuose“ (112).

Norint gauti kuo daugiau dvasinės naudos iš išpažinties, patariama vadovautis nuolankumu, nuoširdumu ir atvirumu, nes net „švenčiausias ir išmintingiausias nuodėmklausys per jėgą negali suteikti sielai to, ko trokšta, jei siela nebus nuoširdi ir atvira. Nenuoširdi, slapukaujanti siela kelia didžiulę grėsmę savo dvasiniam gyvenimui“ (113). Penitentas turi pasitikėti savo nuodėmklausiu, klusniai vykdyti jo patarimus, o apie sunkumus vėl pasitarti su nuodėmklausiu. Tėvas Józefas Andraszas SJ per išpažintį patarė ses. Faustina: „Kol, sese, negausi aiškesnio suvokimo, neskubėk. Dievo darbai vyksta lėtai; jei yra iš Dievo, aiškiai jus suvoksi, tačiau jei ne, išsisklaidys, o tu nesuklysi klausydama“ (506). Neklusnumo pagunda neleidžia eiti tobulumo keliu, o „neklusni siela nepasieks jokios pergalės, net jei jos išpažinties klausytų pats Viešpats Jėzus. Net labiausiai patyręs nuodėmklausys niekuo nepadės tokiai sielai“ (113).

X. Autentiškai išgyventas Dievo gailestingumas

Nors ses. Faustina turėjo daug mistinių patirčių, tačiau jos buvo palenktos objektyviam Bažnyčios autoriteto vertinimui. Netgi tuomet, kai Kristus prašė jos, kad atliktų devyndenio maldas, liepė paprašyti nuodėmklausio leidimo. Akivaizdu, jog Kristus ne tiesiogiai vadovavo dvasiniam ses. Faustinos gyvenimui, bet regėjimai ir privatūs apreiškimai tapo akstinu atsigręžti į nuodėmklausį, į Bažnyčios tarnystę Atgailos sakramente ir taip su sakramentiniu objektyvumu išgyventi beribį Dievo gailestingumą. Privataus apsiareiškimo metu Kristus ses. Faustina taip mokė šios tiesos: „...kaip elgiesi su nuodėmklausiu, taip aš elgsiuosi su tavimi. Jei nuo jo slėpsiesi, net jei tai būtų mažiausia mano malonė, tai ir aš nuo tavęs pasislėpsiu, ir liksi viena“ (269). Tai su nuostaba ji *Dienoraštyje* pripažino: „Dabar suprantu, kaip Dievas gina nuodėmklausius ir kaip jais rūpinasi“ (269).

Atgailos sakramente patyrusi begalinį Dievo gailestingumą ir vidinių įkvėpimų tikrumo patvirtinimą ses. Faustina išpėja: „O, tegu Dievas kiekvieną sielą apsaugo nuo išpažinties atidėliojimo paskutinei valandai“ (321). Kadangi *Dienoraštyje* ses. Faustina atsiskleidžia ir kaip poetė, išgirskime šią jos eiliuotą maldą:

„Ačiū Tau, Viešpatie, už šventąją išpažintį,
Už šią neišsemiamą didžio gailestingumo versmę,
Už tą nesuvokiamą malonių šaltinį,
Kuriame bala nuodėme suteptos sielos“ (1286).

Dėl maldos namų registracijos suregulavimo

2011 m. gruodžio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų nuosavybės teisės į religinės paskirties nekilnojamąjį turtą registravimo tvarkos įstatymas (toliau – „Įstatymas“) įsigalioja 2012 m. liepos 1 d.

Šiuo Įstatymu siekiama išspręsti religinių bendruomenių ir bendrijų religinės paskirties nekilnojamojo turto – bažnyčių, varpinių, koplyčių, kitų pastatų ar statinių, kurių pagrindinė paskirtis yra pamaldų ir (ar) religinių apeigų atlikimas, bei tokio turto priklausinių, išskyrus žemę, – kuris 1948 m. birželio 19 d. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo įsaku „Dėl maldos namų ir vienuolynų pastatų, taip pat dėl religinių bendruomenių gyvenamųjų namų nacionalizavimo“ buvo paskelbtas nacionalizuojamu, tačiau paliktas naudotis religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, religinių bendruomenių ir bendrijų faktiškai ir nepertraukiamai naudotas ir šiuo metu naudojamas religiniams tikslams, nuosavybės teisės įregistravimo religinių bendruomenių ir bendrijų vardu klausimą. Pažymėtina, kad didelė dalis religiniams tikslams naudojamų pastatų buvo statyti seniai, daugiau nei prieš šimtmetį, ir dokumentų nėra arba jie nėra išlikę. Kita dalis religiniams tikslams naudojamų pastatų yra formaliai įtraukti į Nekilnojamojo turto registrą nurodžius, kad jų savininkas yra okupacinės valdžios institucija: konkretaus miesto ar rajono darbo žmonių deputatų taryba (pvz., Kretingos rajono DŽDT) arba konkretaus miesto ar rajono vykdomasis komitetas (pvz., Švenčionėlių miesto vykdomasis komitetas). Laiku ir tinkamai įgyvendinus šiuo Įstatymu suteikiamas teises aukščiau minėtų atvejų situacijos būtų visiškai išspręstos.

Šio Įstatymo sąvoka „priklausiniai“ apima tokius objektus kaip šventorių tvoros, aikštelės, šaligatviai, šuliniai ir pan., tačiau neapima klebonijų ar žemės.

Kurijos visus dokumentus Vyriausybei turi pateikti vėliausiai **iki 2015 m. liepos 1 d.** Pateiktini dokumentai yra: prašymas Vyriausybei, kadastro byla, kurijos pažyma.

1. Prašymas Vyriausybei – prašant įregistruoti nuosavybės teisę į nekilnojamąjį turtą. Prašymas teikiamas religinės bendrijos vyriausios vadovybės vardu.
2. Kadastro byla – jeigu nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylos nėra, būtina atlikti matavimus ir suformuoti kadastro duomenų bylą; galima pateikti kadastro bylos originalą arba kurijos ar parapijos antspaudu patvirtintą kopiją; detalią dokumentų formą ir jų pateikimo tvarką nustatys LR Vyriausybė iki 2012-06-31.
3. Pažyma – pažyma surašoma religinės bendrijos vardu; šiuo dokumentu patvirtinama, kad religinė bendruomenė ar bendrija nuosavybės teise valdė nekilnojamąjį daiktą iki 1948 m. birželio 19 d. ir nepertraukiamai naudojosi juo nuo 1948 m. birželio 19 d. iki pažymos surašymo dienos (pažymoje turi būti nurodyta, kad konkretų nekilnojamąjį turtą, įvardijant jį pagal visus turimus duomenis, 1) „religinė bendruomenė ar bendrija nuosavybės teise valdė iki 1948 m. birželio 19 d.“; ir kad juo 2) „buvo nepertraukiamai naudojama nuo 1948 m. birželio 19 d. iki pažymos surašymo dienos“). -lvks-

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Vasario 14 d. Kaune vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupas S. Tamkevičius, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, G. Grušas, J. Kauneckas, J. Matulaitis, R. Norvila, A. Poniškaitis, J. Ivanauskas, nuominuotasis vyskupas G. Vodopjanovas OFM. Posėdyje dalyvavo ir sveikinimo žodį susirinkusiesiems tarė apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivyskupas Luigi Bonazzi. Susitikimo pradžioje LVK pirmininkas arkiv. S. Tamkevičius visos Konferencijos vardu pasidžiaugė popiežiaus Benedikto XVI priimtais sprendimais ir pasveikino naująjį Kaišiadorių vysk. J. Ivanauską bei Telšių vyskupijos augziliarą nominuotąjį vyskupą G. Vodopjanovą OFM. 75-ojo jubiliejaus proga pasveikintas Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas A. J. Bačkis.

Ganytojai apžvelgė Lietuvos katalikiškųjų centrų veiklą. Sudėtingos pasaulio finansinės situacijos akivaizdoje buvo plačiai diskutuota dėl bažnytinių centrų ir kitų Bažnyčios gyvenimo sričių ateities išlaikymo ir reorganizavimo perspektyvų.

Ganytojai aptarė ir artėjančius popiežiaus Benedikto XVI paskelbtus Tikėjimo metus, kurie visuotinėje Bažnyčioje bus pradėti švęsti Romoje vyksiančio Vyskupų sinodo metu iškilmingomis šv. Mišiomis šių metų spalio 11-ąją, Vatikano II Susirinkimo pradžios penkiasdešimtųjų metinių dieną, ir tęsis iki 2013 metų Kristaus Karaliaus iškilmės. Nutarta iš visų vyskupijų atstovų suburti darbo grupę, kuri parengs programas, kaip bus švenčiami Tikėjimo metai Lietuvoje.

Posėdžio dalyviams pateikta informacijos apie bendradarbiavimą su valdžios institucijomis, apžvelgti bendrų dvišalių komisijų su valstybės valdžia vykdomi darbai bei įvairūs rengiami įstatymai, ypač atkreiptas dėmesys į rengiamą pranešimų apie Bažnyčioje sudarytų santuokų įtraukimo į civilinės metrikacijos apskaitą tvarkos pasikeitimą.

Diskutuota apie Kryžių kalno svarbą ir jo statusą. Ganytojai džiaugiasi, kad Kryžių kalnas jau nuo senų laikų tapęs išskirtinės sakralinės reikšmės vieta. Erdvės ir kalno sakralumą paliudija tūkstančiai statomų kryžių, iš viso pasaulio suvažiuojantys ne tik turistai, bet svarbiausia – melstis atvykstantys piligrimai. Diskusijų metų akcentuota, kad būtina stiprinti Bažnyčios ir valstybės bendradarbiavimą siekiant užtikrinti tinkamą Kryžių kalno kaip sakralinio objekto apsaugą ir priežiūrą.

Vysk. G. Grušas pasidalijo mintimis apie Romoje vykusį tarptautinį simpoziumą, kuriame jis atstovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijai. Susirinkę įvairių kraštų vyskupų konferencijų atstovai drauge svarstė nepilnamečių apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo temą ir dalijosi sukaupta patirtimi, kaip šią opią problemą sprendžia kitų kraštų vietinės Bažnyčios. Tikėjimo mokymo kongregacija yra paskelbusi aplinkraštį, skirtą pagelbėti kiekvieno krašto Vyskupų konferencijai, idant ji turėtų aiškias veikimo gaires, kaip reaguoti į dvasininkams metamus kaltinimus dėl nepilnamečių seksualinio išnaudojimo. Šiam dokumentui įgyvendinti vyskupai Lietuvoje yra sudarę darbo grupę, kuriai pavesta parengti su Lietuvos įstatymais suderintas dvasininkų veikimo bei dvasinės ir psichologinės pagalbos nukentėjusiesiems suteikimo gaires.

Susitikimo metu trejų metų kadencijai patvirtinti LVK švietimo, informavimo priemonių komisijai bei „Iustitia et Pax“ komiteto sekretoriai.

Paskyrimai

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas vasario 11 d. pranešė, kad Šventasis Tėvas Benediktas XVI priėmė Kaišiadorių vyskupo Juozo Matulaičio atsistatydinimo iš pastoracinio vadovo pareigų prašymą ir naujuoju Kaišiadorių vyskupu paskyrė ligšiolinį Kauno arkivyskupijos augziliarą **vyskupą Joną Ivanauską**.

Šventasis Tėvas Benediktas XVI Telšių vyskupu augziliaru paskyrė **tėvą Genadijų Liną Vodopjanovą** OFM, suteikdamas jam Quizos vyskupo titulą.

Nominuotojo vyskupo

G. L. Vodopjanovo OFM biografija

Genadijus (vienuoliškasis vardas Linas) Vodopjanovas gimė 1973 m. birželio 8 d. Neringoje, Telšių vyskupijoje. Baigęs vidurinę mokyklą Nidoje, įstojo į Mažesniųjų brolių vienuolyną Kretingoje. 1992–1993 m. atliko noviciatą Kenebunkporte, Meino valstijoje (JAV). 1993 m. birželio 4 dieną davė pirmuosius pranciškonų įžadus. 1993–1995 m. studijavo Kauno kunigų seminarijoje, Vytauto Didžiojo universitete Teologijos fakultete, 1995–2000 m. – Italijoje, Veronos šv. Bernardo teologijos institute prie Popiežiškojo šv. Antano universiteto. 2000 m. gegužės 26 d. įgijo teologijos bakalauro laipsnį.

1996 m. rugpjūčio 15 d. davė amžinuosius įžadus, pasirinkdamas vienuoliškąjį Lino vardą. 2000 m. liepos 15 d. įšventintas kunigu. Įkardinuotas Mažesniųjų brolių Lietuvos šventojo Kazimiero provincijoje.

2000 m. buvo paskirtas Kretingos parapijos vikaru. 2001–2004 m. ėjo Kretingos Viešpaties Apreiškimo vienuolyno gvardijono pareigas. 2003–2004 m. darbavosi Kretingos parapijos klebonu, 2004–2007 m. – Šiaulių Kryžių kalno vienuolyno gvardijonu. 2007–2010 m. ėjo noviciato magistro pareigas. 2007 m. išrinktas Lietuvos Mažesniųjų brolių Šventojo Kazimiero provincijos viceministru 2007–2013 m. kadencijai.

Nuo 2010 m. ėjo Kretingos parapijos klebono pareigas. -lvks-

Kunigų susirinkimai

Telšiai

Sausio 18 d. Telšių vyskupijos kunigų susirinkimą, vykusį Telšių Vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijos didžioje auloje, pradėjo ir kunigus pasveikino Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Jis vadovavo bendrai maldai. Po to Telšių kunigų seminarijos vicerektorius kun. V. Ačas pristatė sausio 5–6 d. Vilniuje vykusios Lietuvos ir Latvijos kunigų seminarijų vadovybių sesijos svarstytus klausimus ir analizuotas temas. Sesijoje svečias iš Vatikano Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos pasekretoris mons. Vincenzo Zani palietė keletą temų, atspindinčių šiandienos aktualijas – pašaukimų ugdymą, seminarijų darbo kryptis, kylančius sunkumus, pašaukimų mažėjimą bei kitas aktualias problemas. Vicerektorius priminė, jog parapijose dirbantys kunigai, klebonai yra svarbūs pagalbininkai, padedantys ugdyti ateities kunigų kartą.

Telšių vyskupijos kurijos vicekancleris kan. D. Gatautas kunigams pristatė advento dekanatų vizitacijos metu surinktą informaciją, pateikė pastabų dėl įvairios dokumentacijos bei kitų einamųjų reikalų.

Telšių vyskupijos katechetikos centro direktorius, vyskupo vikaras mons. R. Gudlinkis pasidalijo savo mintimis apie parapijose sėkmingai vykstančią metinę katechezę, pasidžiaugė, kad nemažoje dalyje vyskupijos parapijų yra parapijų namai.

Apie Telšių vyskupijos šeimos centro veiklą bei šio centro padalinius dekanatų centruose bei parapijose kalbėjo Telšių vyskupijos šeimos centro direktorius kan. J. Ačas. Supažindindamas su padėtimi, jis pabrėžė, jog šeimos centrų paslaugomis naudojasi vis daugiau santuokai besirengiančių ir jau santuokoje gyvenančių porų. Konstatavo svarbią šios srities savanorių

Liturginės komisijos pirmininkas vysk. R. Norvila pristatė parengtą Egzorcizmo apeigyną. Ganytojai jį patvirtino ir siųs Šventajam Sostui aprobuoti.

Posėdžio metu ganytojai vienu metų kadencijai pratęsė kun. R. Grigo paskyrimą eiti Lietuvos Caritas direktoriaus pareigas.

Vysk. G. Grušas informavo susirinkusiuosius, kad Lietuvos kariuomenės vadovybė yra atvira priimti ir sudaryti sąlygas seminarijų studentams dalyvauti specialioje jiems pritaikytoje apmokymų programoje. Parengta programa būtų keturių savaičių trukmės. Vyko diskusijos, kurių metu nutarta pritari rengiamam bendradarbiavimo projektui. Šioje programoje dalyvautų Lietuvos kunigų seminarijų parengiamųjų ir filosofinių kursų seminaristai.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas gegužės 22–24 d. Vilniuje. -lvks-

Pristatytas Kanonų teisės kodekso leidimas

Vasario 13 d. į Lietuvos mokslų akademijoje vykusį lietuviškojo Kanonų teisės kodekso leidimo pristatymą susirinko gausus teisininkų, dvasininkų, akademinės visuomenės atstovų būrys. Sveikindamas susirinkusius teisės mylėtojus kardinolas Audrys Juozas Bačkis sakė, kad bažnytinėje teisėje reikia derinti teisingumą ir gailėstingumą, išorinę ir vidinę sąžinės sritį laikantis principo *salus animarum suprema lex*. Jis ragino teisės ir teisingumo sampratos neatsieti nuo tiesos ir teisybės siekio. Kardinolas priminė pal. Jurgio Matulaičio dienoraštyje užrašytą raginimą „mokėti gerai kovoti dėl tiesos“.

Teisingumo ministras Remigijus Šimašius lietuviškąjį Kanonų teisės kodekso leidimą pavadino „šimtmečio įvykiu“ – ne tik Bažnyčios vidaus reikalu, bet ir visuomenės diskusijų objektu. Ministras kalbėjo apie teisinių sistemų koegzistavimą ir suderinamumą, iliustruodamas tai santuokos instituto pavyzdžiu. Jis išreiškė viltį, kad praktiniu aspektu bažnytinės teisės koegzistavimą su valstybine teise pagerins numatoma bažnytinių santuokų registracijos civilinės metrikacijos įstaigose tvarka.

Konstitucinio Teismo teisėja Ramutė Ruškytė kalbėjo apie Kanonų teisės kodekso ypatumus ir jo dermę su valstybine teise, ypač sutelkdama dėmesį į kanonų teisės tradiciją. Ji atkreipė dėmesį, kad kai kurie kanonų teisės institutai neturi atitikmenų valstybinėje teisėje, o kai kurie kitaip suprantami ar įvardijami. Remdamasi teisės istorijos tyrėjų (ypač Haroldo Bermanno) studijomis prelegentė teigė, kad, priešingai negu buvo mokoma sovietiniuose teisės fakultetuose, XI–XII a. susisteminta kanonų teisė laikytina pirmąja modernia Vakarų teisės sistema. Pasak jos, kanonų teisė buvo ir yra organiška visuma, įsišaknijusi praetyje ir auganti į ateitį. Nors Lietuvos Konstitucijoje nėra *expressis verbis* įtvirtintas Kanonų teisės galiojimas, tai nustatyta Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutartyje Dėl santykių tarp Katalikų Bažnyčios ir Valstybės teisinių aspektų. Prelegentė taip pat aptarė atvejus, kai pagal kanonų teisę pripažįstami ar kanonizuojami civiliniai įstatymai.

Lietuviškojo vertimo redakcinės komisijos pirmininkas vyskupas Gintaras Grušas apibūdindamas Kanonų teisės kodeksą citavo 1983 m. paskelbtą popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkąją konstituciją *Sacrae disciplinae leges*, kuria patvirtintas šis bažnytinės teisės sąvadas. Prelegentas pabrėžė kodekse glūdintį teologijos ir teisės ryšį. Jis atskleidė, kaip Vatikano II Susirinkimo ekleziologinė

samprata, ypač konstitucijoje *Lumen gentium* įtvirtintas Bažnyčios kaip Dievo tautos apibūdinimas, buvo perkelta į kanonų kalbą. Vyskupas G. Grušas taip pat aptarė 1967 m. Vyskupų sinodo nustatytus 10 pagrindinių kodekso redagavimo principų, taip pat pristatė 7 sąvadą sudarančias knygas. Kodekso redakcinės komisijos pirmininkas dėkojo komisijos bendradarbiams: vertėjui mons. Adolfui Grušui, kun. dr. Romualdai Zdaniui ir filologei Irenai Daugirdaitei, už dalykinius patarimus dėkojo teisėjai Ramutei Ruškytei. Jis taip pat nurodė sunkumus perteikiant lotyniškas teologines bei teisines sąvokas, ypač neturinčias atitinkamų civilinės teisės terminologijoje. Vysk. G. Grušas užsiminė, kad numatoma parengti ir išleisti Kanonų teisės kodekso komentara. -kl-

Ekumeninė konferencija Maskvoje

Vasario 7 d. Maskvos Patriarchato Išorinių Bažnyčios ryšių skyriuje surengta konferencija „Religijos dėstymo pasaulietinėje mokykloje aktualios problemos“. Joje dalyvavo Rusų Stačiatikių Bažnyčios ir Katalikų Bažnyčios Lietuvoje atstovai. Šia konferencija pratęsta 2011 m. sausio 10 d. Kaune vykusį tarptautinę ekumeninę konferenciją „Krikščionys iššūkių šeimai akivaizdoje“. Maskvoje vykusiame renginyje dalyvavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius ir vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas.

Maskvos Patriarchato Išorinių Bažnyčios ryšių skyriaus pirmininkas Volokolamsko metropolitas Hilarionas pabrėžė Rusų Stačiatikių Bažnyčios ir Katalikų Bažnyčios Lietuvoje dialogo plėtojimo svarbą. Pasak jo, religijos dėstymo pasaulietinėje mokykloje tema yra viena aktualiausių tiek stačiatikiams, tiek katalikams, kadangi tiesiogiai siejasi su krikščioniškosios tapatybės išsaugojimu šiandienėje Europoje. Jis šiltais žodžiais prisiminė savo kaip dvasininko tarnystę Kaune, taip pat religijos dėstymo patirtį tenykštėje rusų mokykloje, patvirtinusią jo įsitikinimą apie būtinybę dėstyti jaunimui krikščioniškosios kultūros pagrindus. Metropolitas taip pat gyrė nuo to laiko Lietuvoje padarytą pažangą dėstant religiją mokyklose. Kalbėdamas apie situaciją Rusijoje, metropolitas Hilarionas priminė ideologinį ir moralinį vakuumą po Sovietų Sąjungos žlugimo. Ilgalaikės Bažnyčios ir visuomenės atstovų diskusijos parodė, kad šiuolaikinėmis sąlygomis Rusijos mokyklose prasmingiau dėstyti ne grynai religijos discipliną, o suteikti šiam dalykui tarpdisciplininį ir kultūrologinį pobūdį pavadinant jį „Stačiatikių kultūros pagrindais“. Rusijos visuomenėje tęsiasi diskusijos tarp atskiro pasirenkamojo religinės kultūros dalyko dėstymo vidurinėje mokykloje šalininkų ir šio dalyko priešininkų. Metropolitas Hilarionas minėjo, jog stačiatikių kultūros dėstymo priešininkai reiškiasi viešose diskusijose, drauge atkreipdamas dėmesį, kad anuometinis apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Antonio Mennini palaikė šią idėją. Rusijos Federacijos vyriausybės 2012 m. sausio 28 d. potvarkiu numatoma įvesti privalomą „Religinių kultūrų pagrindų ir pasaulietinės etikos“ dėstymą visose šalies bendrojo lavinimo įstaigose nuo 2012–2013 mokslo metų. Moksleiviai ar jų tėvai gali rinktis vieną iš šešių modulių: stačiatikių, islamo, budizmo, judėjų kultūrą, taip pat pasaulio religinių kultūrų pagrindus arba pasaulietinę etiką. Metropolitas Hilarionas pareiškė įsitikinimą, kad religinės kultūros ir etikos dėstymo realūs vaisiai ir teigiami rezultatai pasaulietinėje mokykloje taps pastebimi po keleto metų, kai visuomenėje aprims aistros ir taps aiškus religinio lavinimo pozityvus ugdomasis poveikis išsaugant nacionalinę tapatybę ir gerinant dorinį klimatą Rusijos visuomenėje.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas arkivyskupas Sigitas Tamkevičius savo pranešime supažindino su religijos dėstymo padėtimi Lietuvos

veiklą ir kunigų bendradarbiavimo būtinybę diegiant šeimų rengimo bei jų palaikymo programas.

Taręs apibendrinimo žodį, vyskupas J. Boruta SJ, pakvietė kunigus į Telšių katedrą šv. Mišių. Per pamokslą Telšių vyskupas J. Boruta SJ pabrėžė, jog pagrindinis kiekvieno krikščionio uždavinys sekti Kristumi, jo dvasia gyventi, jo valią vykdyti ir kvietė visus darniai sutariant ieškoti bendrų sąlyčio taškų.

Po šv. Mišių susirinkę kunigai ir tikintieji sveikino Telšių vyskupijos ganytoją J. Borutą SJ dešimtųjų jo ingresso į Telšių vyskupiją metinių progą. Kunigų vardu sveikinimo žodį tardamas Mažeikių dekanato dekanas kan. Z. Degutis išryškino per dešimtmetį vyskupo nuveiktus darbus, didžiules pastangas įvairiose pastoracinėse srityse ir šią dieną jau matomus gražius to darbo vaisius. Vyskupą taip pat sveikino Telšių Vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijos, Telšių Vyskupo V. Borisevičiaus gimnazijos bendruomenių atstovai. Po pamaldų ir sveikinimų Telšių katedros kriptoje prie Dievo tarno vyskupo kanoninio V. Borisevičiaus kapo melstasi, kad jis būtų iškeltas į altorių garbę.

-kasab-

Marijampolė

Vasario 7 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoraciniame centre, vykusiame Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkime dalyvavo vyskupas ordinaras Rimantas Norvila, vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC ir vyskupijoje kunigišką tarnystę einantys dvasininkai. Susitikimas prasidėjo Valandų liturgija – Dienine, po kurios susirinkusieji klausėsi prof. g. kan. Kęstučio Žemaičio parengtos paskaitos „Titaniko tragedijai – 100 metų“. Supažindindamas su tuo metu labai modernaus laivo istorija ir tragedijos Atlanto vandenyne aplinkybėmis, prelegentas akcentavo, kad tuo laivu į Ameriką plaukė iš Vilkaviškio vyskupijos kilęs kunigas Juozas Montvila, kuriam tuometinė valdžia trukdė Lietuvoje ir Lenkijoje eiti kunigiškas pareigas. 1912 m. balandžio 14-osios

tragedija Lietuvai įsimintina ne todėl, kad laivu plaukė kun. J. Montvila, bet todėl, kad jis atliko tikrai herojišką žygdarbį, savo vietą gelbėjimosi valtyje užleisdamas kitam žmogui. Tai yra šiems laikams puikus didvyriškumo pavyzdys, aiškiai primenantis Evangelijos pagal Joną mintį, kad svarbu gyvybę už draugus atiduoti. Kan. K. Žemaitis pristatydamas „Titaniko“ tragedijos šimtmetį drauge peržvelgė to meto Lietuvos politinę situaciją, Bažnyčios ryškesnes figūras, turėjusias įtakos to meto gyvenimui.

Po pertraukos kun. Vilius Sikorskas kalbėjo apie giedojimą, neišvengiamai paliesdamas kai kurias liturgines temas. Kunigas perteikė kelių Bažnyčios dokumentų sakralios muzikos ir konkrečiai bažnytinio giedojimo temomis mintis nurodymas tiek teologinius, tiek praktinius pastoracinius aspektus, ypač pabrėždamas trijų lygmenų bendruomeninį giedojimą. Pirmasis lygmuo – tai visos bendruomenės atsiliepiamas į kunigo giedamus kreipinius, antrasis – kai bendruomenė drauge su choru gieda nekintamas šv. Mišių dalis, ir trečiasis – kai visa bendruomenė, drauge su choru, gieda ir kintamas šv. Mišių dalis. Prelegentas pabrėžė, kad giedojimas yra saugotinas, tobulintinas ir gerbtinas, kaip neišdildomas Katalikų Bažnyčios lobis.

Konferencijos pabaigoje Alytaus dekanato dekanas mons. Arūnas Užupis visų susirinkusiųjų vardu pasveikino Vilkaviškio vyskupijos ganytoją Rimaną Norvilą dešimtujų vyskupiškiosios tarnystės Vilkaviškio vyskupijoje metinių proga. -krb-

Kaunas

Vasario 15 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje surengta kunigų konferencija, kuriai vadovavo arkivyskupas metropolitais S. Tamkevičius.

Pirmojoje dalyje pranešimą apie krikščionis ir politiką skaitė dr. Egidijus Vareikis, LR Seimo narys, Maldos parlamentinės grupės pirmininkas, prane-

valstybinėse ir privačiose mokyklose. Jis informavo apie įstatymu apibrėžtą visų tradicinių religinių bendrijų teisę dėstyti religiją bendrojo lavinimo mokyklose finansuojant valstybei. Religinis ir moralinis vaikų ugdymas yra neatimama Lietuvos piliečių konstitucinė teisė. Pagal tėvų bei vaikų valią laisvai pasirenkamo religijos mokymo programų ir priemonių parengimas, taip pat mokytojų rengimas ir atestacija vykdomi bendradarbiaujant Lietuvos Vyskupų Konferencijai ir atitinkamoms valstybinėms institucijoms. Pranešime arkivyskupas S. Tamkevičius minėjo 2000 m. pasirašytą Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto tarpvalstybinę sutartį dėl religinio švietimo. Jis taip pat pristatė parapijose vykdomą katekizaciją, kuria vaikai ir jaunuoliai rengiami priimti sakramentus bei praktikuoti savo tikėjimą kasdieniame gyvenime. Pasak arkivyskupo, nors tikybos mokymas mokyklose ir katechezės pamokos bažnyčioje yra labai svarbios, tačiau vaikų, vėliau jaunuolių tikėjimą labiausiai nulemia jų šeimos nuostatos bei gyvybingos tikėjimo praktikos.

Konferencijos metu šalys išreiškė bendrą įsitikinimą dėl to, kad bendrojo lavinimo valstybinių mokyklų mokiniai turi teisę įgyti visaverčių žinių apie religiją, ir tai neprieštarauja pasaulietinio lavinimo principams. Bręstantiai kartai svarbu įgyti visaverčių žinių tiek apie savo religinę tradiciją, tiek apie kitų religijų pagrindus. Tai yra būtinas dorinio ir dvasinio asmenybės ugdymo elementas. Pastaraisiais metais Rusijoje ir Lietuvoje sukaupta patirtis liudija, kad religinių disciplinų dėstymas pasaulietinėje mokykloje ne tik nekelia konfliktų tarp religijų, bet, atvirkščiai, padeda stiprinti taiką tarp konfesijų ir santarvę visuomenėje.

Rusų Stačiatikių Bažnyčios ir Romos Katalikų Bažnyčios atstovų tęstinės konferencijos dalyviai pabrėžė, kad svarbu tęsti abipusį dialogą ir reguliariai organizuoti teminius susitikimus. -kl-

Šv. Valentino dienos KITAIP šventė „Meilė kuria šeimą“

Šv. Valentino dienos vakarą keliolika tūkstančių daugiausia jaunų žmonių iš visos Lietuvos pilnutėlėje „Žalgirio“ arenoje dalyvavo Šv. Valentino dienos KITAIP renginyje „Meilė kuria šeimą“. Tai buvo tikra meilės žmogui, savo šeimai, taip pat Dievui ir tėvynei šventė. Ją organizavo Kauno arkivyskupija, partneris – Kauno m. savivaldybė. Šventėje taip pat dalyvavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas L. Bonazzi, Lietuvos vyskupai, šalies vadovai – šventės globėja LR Seimo pirmininkė I. Degutienė ir premjeras A. Kubilius, europarlamentaras prof. V. Landsbergis, Seimo socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas J. Dagys, Kauno miesto meras A. Kupčinskas su šeimomis ir kt. Šventę vedė aktorė D. Michelevičiūtė ir B. Ulevičius.

„Esu sužavėta, kad šiandien galiu būti kartu su jumis ir pasveikinti su meilės diena – Šv. Valentino diena. Ne butaforinės, bet amžinos meilės diena dėl to, kad mes esame susituokę, turime šeimas. Šiandien ne tik kaip Seimo pirmininkė, bet ir kaip mama, močiutė galiu pasakyti, jog nieko nėra brangiau žmogaus gyvenime kaip šeima. Šeima pati didžiausia vertybė, kokią Dievas davė žmogui“, – sakė sveikinimo žodyje Seimo pirmininkė I. Degutienė.

„Kai mane prieš šešerius metus pakvietė į renginį Šv. Valentino diena KITAIP, jame buvo apie 300 žmonių, ir man tai atrodė labai daug“, – sakė šventės globėja arkiv. S. Tamkevičius, sveikindamas susirinkusius į šventę ir kviesdamas „pasidžiaugti didžiausia Dievo dovana – meile, pamąstyti, kaip išsaugoti

ją tam, kuriam prie altoriaus būtų prisiekama mylėti amžinai“. Ganytojas padėkojo tiems Seimo nariams, kurie yra tvirtai apsisprendę ginti šeimą.

„Šeima šiandien yra pasidariusi žmoniškumo oaze šito pasaulio intelektualinių technologijų dykumoje“, – sakė šventėje jauniems žmonėms kun. E. Murauskas, primindamas, kokie trys dalykai buvo patys svarbiausi šeimoje pagal senolių išmintį. Tai stalas, lopšys, kryžius, kurie sujungia šeimos narius į meilės bendruomenę, leidžia pamatyti pasaulį su visomis spalvomis, pasak šmaikštavusio kunigo, „3D“ formatu. Jaunimui dvasininkas priminė: daiktai nešildo, o žmogus atėjo į šį pasaulį priimti ir dalyti meilę. Bet ji, kaip ir daugelis dalykų šiandien, deja, tapo produktu, surogatu, kuris, būdamas netikras, gali žmogui sukelti vien nusivylimą ir atverti tuštumą. Meilės gelmė atsiskleidžia tik įveikus egoizmą, stengiantis, kad ir kitas būtų laimingas. Tai ypač matyti šeimoje: kai abu sutuoktiniai stengiasi vienas dėl kito, tampa laimingi abu ir jų vaikai. „Meilė šeimoje matuojama tik kantrybe“, – sakė kun. E. Murauskas jaunimo miniai.

Žiūrovai šiltai sutiko sveikinimo kalbas ir patikinimą, jog tikra ir tyra meilė turi vesti į tvirtus ilgalaikius ryšius – Dievo laiminamą santuoką ir atsakingą šeimą, o vėliau entuziastingai palaikė šeimas, kurios, vedėjų kalbinamos, liudijo dalijimosi ir dovanojimosi vienas kitam, tikėjimo svarbą. Ypač jaunimui gerai pažįstamas krepšininkas, „Žalgirio“ komandos gynėjas M. Popovičius prisipažino, jog šeima jam būtų svarbiau, nei karjera, jeigu tektų rinktis. Solistas prof. T. Ladiga, trijų vaikų tėvas, ragino šeimas sunkumuose atsigręžti ir į Šventąjį Raštą. R. ir D. Brazioniai, auginantys du įsivaikintus vaikus, šeimą vadino ta vieta, kur galima visapusiškai augti ir skleistis. Tikriausiai ne vieną sužavėjo aktoriaus R. Šapausko tvirtas paliudijimas, kad Kristus turi būti šeimos centre, o svarbiausia jos gyvenime yra tikėjimas, viltis ir meilė.

Modernaus šokio teatro „Aura“, vokalinio ansamblio „Akusto“, dainininko L. Adomaičio, K. Zmailaitės ir E. Seiliaus šeimos dueto, Burgundiškojo Kaucho choro ir D. Beinartės koncertiniai pasirodymai buvo sutikti audringais plojimais, o muzikinės kunigų grupės „Sacerdos“ daina „Nebijok, Dievas su tavim“ jaunuolius tiesiog pakėlė iš vietų. Patriotinio roko grupės „Thunder-tale“ ir berniukų choro „Varpelis“ atliktos dainos padvelkė artėjančios Vasario 16-osios šventės dvasia, kurią įstabiai atliepė renginio vedėjų priminti palaimintojo Jono Pauliaus II žodžiai, jog tikroji laisvė – tai laisvė mylėti.

Tris valandas trukusios nuotaikingos šventės pabaigoje jos dalyviams vyskupai suteikė ganytojišką palaiminimą. Renginį tiesiogiai iš arenos transliavo Marijos radijas, KTU radijas, KobraTV, o Lietuvos televizija vasario 15 d. vakare parodė vaizdo įrašą. –kait-

Atsinaujinimo diena „Kodėl šiandien renkuosi krikščionybę?“

Sausio 29-ąją, sekmadienį, Kaune vyko pirmoji šiemet Atsinaujinimo diena. Jos dalyviai ir šįkart vos tilpo *Park Inn* konferencijų salėse. Atsinaujinimo dienos rengėjai – katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ pradėti metus pakvietė gilinantį pamatinį išgyvenamo tikėjimo ir krikščioniškojo apsisprendimo klausimą: „Kodėl šiandien renkuosi krikščionybę?“ Renginio moto buvo parinkta Šventojo Tėvo Benedikto XVI mintis (plg. knygą „Pasaulio šviesa“): „Vyksta dviejų dvasinių pasaulių, tikėjimo ir sekuliarizmo, susidūrimas. Kokias modernybės formas tikėjimas gali ir turi pasisavinti – ir kam priešintis? Pirmiausia turime stengtis, kad žmonės iš akių neišleistų Dievo, kad pažintų lobį, kurį turi, ir patys, savo tikėjimo jėgomis stotų į diskusiją su sekuliarizmu ir mokėtų atskirti

šes džiugią žinią, kad pagal statistiką krikščionybė pasaulyje yra sparčiausiai auganti religija. Kasmet pasaulyje atsiranda apie 25 mln. naujų įvairioms konfesijoms priklausančių krikščionių (22 mln. gimsta ir yra pakrikštijami, o 3 mln. atsiverčia). Katalikiškomis konstituciškai save laikanti valstybių yra kelios; dauguma valstybių nėra linkusios religijos deklaruoti, bet dažniausiai jose gyvuoja gana stiprios krikščioniškos tradicijos. Pranešime aptarta, ar turi teisę valstybė imtis krikščionybės gynėjos vaidmens, trumpai apibūdintas valstybės ir Bažnyčios santykis per pastaruosius Lietuvos valstybės laikotarpius, ypač iškeliant „Katalikų Bažnyčios kronikos“ vaidmenį sovietmečiu, panagrindėta, kas visuomenei, įstatymų leidėjams galėtų būti moralinis autoritetas dabartinėje situacijoje, kai vyrauja subjektyvizmas tiesos atžvilgiu, stengiamasi iš visur braukti žodį „krikščionis“, kai kada pasireiškia atvirai nekrikščioniškos apraiškos.

Antroje konferencijos dalyje aptartos sielovados aktualijos. Kunigai pakviesti malda palydėti į Šventojo Tėvo Benedikto XVI paskirtas Kaišiadorių vyskupijos ordinaro pareigas gražiai arkivyskupijoje tarnavusį augziliarą vyskupą Joną Ivanauską.

Arkivyskupas S. Tamkevičius atkreipė klebonų dėmesį į kai kuriuos finansinės apskaitos aspektus parapijose, supažindino kunigus su LVK posėdyje vasario 14 d. svarstytais klausimais, tarp jų – ir Bažnyčioje sudarytų santuokų įtraukimo į civilinės metrikacijos apskaitą tvarkos pasikeitimu. Kalbėta ir apie nedermą kunigų įsitraukimą į partijų veiklą ar jų kūrimą. Pasak arkiv. S. Tamkevičiaus, nemažai kunigų XX a. pradžioje, kai Lietuvoje labai trūko inteligentijos, buvo aktyviai įsitraukę į politinį gyvenimą. Arkivyskupijoje būta gražaus pavyzdžio, kurį parodė prel. prof. K. Šaulys (1872–1964), Steigiamojo Seimo narys, Vasario 16-osios Nepriklausomybės Akto signataras. Atlikęs savo uždavinį politiniame gyvenime, prelatas iš jo pasitraukė ir toliau uoliai darbavosi Bažnyčioje.

Kurijos kancleris mons. A. Grušas pakvietė klebonus bendradarbiauti peržiūrėti, kaip arkivyskupijoje sutvarkyta bažnyčių ir koplyčių registracija, taip pat, atsižvelgiant į Kultūros paveldo departamento paraginimą, atkreipti dėmesį į tinkamą bažnyčių priešgaisrinės apsaugos organizavimą pagal reikalavimus. -kait-

Ekumeninės pamaldos

Vilniuje

Sausio 25-osios vakarą Šv. Juozapo seminarijos bendruomenė dalyvavo ekumeninėse pamaldose Šv. Jonų bažnyčioje, kur susirinko įvairių krikščioniškųjų konfesijų bendruomenių atstovai ir jų ganytojai. Romos katalikams atstovavo Vilniaus arkivyskupas kardinolas A. J. Bačkis bei jo pagalbininkas vyskupas A. Poniškaitis, kunigai S. Kazėnas SJ, Vidmantas Šimkūnas SJ, taip pat pamaldose dalyvavo Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios kunigas Raimondas Stankevičius, Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios kunigas Ričardas Dokšas, Vilniaus „Naujojo Testamento“ baptistų bendruomenės pastorius Irmantas Pinkoraitis, Lietuvos stačiatikių bažnyčios, Šventosios Dvasios vienuolyno kunigas Vitalijus Mockus, krikščionių bendrijos „Tikėjimo Žodis“ vyresnysis pastorius dr. Giedrius Saulytis ir kitų reformatų bažnyčių atstovai. Pamaldų metu šlovinimo giesmės giedojo *Gospel* choras. Kartu su įvairių Lietuvos krikščioniškųjų bažnyčių ganytojais bei seminaristais meldėsi ir nemažas tikinčiųjų būrys. Įžangos žodį tarė Šv. Jonų bažnyčios rektorius, seminarijos dvasios tėvas kun. S. Kazėnas, SJ. Jis pristatė susirinkusius bendruomenių vyresniuosius. Pamaldų metu Šventojo Rašto skaitinius ir Evangeliją pakaitomis skaitė vis kitos krikščioniškos bendruomenės atstovai.

Homiliją sakė kardinolas A. J. Bačkis. Jis paminėjo ekumeninio susitikimo temos žodžius: „mes buvome perkeisti mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus dėka“. Katalikų Bažnyčios ganytojas kalbėjo apie prisikėlusį Jėzų Kristų, kuris nugalėjo mirtį ir nuodėmę ir kviečia eiti paskui Jį,

dvasias. Šis milžiniškas procesas yra tikroji, didžioji šios valandos užduotis.“ Šioje krikščioniškos bendrystės šventėje, džiugiai visiems drauge pašlovinus Viešpatį, buvo išklaustytos dvi konferencijos renginio tema. Jas vedė garbūs svečiai – apaštališkasis nuncijus Baltijos šalims arkivyskupas Luigi Bonazzi ir kun. Arūnas Peškaitis OFM. Kaip įprasta Atsinaujinimo dienos, atskiros programos po pietų buvo skiriamos vaikams ir jaunimui. Jas vesti padėjo jaunieji „Gyvųjų akmenų“ talkininkai. Arkiv. L. Bonazzi kalbėjo apie laisvės iššūkius, o užtarimo maldai ir įvadui „Kaip galiu būti pripildytas Šventosios Dvasios?“ vadovavo „Gyvieji akmenys“ bei Vidinio išgydymo komanda. Atsinaujinimo dienos kulminacija buvo renginio pabaigoje švenčiama Eucharistija, vadovaujama Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus.

„Užtikrinu jus, kad Jėzus yra tarp mūsų. Ir tai yra svarbiausia“, – sakė arkiv. L. Bonazzi, sveikindamas įkvėptai šlovinusius renginio dalyvius ir pradėdamas konferenciją „Krikščioniškojo tikėjimo širdis“. Apaštališkasis nuncijus, remdamasis popiežiaus Benedikto XVI mintimis, priminė, kur slypi krikščioniškojo gyvenimo paprastumas ir konkretumas. Tai prisikėlusio Jėzaus susitikimas sekmadienio Mišiose; kasdienis bendravimas su Dievu maldoje, Dešimties Dievo įsakymų laikymasis. Bet, kaip sakyta konferencijoje, krikščionis gali būti uolus sekmadienio Mišių, piligriminųjų kelionių, adoracijų etc. dalyvis, deja, tuo pat metu būti toli nuo krikščioniškojo gyvenimo širdies. O ji – tai tikėjimas Dievo meile – kiekvieną akimirka, kiekvienoje savo gyvenimo situacijoje. Tačiau šitaip tikėti žmogui kliudo kančios ir skausmo patirtys, kai jis jaučiasi Dievo apleistas, užsidaro savyje, nebemyli nei savęs, nei to, kas jam atsitinka – žmogus nebetiki Dievo meile. Konferencijoje drąsinta: juk Jėzus, kančios ir skausmo Vyras, savo kančia jau pasiėmė mūsų kančias, atėjo į visą žmogaus gyvenimą, į kiekvieną jo sunkumą, savo kančią sujungė su meile, ir taip kančia tapo gyvybės vieta. Arkivyskupas L. Bonazzi vaizdžiai aptarė krikščionišką džiaugsmą, pavadindamas jį „krikščionio drabužiu“ ir teigdamas, jog jis kyla iš tikėjimo Dievo meile. „Tai ir patirtis, ir dar labiau malonė“, – sakė ganytojas, ragindamas melsti, kad Viešpats atvertų akis savo meilei ir kad krikščionys mokytųsi taip mylėti – mylėti visus ir mylėti pirmi.

Kun. A. Peškaitis OFM kalbėjo tema „Kas nesuderinama su krikščionybe?“ paliesdamas ir naujojo okultizmo apraiškas. Pasak prelegento, krikščionims pirmiausia nedera ne nuodėmės (nes yra atleidžiamos). Su krikščionybe nesuderinami galios žaidimai, kuriais siekiama priversti kitus elgtis taip, kaip mes norime. Šiandien, pasak kun. A. Peškaičio, matome, kaip vaizdžiai reklamos žaidžia žmogaus emocijomis, manipuliuoja jo noru būti galingam, pasiekti sėkmę. Naudotis savo galia, manipuliuoti kitais yra gundomi ir krikščionys. Žaisti šiuos galios žaidimus, kaip sakyta konferencijoje, – tai norėti Dievą padaryti savo žemiškojo horizonto dalimi, sutapatinti jį su kūrinium. O juk Dievas yra „daugiau negu mes, jis visos mūsų būties šaltinis“. Galios siekimu paremtos ir magijos, okultizmo praktikos, kurios, kaip atkreipė dėmesį kun. A. Peškaitis, būna pridenčiamos krikščioniška frazeologija, paslepiamos po gražiais galios – harmonijos, dvasinio tobulėjimo, sveikatos – žodžiais. Pasak prelegento, šioms dienoms būdinga stambeldystės forma yra tuščiagarbiškumas, kai savo įvaizdžiu siekiama būti reikšmingiems ir įveikti kitus, mažiau įtakingus, turtingus. „Kristus ateina sugriauti galios žaidimų. Galia ir jos žaidimai žus – baisu, kad mes nežūtume drauge“, – sakė kun. A. Peškaitis, linkėdamas būti ne galios žaidėjais, bet meilės piligrimais vis labiau meilės stokos šalčiu dvelkiančioje visuomenėje.

Baigus popietinius užsiėmimus ir Atsinaujinimo dienos dalyviams vėl suėjus draugėn švęsti Eucharistijos, katechezėje visus sveikina kun. Kęstutis Kėvalas

sakė, jog šiandien netikėjimas labiausiai reiškiasi nevirtimi. Visi padrašinti renkantys prie Dievo stalo nebijoti jo prašyti, leisti jo veikimu būti pastiprintiems, iš naujo sakyti jam „taip“. Eucharistijai vadovavęs arkivyskupas S. Tamkevičius SJ jos pradžioje ragino savo gyvenimo ir tikėjimo kelionei melsti Viešpatį tokios gėmės, kokią išgyveno šiemet minimas mūsų palaimintasis Jurgis Matulaitis. Savo homilijoje arkivyskupas atkreipė dėmesį, jog, panašiai kaip sekmadienio Evangelijoje apsėstasis Kafarnaumo sinagogoje šaukia Jėzui: „Ko tau iš mūsų reikia?“, šiandien daugybė balsų šaukia: „Bažnyčia, ko tau iš mūsų reikia?“ Šiandien Bažnyčia matoma kaip grėsmė egoizmui, pelno siekimui, ji kaltinama atsilikimu. Bažnyčia, pasak ganytojo, nesiekia ko nors suvaržyti, apsunkinti – ji kaip Motina sergsta savo vaikus. „Mes renkamės Bažnyčią, nes joje randame patį Kristų. Renkamės Evangeliją, nes ji atsako į giliausius mūsų prigimties troškimus. Renkamės krikščionišką tikėjimą, kurį pasirinko palaimintasis arkivyskupas Jurgis, nesuskaitoma daugybė Kristaus sekėjų. Šis tikėjimas padėjo jiems eiti per žemę darant gera, laimėti amžiną draugystę su Dievu“, – užbaigdamas homiliją sakė arkiv. S. Tamkevičius, Mišių pabaigoje dėkojęs Atsinaujinimo dienos rengėjams ir dalyviams. –kait-

Palaimintojo Jurgio Matulaičio minėjimas

Sausio 27-ąją Marijampolėje, tėvų marijonų ir Vargdienių seserų rūpesčiu, buvo iškilmingai bei išradingai paminėtos pal. J. Matulaičio 85-osios mirties, arba gimimo dangui, metinės. Minėjimas prasidėjo Marijampolės dramos teatre, kur po Vilkaviškio vyskupo emerito Juozo Žemaičio MIC įvado ir maldos pagrindinį pranešimą skaitė iš Amerikos atvykęs marijonų vienuolijos vicegenerolas kun. Josephas Roeschas MIC. Garbus svečias akcentavo palaimintojo paprastumą, kuklumą, erudiciją, dvasingumą ir pamaldumą. Primindamas kai kurias konkrečias palaimintojo gyvenimo detales kun. J. Roeschas visų tarėsi klausė, ką mums reiškia mūsų krikštas ir kaip mes pasielgtume įtemptose situacijose, kuriose J. Matulaitis išliko ramus ir išlaikė savitvardą?

Po konferencijos visi rinkosi į Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo baziliką, kuri nors ir didelė, bet šią dieną buvo sausakimša. Prieš šv. Mišias Vargdienių seserys padėjo susitelkti vadovaudamos maldos pusvalandžiui prie palaimintojo relikvijų. Šv. Mišioms vadovavo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Drauge koncelebravo vietos vyskupas Rimantas Norvila, vyskupai iš visų Lietuvos vyskupijų bei gausus kunigų būrys – kunigai marijonai iš Lietuvos, Amerikos, Lenkijos ir Italijos. Liturgiją drauge šventė ir Telšių kunigų seminarijos auklėtiniai su savo vadovais. Homiliją sakė marijonų vienuolijos vicegenerolas kun. J. Roeschas. Jis atkreipė dėmesį, kad J. Matulaičiui mirus kai kurie iš šiandien dalyvaujančiųjų šv. Mišiose jau buvo gimę ir gali save vadinti palaimintojo karta. Pabrėžė, kad arkiv. J. Matulaitis politiškai sunkiu metu sugebėjo padaryti protu sunkiai suvokiamus darbus, kurių prasmę ir būtinumą jaučiame šiandien, kaip antai senų vienuolijų atnaujinimas ir naujų steigimas, sutarties tarp Lietuvos ir Šventojo Sosto parengimas, rūpinimasis kunigų bei vienuolių dvasingumu ir pašaukimo brandumu. Kunigas linkėjo, kad palaimintojo pavyzdys būtų gyvas liudijimas mums, kurie siekiame blogį nugalėti gerumu.

Po šv. Mišių pasimeldę prie pal. J. Matulaičio relikvijų, Vilkaviškio vyskupijos pastoraciniame centre kunigai ir vyskupai pietavo, dalydamiesi išpūdžiais ir padrašančiais žodžiais. Vėlyvą penktadienio vakarą į Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją, kurioje mokėsi ir pats pal. J. Matulaitis, rinkosi šeimos ir pavieniai asmenys dalyvauti specialioje programoje. Į vakaro šv. Mišias ir

pabrėždamas, kad mes turime tarnauti kartu su Kristumi, kuris atėjo mums tarnauti, o ne tam, kad būtų jam tarnaujama. Komentuodamas pirmąjį skaitinį iš Habakuko knygos, kardinolas priminė po Vatikano II Susirinkimo paskelbtą dokumentą apie ekumenizmą ir patvirtino, kad jis yra prioritetas krikščionims. Nepaisydami išskylančių iššūkių, pasauliui žengiant globalizacijos keliu krikščionių bendruomenėse atsirančią fragmentaciją, turime skelbti Dievą Kūrėją, pripažinti Dievo įsakymus, kartu siekti vienybės, kaip mus mokė Kristus, nepraradami vilties, entuziazmo, atkaklumo, prašydami Dievo, kad duotų mums vienybės dovaną. Pirmasis mūsų žingsnis šiame kelyje turėtų būti atsivertimas, kuris priartina mus vienus prie kitų. Toliau kardinolas komentavo antrąjį skaitinį apie pergalę prieš mirtį, kuri yra įmanoma Kristaus kryžiaus aukos dėka. „Mes eidami gyvenimo keliu, – pabrėžė kardinolas, – turime kovoti su blogiu, su nuodėme, su tuo Kristaus Bažnyčios suskilimu, kuris įvyko, deja, dėl žmonių nuodėmių.“ Todėl reikia melstis, kovoti, dirbti, kad kartu su Kristumi pasiektume galutinę ekumenizmo pergalę. Siekiant vienybės Kristuje būtina išmokti numirti sau, atsižadėti išankstinių nusistatymų ir kartu su kitais krikščionimis nukreipti mūsų „širdžių akis ir mintis“ į Viešpatį Kristų. Homilijos pabaigoje arkiv. A. J. Bačkis ragino visus susirinkusiuosius melsti tos vienybės dovanos ir kartu rodyti solidarumą, bendradarbiavimą, vienybę tarnaujant žmogui šiame pasaulyje. Po pamaldų susirinkusieji dalijosi mintimis ir valgiu bendroje agapėje.

Panevėžyje

Sausio 22 d. Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčioje krikščionių vienybės pamaldoms vadovavęs Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios kunigas Raimondas Stankevičius pristatė įvairioms bažnyčioms ir bendruomenėms atstovaujančius dvasininkus: pastorių Ramūną Jušką iš „Tikėjimo Žodžio“, Laisvųjų krikščionių bažnyčios pastorių Aurimą Šinskį, Osvaldą Petrauską iš Naujųjų Apaštalų bažnyčios, Lietuvos stačiatikių

bažnyčios kunigą Aleksejų Smirnovą, pastorių Žilviną Škulevičių iš Panevėžio *Vynuogyno* bendruomenės, Panevėžio įgulos karo kapelioną kunigą Povilą Paukštę ir Romos Katalikų Bažnyčios kunigus Eugenijų Troickį, Rimantą Kaunietį, Joną Morkvėną, Albertą Kasperavičių, Pavel Andžejevski ir Aivarą Kecorių. Įvairias pamaldų dalis pasikeisdami vedė visų denominacijų dvasininkai.

Pamokslą pasakė Romos Katalikų kunigas Eugenijus Troickis. Dvasininkas priminė šių metų Maldos už krikščionių vienybę savaitės temą „Mes visi būsime perkeisti mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus pergalės dėka“ ir gilinosi į klausimą, kas mus išvaduoja, kas neša pergalę? Į pergalę einame žingsnelis po žingsnelio. Tai mūsų keitimosi procesas, vyksta per tarnavimą Dievui ir artimui, per tikėjimą, pasitikėjimą, vienybę tarp žmonių, per vienybę su Kristumi, per solidarizavimąsi su kenčiančiais. Ir šie žingsneliai veda prie Kristaus kryžiaus, veda į pergalę. Pamokslininkas kvietė grįžus į namus pamąstyti, kaip aš prisidedu prie krikščionių vienybės. Po pamokslu visi pamaldų dalyviai vieningai kalbėjo Nikėjos Konstantinopolio tikėjimo išpažinimą, meldė santarvės bažnyčių vadovams, tautoms ir visiems žmonėms; malonių sergantiems ir kenčiantiems, šeimoms ir namiškiams; ramybės mirštantiesiems; meldėsi *Tėve mūsų* malda. Vėliau visi laužė duoną ir dalijosi ja vieni su kitais, linkėdami ramybės. Pamaldose giedodavo Jungtinės Metodistų Bažnyčios atstovė Regina Juškienė, vokalinis ansamblis „Tolmėja“ ir Laisvųjų Krikščionių Bažnyčios šlovintojai. Švč. Trejybės bažnyčios vikaras kun. Rimantas Kaunietis kaip šių maldos namų atstovas padėjo visiems ir pasidžiaugė, kad panevėžiečiai nebeapsiribojo vien ekumeninėmis pamaldomis. Pernai buvo surengtos ir ekumeninės Sekminės bei kiti renginiai. Pabaigoje kun. Raimondas Stankevičius visus palaimino ir siuntė keliauti į savo kasdienybę su Kristaus ramybe. Pamaldų metu surinktos aukos paskirtos Panevėžio Betliejaus valgyklėlei paremti. Joje kasdien pamaitinama apie 50 vargstančių žmonių. –žt, lk-

programą atvyko Vilniaus Šv. Juozapo Darbininko kunigų seminarijos parengiamojo kurso auklėtiniai.

Po bendros agapės suaugusieji klausėsi apaštališkojo nuncijaus Lietuvoje Luigi Bonazzi pranešimo, kurį drąsiai galima vadinti ir liudijimu. Arkivyskupas kalbėjo apie tai, kaip šeima turėtų blogį nugalėti gerumu, kviesdamas nekovoti su blogiu, bet tiesiog daryti gera, nešti šviesą ten, kur yra tamsu, tuomet gėrio ir šviesos bus natūraliai daugiau ir blogis bus nugalėtas. Nuncijus akcentavo keturis pagrindinius dalykus, kuriuos įvardijo kaip keturis dialogus: asmeninis ir bendruomeninis dialogas su Dievu šeimoje, sužadėtinių tarpusavio dialogas, sužadėtinių dialogas su savo vaikais bei sužadėtinių dialogas su visais kitais, kitomis šeimomis, o ypač su mokykla ir parapija. Pabaigoje arkivyskupas atsakė į keletą klausimų.

Kol tėvai klausėsi nuncijaus, jaunimas bendravo su Lietuvos kariuomenės vyskupu Gintaru Grušu. Visi drauge gvildeno drąsos bei kitas dorybes jauno žmogaus gyvenime. Patys mažiausieji, aktoriaus Arūno Žemaitaičio vadovaujami, statė spektaklį apie palaimintąjį Jurgį Matulaitį. –krb-

Mirė tėvas Jonas Dominykas Grigaitis OP (1914–2012)

Vasario 14 d. mirė dominikonų ordino Lietuvoje atkūrėjas tėvas Jonas Dominykas Grigaitis OP. Kun. J. D. Grigaitis OP gimė 1914 m. gegužės 27 d. Petraičiuose, Stačiūnų valsčiuje. 1933 m. įstojo į dominikonų vienuolyną, tuo metu veikusį Raseiniuose. Amjene (Prancūzija) baigęs naujokyną ir 1934 m. rugsėjo 23 d. davęs laikinuosius įžadus, filosofiją studijavo Valberbergo (Vokietija) dominikonų studijų namuose. 1937 m. rugsėjo 23 d. davė amžinuosius vienuolio įžadus; teologiją studijavo garsiaje prancūzų dominikonų Filosofijos ir teologijos institute Le Saulchoir (Kain, Belgija). 1939 m. liepos 16 d. Le Soulchoir (Le Solšuario) vienuolyno bažnyčioje išventintas kunigu. Primicijas šventė liepos 23 d. Raseiniuose. Tęsti studijų Belgijoje nebegalėjo dėl prasidėjusio karo. Karo metais dėstė tikyba Raseiniuose. Sovietų valdžiai uždarius Raseinių vienuolyną, kunigišką tarnystę atliko įvairiose Lietuvos vietose: 1943 m. rugsėjį paskirtas Vilniaus amatų mokyklos ir Vilniaus geležinkelininkų mokyklos kapelionu, 1944 m. kovą – Adučiškio parapijos administratoriumi, 1944 m. birželį – Vidiškių ir Reškutėnų parapijos administratoriumi, 1948 m. – Vilniaus Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaru, 1949 m. birželį – Paringio parapijos administratoriumi, 1949 m. rugsėjį – Kalesninkų parapijos administratoriumi, 1958 m. – Tryškių parapijos klebonu, 1966 m. – Gargždų parapijos klebonu, 1968 m. – Vilniaus Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos vikaru, 1970 m. – Palūšės parapijos klebonu, 1972 m. – Naujosios Vilnios parapijos klebonu, 1974 m. sausį – Rūdiškių parapijos klebonu, 1974 m. birželį – Šumsko parapijos klebonu, 1977 m. – Paberžės parapijos klebonu, 1978 m. balandį – Smalvų parapijos klebonu, 1978 m. lapkritį – Turgelių parapijos klebonu, 1980 m. – Varėnos parapijos klebonu, 1981 m. – Šumsko parapijos klebonu, 1993 m. – Vilniaus Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčios rektoriumi.

1993-iaisiais dominikonų vienuolyne prie Vilniaus Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčios atkūrė dominikonų ordiną Lietuvoje. Šiame vienuolyne tėvas Jonas Dominykas Grigaitis gyveno ir tarnavo iki pat mirties, visus ragindamas nenusiminti sunkiais gyvenimo momentais. Tėvas Grigaitis buvo pašarvotas Vilniaus Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo dominikonų bažnyčios koplyčioje. Laidotuvių Mišios Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje aukotos vasario 17 d. Palaidotas Šumsko Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios šventoriuje. –Vn-

Simpoziumas apie lytinių nusikaltimų prevenciją ir padarinių gydymą

(KAP) Vasario 6–9 d. Popiežiškajame Grigaliaus universitete vyko tarptautinis simpoziumas „Gijimo ir atsinaujinimo keliu“. Renginyje dalyvavo 110 vyskupų konferencijų ir 34 vienuolių atstovai. Lietuvos Vyskupų Konferencijai atstovavo vysk. Gintaras Grušas. Tarptautinės konferencijos tikslas buvo veiksmingiau kovoti su lytiniais nusikaltimais nepilnamečiams, taip pat siekis padėti šių nusikaltimų aukoms. Tikėjimo mokymo kongregacijos prefektas kardinolas Williamas Levada ragino nacionalines vyskupų konferencijas parengti kovos su lytiniais piktnaudžiavimais gaires. Pasak kongregacijos prefekto, nuo 2001 m. Tikėjimo mokymo kongregacija informuota apie daugiau kaip 4 tūkst. lytinio piktnaudžiavimo atvejų.

Tarptautiniame simpoziume aukų vardu kalbėjo airė Marie Collins, kuri būdama 13 metų patyrė lytinį

išnaudojimą. Pasak jos, išgijimas tampa įmanomas tuomet, kai Bažnyčia išklauso aukų ir jomis patiki. Ji dėkojo popiežiui Benediktui XVI už jo susitikimus su piktnaudžiavimų aukomis įvairiuose kraštuose.

JAV vyskupų konferencijos atstovas prelatas Stephenas Rosetti savo pranešime atkreipė dėmesį, kad lytinio piktnaudžiavimo paplitimas būdavo nepakankamai įvertinamas, taip pat manyta, kad piktnaudžiautojams gali būti taikoma terapija. Pasak prelato, šiandien Bažnyčia turi išlikti budri ir vienaprasmiškai būti kenčiančiųjų ir sužeistųjų pusėje.

Tikėjimo mokymo kongregacijos teisingumo gynėjas mons. Charlesas Scicluna aštriai kritikavo piktnaudžiavimo atvejų slėpimą. Savo pranešime jis nurodė, jog tose šalyse, kuriose ryžtingai kovojama su šiais nusikaltimais ir siekiama skaidrumo, pavyzdžiui, JAV, mažėja naujų piktnaudžiavimo atvejų. Pasak jo, rodyti malonę nusikaltėliams yra neteisinga gailestingumo forma.

PRANEŠIMAS

Kauno arkivyskupijos kredito unijos narių dėmesiu!

2012 m. kovo mėn. 12 d. 11 val. Kauno Šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedros parapijos namuose, **Vilniaus g. 1/Valančiaus g. 4, Kaune**, šaukiamas **Kauno arkivyskupijos kredito unijos**, buveinės adresas – Vilniaus g. 3, Kaunas, eilinis visuotinis narių susirinkimas.

Darbotvarkė

1. Stebėtojų tarybos ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
2. Revizoriaus ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
3. Valdybos ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
4. Paskolų komiteto ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
5. Metinės finansinės atskaitomybės ir pelno paskirstymo (nuostolių dengimo) projekto pristatymas. Metinės finansinės atskaitomybės tvirtinimas. Nutarimo dėl pelno paskirstymo (nuostolių dengimo) priėmimas.
6. Strateginio veiklos plano 2012–2017 metams tvirtinimas.
7. 2012 metų kredito unijos pajamų ir išlaidų sąmatos tvirtinimas.
8. Revizoriaus atlyginimo dydžio nustatymas.

Su darbotvarkėje numatytų klausimų nutarimų projektais ir ataskaitomis bei kitais dokumentais kredito unijos nariai gali susipažinti kredito unijos patalpose, Vilniaus g. 3, Kaune.

Kauno arkivyskupijos kredito unijos valdyba

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 730 egz.

ISSN 1392-6098

© 2012, „Bažnyčios žinios“